

SoFa Magazine

E-zine Faculteit der Sociale Wetenschappen

Jaargang 2011

Hoofdredactie: Mary van der Graaf

Uitgave: Erasmus Universiteit Rotterdam

Inhoudsopgave

SoFa Magazine februari 2011

'Mijn onderzoek moet nut hebben'

Geheugensteun

Kennisinstituut of artikeltjesfabriek?

Kroegcollege Cedo Nulli groot succes

Actie voor het onderwijs

Gelukkig zonder geld

Nieuwe toekomst voor het IHS

Stad en universiteit

Internationale springplank

Colofon

SoFa Magazine maart 2011

Vrouwen met ambitie

Snoeien om te groeien

Mams en paps op bezoek

Faculteitsdirecteur weg

Publicatiefetisj en artikelnijd

College van 'de beste docent van het jaar'

Keuzestress

Pedagogiek kan van start

Papa-dag nog lang geen vaste prik

Kabinetsplannen leiden tot aanpassing OER

Colofon

SoFa Magazine mei 2011

De perfecte studie bestaat niet

Complex

Spiritualiteit en humanisering

Academisch stukloon

Nominaal is normaal, de feiten

De animo voor een bestuursjaar

Landelijke politie komt te ver van burger te staan

Vrijheid is de strijd altijd waard

Nominaal wordt de norm

Colofon

SoFa Magazine juni 2011

De 'mediatoppers' van de FSW

Vuile boel

Moeilijke en makkelijke mensen

Hoogte- en dieptepunten

Praten en coachen

Dierenleed

Aanpassing BSA-norm gaat door

Geboeid door studeren in het buitenland

De heilige koe

Colofon

SoFa Magazine september 2011

Prinsjesdag: goede raad voor Rutte

Een mooie faculteit

Toch naar Rotterdam

Minder studenten door 'nominaal is normaal'

Nederland gidsland voor fossiele energie?

Zenuwen voor de pgo-werkgroep

Op zoek naar geluk

Crisis te lijf met derde geldstroom

Colofon

SoFa Magazine oktober 2011

Vertaal wetenschap naar de praktijk

Geen tijd

De ervaring van je leven

Schuld en boete

Wie o wie deed toch het werk?

Tien jaar psychologie

Eerst die 60 punten

Promovendi scouten

Colofon

SoFa Magazine december 2011

Eurocrisis: De geest is uit de fles

Min dertien

Hello, Goodbye

De keuken voor psychologen

Tijd voor 'sexy' minoren?

De Harde Knip

De loopbaan van een pas afgestudeerde

Kerst met slome Jorissen

Colofon

‘Mijn onderzoek moet nut hebben’

Als getuige-deskundige beoordeelt dr. Elke Geraerts of herinneringen aan kindermisbruik verzinsels zijn of waar. Ze wil ook een nieuwe behandeling voor depressie en angst ontwikkelen, omdat de huidige therapieën onvoldoende op de oorzaak ingaan. In SoFa legt de psychologe uit op welke inzichten ze zich baseert.

Tekst en fotografie: Mary van der Graaf

Op 24-jarige leeftijd cum laude promoveren na een promotieonderzoek van slechts twee jaar, dat deed dr. Elke Geraerts van psychologie. Haar proefschrift over het herinneren of vergeten van kindermisbruik: ‘Remembrance of things past; the cognitive psychology of remembering and forgetting trauma’ trok veel media-aandacht. Zelfs het Amerikaanse weekblad ‘Newsweek’ en ‘Science’ publiceerden erover. Na haar promotie in Maastricht ging zij naar Harvard en daarna naar St Andrews in Schotland. Heiwee en een beter onderzoeksklimaat - in Nederland kun je sneller een onderzoek opzetten, aldus Geraerts - brachten haar in 2009 naar de FSW. Daar gaat haar flitsende carrière gewoon verder. Zo is Geraerts, inmiddels 29 jaar, onlangs nog benoemd tot lid van de prestigieuze Jonge Akademie van de KNAW.

Werkgeheugen

Je zou verwachten dat Geraerts een ietwat over het paard getilde jongedame is, maar ondanks alle successen zijn sterallures haar volkomen vreemd. “Ik wil graag eerst iets over mijn nieuwe onderzoek vertellen. En daarna ingaan op kindermisbruik, want dat is vanwege de schandalen rond de katholieke kerk en Robert M. natuurlijk heel actueel,” luidt haar attente aanwijzing.

Haar nieuwe onderzoek over angst en depressie belooft overigens ook veel impact te zullen krijgen. Geraerts wil een nieuwe behandelmethode voor depressies en angststoornissen ontwikkelen. De

huidige therapieën werken onvoldoende, op langere termijn krijgt 80 procent van de patiënten met terugval te maken. Volgens Geraerts omdat de therapieën niet voldoende ingaan op de oorzaak van het probleem en dat is het werkgeheugen.

“Dat is het geheugen waarmee je de hele tijd werkt. Als je bijvoorbeeld een telefoonnummer langer dan een paar seconden in je hoofd moet houden dan gebruik je je werkgeheugen. Het is de capaciteit om je aandacht te richten op het relevante van dat moment. Mensen met een depressie of angststoornis hebben moeite om hun aandacht te focussen op positieve informatie. Als je depressief bent, word je zo opgeslorpt door je negatieve gedrag en gedachten dat je niet meer de capaciteit hebt om te beseffen dat je het glas half vol of half leeg kan zien.”

Training

Zweedse wetenschappers hebben al bewezen dat het werkgeheugen met eenvoudige computertraining kan verbeteren. In die trainingen krijgt men bijvoorbeeld cijfers met een woord te zien die men moet onthouden. “In het begin is dat heel moeilijk maar door oefening word je er beter in. Net als bij de fitness, dan kost het in het begin ook moeite om spieren te kweken,” weet de onderzoekster.

Het onderzoek van Geraerts bevindt zich nog in de beginfase, patiënten zijn net gerekruteerd. De helft van hen krijgt de training, de andere helft een placebo conditie. Het is nog nooit onderzocht of training van het werkgeheugen leidt tot verlichting van de symptomen bij depressies of angststoornissen, maar Geraerts vermoedt van wel. De mogelijke effecten van de training zullen met behulp van gestructureerde interviews en een checklist van symptomen worden gemeten. De onderzoekers die deze evaluatie uitvoeren, weten uiteraard niet wie van de patiënten wel en wie geen training heeft gehad.

Kindermisbruik

Geraerts doet ook nog steeds onderzoek naar kindermisbruik, met name bij volwassenen die in hun kindertijd seksueel zijn misbruikt. Zij kijkt naar de gevolgen van zulke traumatische ervaringen, maar vooral naar hoe ze het zich herinneren. Vanwege haar kennis over dit thema treedt zij regelmatig op in rechtszaken als getuige-deskundige en geeft ze workshops aan rechters en advocaten.

Door de ophef over het seksuele misbruik binnen de katholieke kerk heeft zij de laatste tijd ook weer veel interviews met kranten. “Ze willen weten of sommige van die herinneringen fictief zijn. Mijn idee is dat kinderen die misbruikt worden op heel jonge leeftijd - drie, vier of vijf jaar - niet weten dat ze op dat moment misbruikt worden. Ze denken wel: dit doet pijn of dit is onaangenaam of gek. Het besef komt pas als ze zelf seksueel actief worden of als ze kinderen krijgen en zich realiseren dat ze wel heel beschermend met ze zijn.”

Geraerts benadrukt dat de context waarin herinneringen terugkomen van groot belang is. Zij heeft onderzocht dat herinneringen die in therapie worden gevonden en waar de therapeut veel suggesties of hypnose heeft gebruikt, veelal fictief zijn. Herinneringen die spontaan opkomen zijn vaak waar. Spontane herinneringen kunnen naar boven komen wanneer iemand de dader opnieuw tegenkomt, een film over misbruik ziet of - zoals in het geval van de aantijgingen tegen priesters - via de media aan het verleden wordt herinnerd. De golf van aanklachten tegen de katholieke kerk in Nederland, België en andere landen komt volgens haar doordat mensen erover gaan nadenken en bepaalde herinneringen in een andere context plaatsten. Dan kan het besef over misbruik doordringen en vervolgens trekken ze ook aan de bel.

Het zijn zware onderwerpen waar Geraerts dagelijks mee te maken heeft, toch zou zij niet anders willen. “In het begin was het wel lastig omdat je allerlei verhalen te horen krijgt die erg bedroevend zijn. Maar je leert om je werk en privé te scheiden. Ik vind het fijn om dit soort onderzoek te doen omdat je een verschil kan maken. Bijvoorbeeld in een rechtszaak over kindermisbruik of als je een nieuwe behandeling voor depressie en angst kan ontwikkelen, dan is dat super. Voor mij is het

belangrijk om onderzoek te doen waarvan ik weet dat het nut zal hebben. Het moet relevant voor de praktijk zijn. Dat motiveert me vooral.”

Geheugensteun

Je staat er niet altijd bij stil omdat het vanzelfsprekend is, maar de FSW verrijkt het leven met nieuwe inzichten. Bijvoorbeeld waarom ‘krap bij kas zitten’ en het onthouden van wachtwoorden en inlogcodes geen probleem hoeft te zijn.

De wereld wordt complexer. Als anderen dat zeggen, vind ik het meestal een dooddoener. Een verontschuldiging voor falend beleid of voor niet doorpakken, maar de dingen voor zich uitschuiven en eerst meer onderzoek doen.

Als ik het zelf denk, dan is de wereld wel echt ingewikkelder aan het worden. Neem alleen al de wachtwoorden en inlogcodes die je tegenwoordig bij de hand moet hebben om ‘normaal’ te kunnen functioneren.

Ik wil mijn geheugen niet te zwaar belasten, dus de drang om ze te onthouden heb ik niet. Daardoor kom ik regelmatig in de problemen. Dan wil ik internetbankieren of vrienden ontmoeten via Facebook, maar is het briefje met de wachtwoorden weer zoek.

Gelukkig heb ik de FSW. Die zorgt, bij mij althans, voor nieuwe inzichten. Zo heb ik na een gesprek met psychologe Elke Geraerts besloten mijn geheugen niet langer te ontzien. Ik ga dus voortaan al die codes en wachtwoorden uit mijn hoofd te leren. Dat is training van het werkgeheugen en kan absoluut geen kwaad. In tegendeel, het is zelfs goed tegen depressies en angsten.

De angst voor een dip is overigens op dit moment vrij klein. En jawel, dat komt door de FSW. Iemand van deze club leefde een jaar zonder geld. Geen onmogelijke opgave, maar een bevrijding naar het schijnt. Dat is nog eens een geruststellende gedachte. Als ik weer eens krap bij kas zit, zal dat dankzij deze collega niet tot paniek leiden, maar een gevoel van opluchting teweegbrengen.

Het gevaar van een crisis ontstaat ook wanneer je werk niet gezien wordt. Gelukkig hoef ik me daar even geen zorgen over te maken. Het hoofdartikel van de vorige SoFa is namelijk niet onopgemerkt gebleven. Twee wetenschappers van de faculteit mengen zich naar aanleiding van dit stuk in de discussie over publicatienormen. Zij stuurden een ingezonden brief waarin ze ervoor pleiten om de publicatienormen niet als heilige graal te zien. Met dit alles in mijn achterzak, kan ik het nieuwe jaar wel aan.

Mary van der Graaf
Hoofdredacteur SoFa

Kennisinstituut of artikeltjesfabriek?

Dr. Lasse Gerrits en dr. Steven Van de Walle mengen zich in de discussie over publicatienormen. Zij betwijfelen of dergelijke normen op de langere termijn de ‘academische excellentie’ opleveren waar beleidsmakers zo vol van zijn. Ze vinden dat de Nederlandse wetenschap daarin ‘ernstig doorschiet’ en stellen: Publicatienorm: ja, maar het is geen heilige graal.

Het lijkt bijna een terloopse mededeling: de publicatienorm van de FSW zal omhoog gaan. Daar zijn veel goede redenen voor te verzinnen: het past in de internationale profilering en geldt als graadmeter van goed onderzoek. Bovendien, zoals Dick Houtman en Peter Achterberg in het vorige nummer van SoFa aangeven, met een beetje improvisatie is het makkelijk om wat extra wetenschappelijke artikelen te produceren. We vinden het noodzakelijk om deze punten wat te nuanceren. Het is namelijk lang niet allemaal academisch goud dat hier glinstert.

Allereerst: het opleggen van een publicatienorm is, hoewel zeker niet onredelijk, een maatregel die geheel voorbijgaat aan de vraag wat mensen motiveert om aan een universiteit te werken.

Wetenschappers zijn inhoudelijk gemotiveerde, nieuwsgierige en hardwerkende mensen. Een publicatienorm, ongeacht de omvang, is geen bron van intrinsieke motivatie om harder te gaan werken, want het appeleert niet aan de inhoud.

De vraag is of dergelijke normen op de langere termijn de ‘academische excellentie’ opleveren waar beleidsmakers zo vol van zijn. Kwantitatieve doelen zoals publicatienormen (en studentenevaluaties) worden sterk geassocieerd met burn-outs en ontevredenheid over het werk [1; 2] wanneer dit de enige maatstaven zijn waaraan personeel wordt getoetst. Hoewel normen productiviteitsverhogend werken, holt het ook de kwaliteit van het werk en de werkbeleving sterk uit.

Het is ook mogelijk om het publicatiespel mee te spelen door gewoon wat extra tabellen uit te draaien of een casus nog eens een keer vanuit een andere theorie te bekijken. Ook hier geldt dat het voor de korte termijn voldoet aan de scorehonger. Het is echter naïef te veronderstellen dat dit geen negatieve consequenties heeft. Wie eindeloos materiaal recyclet of oninteressant werk publiceert zal op termijn inboeten aan reputatie. En de reputatie van onze faculteit (en universiteit) hangt uiteindelijk niet af van totalen aan het einde van het jaar, maar van de kwaliteit van het werk dat gepubliceerd wordt.

Tenslotte moet het ook maar eens gezegd zijn dat de Nederlandse wetenschap ernstig aan het doorschieten is in het bepalen van kwaliteit door middel van telbare entiteiten. Zelfs het in Nederlandse hogeronderwijskringen aanbeden Angelsaksische systeem lijkt in Angelsaksische landen niet zo ver door te slaan. Het laat meer ruimte voor het kwalitatief bepalen van academische prestaties. Zo werd in de Research Assessment Exercise 2008 [3] in het Verenigd Koninkrijk niet zomaar gekeken naar kwantiteit. Nee, onderzoekers werden uitgenodigd hun vier beste publicaties uit de periode 2001-2007 voor te leggen aan het nationale panel. Deze werden vervolgens gelezen en beoordeeld. Inzetten op kwantiteit wordt hiermee afgestraft.

Het nieuwe Research Excellence Framework gaat zelfs verder en kijkt vooral naar de maatschappelijke impact van een onderzoeker of publicatie. Dat is vanuit het besef dat kwaliteit op meer manieren kan worden gemeten, maar ook vanuit het besef dat iemand die veel publiceert niet noodzakelijk iemand is die bijdraagt aan het vakgebied of zelfs aan de onderzoeksgroep zelf. Een eenzijdige publicatienorm is een uitnodiging om je niet druk te maken om het wel en wee van collega's en vooral egoïstisch te werk te gaan. En dat brengt ons niets dichterbij de doelstellingen van 2013 of daarna.

Publicatienorm: ja, maar het is geen heilige graal. En zeker niet wanneer die is gebaseerd op een naïef puntensysteem. Handig voor boekhouders, maar het zegt weinig over kwaliteit.

Lasse Gerrits en Steven Van de Walle werken bij Bestuurskunde op basis van prestatiecontracten. Ze doen onderzoek naar het gedrag van mensen in complexe situaties en het gebruik van performance indicators in de publieke sector. Ze zullen deze reactie niet opvoeren in METIS.

Referenties:

[1] Lackritz, J.R. (2004). Exploring burnout among university faculty: incidence, performance, and demographic issues. *Teaching and Teacher Education* 20: 713–729

[2] Moe, A., Pazzaglia, F., Ronconi, L. (2010). When being able is not enough: the combined value of positive affect and self-efficacy for job-satisfaction in teaching. *Teaching and Teacher Education* 26: 1145-1153

[3] Higher Education Funding Council for England, Scottish Funding Council, Higher Education Funding Council for Wales & Department for Employment and Learning, Northern Ireland (2008). Research Assessment Exercise 2008. Report number RAE 01/2008. Verkrijgbaar via <http://www.rae.ac.uk/pubs/2008/01/>

Kroegcollege Cedo Nulli groot succes

Donderdagavond 13 januari organiseerde de sociologiecommissie van studievereniging Cedo Nulli een college in de kroeg. Weer eens iets anders dan de stoffige collegebanken van het M-gebouw, moeten veel studenten hebben gedacht. En masse kwamen ze naar Melief Bender.

Tekst en fotografie: Thomas de Leeuw

In de stamkroeg van Jan Koolman - Melief Bender op de Oude Binnenweg - is het die donderdagavond rond de klok van acht buitengewoon druk. Een student aan de bar bestelt een kop koffie. Barman Arie moet erom lachen: "Je komt zeker voor de cursus." Hij drukt op de knop van de koffiemachine en richt zich vervolgens tot de oude meneer Koolman, die zich op een barkruk heeft verschanst met een biertje en de Metro. "Ja Jan, ze komen hier les geven vanavond." Koolman wendt heel even z'n blik af, maar leest dan weer ongestoord verder. Het zal hem worst wezen.

Het idee van een kroegcollege dankt Cedo Nulli aan emeritus hoogleraar Machiel Zwanenburg. 'Ga eens naar de kroeg, drink wat pilsjes en ga dan over wetenschap praten', zou hij tijdens een college hebben voorgesteld. Nu mag hij de primeur verzorgen.

Een stel studenten bestelt nog vluchtig wat te drinken aan de bar. "Twee zoet, twee droog, twee rood en drie bier," roept de man van de bediening naar zijn collega Arie. En dan: "Muziek uit!"

Zwanenburg zit achterin de kroeg te midden van de groep en begint zijn verhaal af te steken. En hoe. Op barkrukken, aan tafels en staand luisteren de sociologen in spe aandachtig naar zijn betoog. Via Darwin, Freud en Marx komt Zwanenburg in een uur tijd tot de kern: criminelen bestaan niet. Het is een statistisch fenomeen, maar een duidelijke typologie ontbreekt. In criminologische onderzoeken worden onvergelykbare groepen met elkaar vergeleken, lijkt de professor zijn toehoorders mee te willen geven.

Maar zijn boodschap is niet altijd even verstaanbaar. De ruimte is benauwd en rumoerig. Van de ongeveer zeventig aanwezige studenten haakt een aantal dan ook vroegtijdig af, om elders in de kroeg hun avond voort te zetten met een 'goed' gesprek.

De stamgasten aan de bar gaan luidruchtig met hun conversatie door en ook een groepje studenten van Eurocollege, een particuliere hogeschool, praat ook onverstoord verder. "Ja, wij horen er niet bij hoor, dus laat ons maar. Wij hebben hier ook wel 's borrels van school, maar dan krijgen we er niet zo'n lang lulverhaal bij," zegt een van jongens.

Maar de meeste sociologiestudenten zijn stuk voor stuk enthousiast. Al zijn er verbeterpuntjes, volgens eerstejaars Sabine Roër: "Ik vond het leuk en leerzaam. Het heeft wel wat, zo met een biertje in je hand een college volgen. Maar het was wel moeilijk te horen. Misschien zou een andere

indeling beter zijn.”

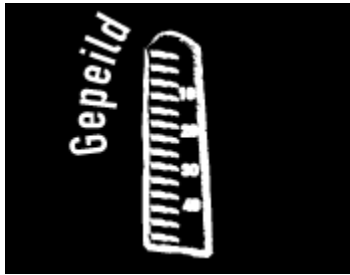
Volgens tweedejaars Koen Salet gaat het meer om de lol, dan om de inhoud. Hij zou een volgende keer zo weer komen, vooral als er weer zo’n goede spreker als Zwanenburg is, die hij lovend als ‘homo universalis’ betitelt.

En of de professor het zelf ook leuk vond? “Het was wel even zweten. Al die mensen ademen allemaal zo uit,” grapt hij. “Dit is de manier waarop studenten aan wetenschap zouden moeten doen. Hier in de kroeg leer je gezwam onderscheiden van echte inhoud.”

Na afloop stroomt Melief Bender langzaam maar zeker weer leeg. En aan de bar zit Jan Koolman nog steeds z’n Metro door te bladeren. Hij heeft ‘gelukkig’ niks van het college meegekregen. Het idee vindt hij sowieso verwerpelijk. “In de kroeg praat je gewoon niet over politiek of religie. Dat hoort niet.” Zijn kroegmaatjes, die intussen aan z’n linker- en rechterkant zijn geschoven, lijken het met hem eens te zijn.

Maar volgens Jeffrey Faber van de sociologiecommissie zit er zeker een vervolg aan te komen. Al is het niet gezegd dat dat dan ook in Melief Bender zal plaatsvinden. “Misschien dat we een meer afgesloten zaal moeten hebben. En een microfoon.”

(I) Op dinsdag 1 maart organiseert Cedo Nulli een discussie over de toekomst van de Nederlandse provincies. De Commissaris van de Koningin van de provincie Zuid-Holland, dhr. Franssen, en prof. Ir. Geert Teisman zullen hun medewerking verlenen. De toekomst van de Nederlandse provincies is gezien de discussie rondom een Randstadprovincie een actueel onderwerp. Het feit dat de discussie een dag voor de verkiezingen voor de Provinciale Staten zal plaatsvinden, maakt deze activiteit extra interessant voor studenten en docenten met belangstelling voor politiek.

Actie voor het onderwijs

Duizenden studenten, docenten en hoogleraren protesteerden vrijdag 21 januari in Den Haag tegen de kabinetsvoorstellen om lang studeren te beboeten. Hoe kijken de FSW'ers tegen de plannen aan? Steunden ze de protesten en gaan ze daarmee door of hebben ze de bijl er al bij neergelegd?

Tekst: Thomas de Leeuw

Fotografie: Fabian Knetemann

Prof. dr. Henk van der Molen, decaan FSW

“Als decaan gaf ik graag gehoor aan de oproep van de rector magnificus om te protesteren. Dat de universiteit ook gestraft wordt voor trage studenten, is ronduit een slechte zaak. Studenten brengen voor het Rijk geen extra kosten met zich mee naar mate ze langer studeren. Die extra kosten zijn alleen voor de universiteit. Waarom moeten ze dan ook nog een boete daarbovenop betalen? Onbegrijpelijk. Maar wat tegen studenten gezegd wordt, daar heb ik wel enige sympathie voor. Studenten kunnen best wat sneller studeren; ze hebben vier jaar voor de bachelor en twee jaar voor de master.

Het was de tweede keer in m'n leven dat ik aan zoiets mee deed. De eerste keer was in de jaren '80 tegen de kruisraketten. Afgelopen vrijdag in Den Haag was minstens zo uniek als toen. Heel indrukwekkend. Met een kleine duizend hoogleraren liepen we in cortège naar het Spui. Daar vond een heel boeiende zitting plaats. Het zal mij nog lang heugen. We riepen weliswaar geen leuzen als: 'Dit is het begin, wij gaan door met de strijd!' - zoals we in de jaren '80 deden - maar we waren net zo strijdbaar.

Om zo'n grote manifestatie kan het kabinet denk ik niet heen. Er zal niet gelijk iets aan gedaan worden, maar via een u-bocht gaat er vast iets gebeuren. We moeten het afwachten. Eerst zien of de Eerste Kamer de plannen steunt en hoelang dit kabinet überhaupt blijft zitten.”

Famke Houthoff, masterstudent bestuurskunde en lid van de Universiteitsraad

“Ik vind het niet onrealistisch dat studenten ook moeten meebetalen aan de bezuinigingen. En binnen zes jaar je studie afronden is best te doen. Alleen worden door deze maatregelen ook gemotiveerde studenten getroffen die nevenactiviteiten willen verrichten. Vooral door de recente invoering van de harde knip komen studenten extra in de knel. Als je bijvoorbeeld een bestuursjaar doet en je haalt een vak van je bachelor niet, dan krijg je een boete. Het is juist heel belangrijk dat studenten zich ook buiten de studie kunnen ontwikkelen. Er zouden uitzonderingen gemaakt moeten worden voor studenten die een bestuursjaar doen of actief zijn in de medezeggenschap. Het is goed om te zien dat de dreiging van deze maatregelen alleen al zoveel tumult heeft opgeleverd. Volgens mij stonden we met zo'n twintigduizend studenten op het Malieveld. Dat betekent dat studenten echt betrokken zijn bij hun onderwijs. Ik vond het een heel goede demonstratie. Het was beschaafd en het ging om de inhoud. Ik hoop dat ze ons dan ook serieus gaan nemen.”

Marieke Klip, masterstudent sociologie (avondprogramma)

“Als deze plannen doorgaan, is mijn diploma straks niks meer waard. Krijg je van die InHolland-praktijken. Ik hoor ze al zeggen in het buitenland: ‘Oh, jij komt uit Nederland? Daar krijg je je diploma gewoon cadeau, toch?’. Moeten we straks onze hoger opgeleiden uit het buitenland gaan halen. Dit kan best wel eens verstekkende gevolgen hebben. Ik vraag me af of Rutte dat door heeft. Die boetes moeten toch ergens van betaald worden? Dat gaat keihard ten koste van de kwaliteit van ons onderwijs. En de instellingen moeten ook boeten voor studenten die eerst drie jaar ergens anders hebben gestudeerd. Dan kan je als instelling er maar beter voor zorgen dat zo’n student zonder al te veel problemen z’n diploma krijgt, anders heb je een probleem. Maar ik maak me vooral zorgen over de studenten. Je kunt niet iemand straffen omdat-ie, ik noem waar wat, een ongeluk of Pfeiffer heeft en daardoor vertraging heeft opgelopen. Die stoppen dan met hun studie, vragen vervolgens een uitkering aan en dan kost het alleen maar meer geld.”

Bouke Geerlings, voorzitter Cedo Nulli en vierdejaars bestuurskunde

“Als voorzitter van Cedo Nulli voelde ik me geroepen om naar Den Haag te gaan. Maar persoonlijk heb ik niks tegen de plannen. Ik zit nu in m'n vierde bachelorjaar en volgend jaar hoop ik m'n master te halen, ik heb dus nergens last van. Ondertussen doe ik een bestuur, heb ik drie maanden in het buitenland gestudeerd en ben ik lid van het CDA. Dat valt allemaal goed te doen in zes jaar. Maar ik kan me wel voorstellen dat mensen die een verkeerde studiekeuze maken daarvoor gaan boeten. Op de middelbare school moet je dus eigenlijk al een beter beeld krijgen van wat je wilt gaan doen. Nu krijg je een testje en je spreekt de decaan een keer. Dat is te weinig. Bovendien moet de voorlichting over je nieuwe studie goed zijn. Die van bestuurskunde vond ik bijvoorbeeld belabberd. Maar een beetje een drempel leggen is best goed. Uiteindelijk wil je gewoon goede, gemotiveerde studenten. Dat komt alleen maar ten goede aan de kwaliteit van het onderwijs. En je moet toch ergens op bezuinigen.”

Emile Roemer van de SP (links) en Bouke Geerlings van het CDA (rechts) voor even gebroederlijk naast elkaar.

Gelukkig zonder geld

Een jaar zonder geld leven. Voor menigeen zal het klinken als een onmogelijke opgave, voor dr. Carolien Hoogland, onderzoeker bij DRIFT, was het een bevrijding. Het werd een jaar vol verrassingen.

Tekst: Caroline van der Schaaf

Carolien Hoogland (34) kwam op het idee voor haar unieke project toen zij een masterclass volgde voor veranderkunde. “We hadden het over de crisis, over hoeveel mensen ontslagen werden, over eetbare tuinen”, vertelt ze. Iemand uit het gezelschap vroeg zich af hoe het zou zijn als niemand meer een baan had en dat iedereen toch gewoon zou leven. “Voor mij vielen toen alle puzzelstukjes op hun plek. Ik vind dat een fantastische visie voor een samenleving: dat iedereen zijn bijdrage vanuit zijn wezen mag leveren, en tegelijkertijd ook weer verzorgd wordt door de samenleving.” Het idee liet haar niet meer los. “Als je graag wilt doen waar je hart sneller van gaat slaan, dan moet je dat gaan regelen. Dus toen ben ik de uitdaging aangegaan.”

Ruis uitsluiten

Hoogland, moeder van een 4-jarige zoon, maakte een lijstje met dingen waar ze niet zonder kon.

“Een dak boven ons hoofd, eten, warmte in huis, m’n tangoschool, dat zijn dingen die voor mij belangrijk zijn. Ik sloot ineens een heleboel ruis uit. Want over de rest hoefde ik gewoon niet meer na te denken.”

Om in die basisbehoeften te voorzien, sloot ze ruildeals af. Met een biologische winkel, waar ze in ruil voor boodschappen een jaar lang iedere zaterdagochtend de koffiehoeke ronde, maar ook met een groot bedrijf als Eneco. “Voor hen heb ik een klein consultancy project gedaan. Dat was heel spannend, in mijn normale werk zou ik zoiets nooit zijn tegengekomen.”

En zo vond ze voor bijna alle dingen die ze nodig had een dienst die ze in ruil daarvoor kon leveren.

“Binnen een half jaar vulde mijn portfolio van projecten zich met superinteressante dingen. Mijn netwerk is echt ontploft en is bovendien heel lokaal geworden. De meeste projectrelaties kreeg ik in mijn eigen buurt in Rotterdam-West. Dat was heel gaaf, want je kent die mensen en de setting waarin ze leven echt. Het voelde voor mij veel humaner om voor hen iets te doen dan wanneer ik een rapport zou schrijven over een abstract vraagstuk voor een ambtenaar in Den Haag.”

Toegegeven, een jaar lang geen cent spenderen was zelfs voor de gedreven Hoogland geen haalbare kaart. Zorgverzekeringen liepen door en soms moest ze voor werk of om haar zoon weg te brengen van het openbaar vervoer gebruikmaken. “Als iets meer kostte dan veertig euro dan moest ik er iets

voor doen van mezelf,” zegt Hoogland. “Maar als ik voor alle kleine uitgaven ruilprojecten had moeten bedenken, dan zou dat mijn jaar onmogelijk maken. In totaal heb ik denk ik zo’n duizend euro uitgegeven.”

Monocultuur

Hoogland zou haar manier van leven van het afgelopen jaar graag gedeeltelijk voortzetten. “Ik wil absoluut geen pleidooi houden voor een sober leven alleen vanwege het sobere. Ik zeg niet dat euro’s verkeerd zijn, maar ons systeem is nu wel een soort van monocultuur. Mensen hebben het gevoel dat geld verdienen en geld uitgeven de enige manier is waarop ze iets kunnen. Om je goed te voelen in de maatschappij zou het juist fijn zijn als het normaler zou worden om op verschillende manieren met elkaar uit te ruilen. Vraag je niet altijd af of je ergens geld voor krijgt, maar ga in eerste instantie doen waar je blij van wordt. Als je dat weet te faciliteren, dan hebben mensen het gevoel dat ze keuzes hebben en dingen kunnen doen vanuit hun eigen wezen. Daar worden mensen krachtig van en dat is goed en gezond. Ik denk dat heel veel problemen zich dan vanzelf oplossen. Dan hoeft je het niet meer te hebben over integratie, over veiligheid of over duurzaamheid. Alle ruis valt dan weg.” Als haar wordt gevraagd naar haar wetenschappelijke ambities, moet ze lachen. “Ik wilde altijd al graag dingen doen naast mijn academische werk, zoals yogales geven en een buurtcafé beginnen, maar ik durfde dat nooit. Ik had het gevoel dat ik vooral bezig moest zijn met onderzoek doen en publiceren. Door dat los te laten en de dingen te gaan doen die ik leuk vind, waardeer ik mezelf meer en krijg ik ook veel meer waardering van de mensen om me heen. Samen met Derk Lorbach ben ik nu bezig met een EU-project over gedragsverandering voor duurzame ontwikkeling. Dat doe ik graag en het houdt me scherp. Maar carrière-ambities, nee, die heb ik niet meer.”

<http://eenjaarzondergeld.nl/>

Nieuwe toekomst voor het IHS

Prof. dr. Jurian Edelenbos van de opleiding bestuurskunde is de nieuwe wetenschappelijk directeur van het aan de faculteit gelieerde Institute for Housing and Urban Development Studies (IHS). De IHS'ers zijn volgens hem erg gepassioneerd en hebben een grote drive om zich in te zetten op verschillende terreinen van stedelijke gebiedsontwikkeling in ontwikkelingslanden.

Tekst en fotografie: Mary van der Graaf

Op twee verdwaalde stapeltjes papier na, is de wand met boekenplanken in kamer T14-42 helemaal leeg. Het is duidelijk, prof. dr. Jurian Edelenbos is nog niet veel in zijn nieuwe kantoor geweest. “Deze kamer is de afgelopen jaren voor opslag gebruikt en pas een paar dagen geleden leeggeruimd,” verklaart hij.

“Ik ben 3 januari begonnen en dit is de tweede dag dat ik hier ben, maar morgen is eigenlijk de echte vuurdoop.”

Dan heeft hij zijn eerste werksessies met medewerkers van het IHS, RHV (Regionale Economie, Haven- en Vervoerseconomie die is gefuseerd met het IHS) en de sociale faculteit over nieuwe lijnen binnen het onderzoek. Edelenbos is niet van plan het toekomstige onderzoeksprogramma ‘out of the blue’ af te kondigen. Hij wil bij de professionals van het IHS aankloppen, die te kennen hebben gegeven interesse te hebben in een systematische en wetenschappelijke benadering van hun projecten. Van hen wil hij horen welke richting het uit zou kunnen gaan en welke beperkingen er tot nu toe waren. Van daaruit wil hij gezamenlijk een programma opbouwen met een aantal aansprekende thema's.

Drie pijlers

Het IHS, waar Edelenbos voor één dag in de week is gedetacheerd, richt zich op verschillende terreinen (economie, milieu, water, duurzame ontwikkeling, etc.) van stedelijke gebiedsontwikkeling. De prachtige foto's waarmee de kantoordeuren geheel bedekt zijn, illustreren manifest de focus op ontwikkelingslanden en landen in transitie.

‘Het bestrijden van armoede, het ontwikkelen van menselijke en institutionele capaciteiten en het verbeteren van de kwaliteit van leven in steden’ is de missie van dit internationale kenniscentrum. Ze gebruiken daarvoor drie pijlers: onderwijs (uiteenlopend van masteropleidingen tot korte cursussen), advieswerk en onderzoek. De post van wetenschappelijk directeur, verantwoordelijk voor deze laatste poot, is een aantal jaren vacant geweest. Door de aanstelling van Edelenbos, een duobaan die hij gaat delen met iemand van de economische faculteit, is dit probleem nu opgelost.

Hoewel Edelenbos veel zin heeft om het onderzoek van het IHS sterker te maken, heeft hij wel even moeten nadenken over het accepteren van de functie. “Qua thematiek vond ik het geen probleem, maar wat zou deze baan betekenen qua tijd. Je moet toch je aandacht gaan verdelen over verschillende organisaties.”

Dat hij het avontuur aangaat, heeft vooral te maken met de mensen die bij het IHS werken. Mensen met hele verschillende achtergronden: architecten, planologen, sociaal geografen, economen en sociologen, maar met een gedeelde interesse in urban management en urban development. “Erg gepassioneerd”, voegt Edelenbos toe. “En met een grote drive om ontwikkelingslanden verder te

brengen met hun advieswerk en de trainings- en opleidingsprogramma's. Dat werkt heel aanstekelijk."

Wisselwerking

Edelenbos ziet het als zijn taak is om IHS'ers enthousiast te maken de versnipperde kennis die is vergaard via de projecten, bij elkaar te brengen, hierover te gaan publiceren en hier nieuwe kennis voor nieuwe markten uit te destilleren. Hij wil ook het onderzoek weer in balans brengen met de twee andere pijlers.

"De uitdaging is om meer fundamentele kennis te verzamelen door een systematische en vergelijkende analyse van verschillende cases over de hele wereld. Dat kun je weer gebruiken voor de educatie en training. Zo werkt het ook bij de faculteiten. Daar is ook een wisselwerking tussen de opleiding, het advieswerk en het onderzoek."

Het politieke klimaat waarin hij aan de klus gaat beginnen is evenwel niet gunstig. Het IHS, dat deels met subsidies van de overheid werkt, krijgt te maken met de bezuinigingen van het nieuwe kabinet. Men moet op zoek naar andere bronnen en nog meer op commerciële basis gaan werken. Onderzoek in combinatie met advieswerk kan hierbij een richting zijn. Ook is verbreding van de focus mogelijk, waarbij niet alleen naar ontwikkelingslanden wordt gekeken in het geval van stedelijke vraagstukken. Het is de ambitie om het IHS te ontwikkelen tot de Rotterdam School of Urban Management dat excelleert op het terrein van internationaal vergelijkend onderzoek. Hierbij kunnen onderzoekers van de faculteit sociale wetenschappen een belangrijke rol spelen. "Onze faculteit is met de faculteit economische wetenschappen een van de moederfaculteiten van het IHS, iets waar niet iedereen van op de hoogte is. Ik wil op het gebied van onderzoek nieuwe bruggen slaan en kennis laten stromen tussen de instituten."

(I) Voor meer informatie over het IHS zie: www.ihs.nl

Stad en universiteit

De universiteit en de gemeente willen intensiever samenwerken. Kenniswerkplaatsen moeten die samenwerking handen en voeten gaan geven. De eerste conferentie over deze kenniswerkplaatsen leverde serieuze gesprekken en blijde gezichten op.

Tekst en fotografie: Mary van der Graaf

Samenwerking tussen de universiteit en de gemeente is een logisch streven. De stad is immers een prachtig laboratorium voor onderzoekers en de kennis van de EUR kan goed worden gebruikt voor vraagstukken waar de gemeente tegenaan loopt.

Toch blijkt zo'n samenwerkingsverband niet automatisch tot stand te komen. Verschil in cultuur en belangen is een barrière. Wetenschappers werken veel meer op de lange termijn, terwijl de gemeente moet 'doorpakken'. Een wethouder moet het veld ruimen als er tijdens zijn of haar collegeperiode geen aansprekende resultaten zijn. Een onderzoeker krijgt daarentegen geen punten voor het oplossen van problemen in de samenleving, maar voor publicaties in wetenschappelijke tijdschriften.

Deze hobbels zijn bekend, maar ook de manieren om ze te nemen krijgen inmiddels vorm. Dat komt doordat zowel de gemeente als de universiteit een tandje heeft bijgezet in de poging de uitwisseling gestalte te geven. In 2009 hebben beide partijen eerst een intentieverklaring ondertekend die 6 januari van dit jaar werd bekrachtigd. Behalve mooie woorden zijn er nu ook concrete daden. Om de samenwerking op de rails te zetten, stelde de gemeente een speciale chief science officer aan. De EUR - of beter de FSW - kwam met de Rotterdam Desk, waarin het voor de stad relevante onderzoek overzichtelijk in kaart wordt gebracht.

Doorbraak

Een echte doorbraak is volgens chief science officer prof. dr. Marianne Donker het concept van kenniswerkplaatsen. Rond een maatschappelijk thema dat voor de stad van belang is, wordt een groep geformeerd bestaande uit vertegenwoordigers van verschillende wetenschappelijke disciplines, ambtenaren en indien gewenst andere partijen uit de stad. Elke kenniswerkplaats (KWP) heeft bij zowel de universiteit als de gemeente een aanspreekpunt. Zo is prof. dr. Godfried Engbersen (sociologie) de trekker van de KWP 'leefbare wijken', prof. dr. Sabine Severiens (Risbo) die van 'talentontwikkeling' en prof. dr. Kees van Paridon (bestuurskunde) van 'duurzaamheid'.

De eerste, met ruim zeventig deelnemers druk bezochte conferentie over KWP's vond 27 januari plaats. Alvorens in workshops inhoudelijk aan het werk te gaan kregen de bezoekers enkele tips voor het welslagen van een KWP.

Kort gezegd kwamen die neer op: geduld, geld en gezamenlijkheid. Neem de tijd om elkaar te leren kennen en vertrouwen op te bouwen. Begin klein met een focus op een beperkt aantal onderwerpen. Wees je bewust van ieders (andere) belangen en benoem die ook. En voor niets gaat de zon op, dus investeer, vooral in het borgen van continuïteit door bijvoorbeeld tijd te vrij te maken voor de 'trekkers'. Deze adviezen waren voor een deel afkomstig van het samenwerkingsverband 'gezondheid in de stad', dat al langer en zeer succesvol draait.

Levendige, maar serieuze discussies typeerden de workshops. Het kostte moeite om alle gesprekken binnen de geplande tijd te laten stoppen. Dat lijkt een goed begin voor de KWP's. Toch vroeg iemand zich in de afsluitende plenaire ronde af, waarom samenwerking nu wel zou lukken. Kees van Paridon had daar een antwoord op. Volgens hem is er iets aan het veranderen aan de universiteit. Dat komt doordat tegenwoordig grote waarde wordt gehecht aan het begrip 'valorisatie', de waarde van de wetenschap voor de samenleving. Daardoor gaat de aandacht niet alleen meer uit naar publicaties in Engelstalige tijdschriften die door niemand (in het veld) worden gelezen.

Internationale springplank

Welke masteropleiding ga je kiezen en waarom? Alumnus bestuurskunde, Huub Alberse, koos ooit voor International Public Management and Policy (IMP) en werkt nu, jawel, bij Buitenlandse Zaken. IMP is een master voor buitenlandse en Nederlandse studenten die dagelijks met termen als multinational, internationaal en supranationaal in een weer willen zijn. Een springplank voor studenten die met internationale betrekkingen aan de slag willen.

Tekst: Marco Stuij

“Het sprak mij erg aan dat ik in deze master mijn internationale interesse kon combineren met een bestuurskundige inhoud,” herinnert Alberse zich, die 2006 afstudeerde. “Bestuurskunde is een oplossingsgerichte studie. Veel zaken die ik hier heb geleerd, pas ik nu toe op mijn werk op het ministerie van Buitenlandse Zaken. Ook de focus op internationale organisaties kon ik wel waarderen. Die organisaties zijn immers heel belangrijk in de internationale politiek. Wel vond ik dat er in mijn periode heel veel nadruk werd gelegd op de EU, terwijl er nog zo veel meer organisaties zijn.”

Om die reden heeft Alberse zijn stage gelopen bij de OVSE in Wenen en niet bij de EU. “Later ben ik bij de OVSE-missie in Kosovo gaan werken. Studiegenoten van mijn jaargang zijn op heel verschillende plaatsen terechtgekomen, zoals bij de Deutsche Bank, Shell of de VN. Overigens ben ik na anderhalf jaar weer teruggekomen naar Nederland. Ik merkte dat het mij ging frustreren dat de OVSE vanwege haar beperkte bevoegdheden niet zoveel mocht bijdragen als ze eigenlijk zou kunnen.”

Onderscheiden

IMP heeft al een lange geschiedenis, aldus dr. Frans van Nispen, samen met dr. Markus Haverland coördinator van IMP. “Het is begonnen met een Leids-Rotterdams initiatief, waarin uitwisseling met Indiana University mogelijk werd gemaakt. Begin jaren '90 scheidden onze wegen echter. Geleidelijk aan nam het Rotterdamse netwerk toe en dat gold ook voor het aantal vakken dat wij zelf aanboden. We hebben de invoering van de bachelor/masterstructuur benut om in 2004 een eigen Engelstalige master op te starten. Met de focus op internationale organisaties dachten wij ons bovendien te kunnen onderscheiden van andere masters in binnen- en buitenland. Zo konden we met deze opleiding zowel Nederlandse als buitenlandse studenten aantrekken.”

Verzelfstandiging

Een laatste ontwikkeling is de verzelfstandiging van de master, die in september een feit moet zijn. “Het wordt tijd dat we op eigen benen gaan staan,” aldus Van Nispen. “Deze stap geeft ons meer flexibiliteit waardoor we meer studenten kunnen binnenhalen. Nu zijn we nog gebonden aan het

Onderwijs- en Examenreglement (OER) van bestuurskunde. Daardoor kunnen alleen studenten met een bestuurskundige vooropleiding deelnemen. Al moet ik zeggen dat we dit in goed overleg met de examencommissie al jaren ruim interpreteren. Maar een topstudent met bijvoorbeeld een bachelor in de economie moeten we nu helaas de deur wijzen.”

Het streven is om IMP te draaien met studenten die voor twee derde uit het buitenland afkomstig zijn. Nu is dat gemiddeld rond een derde. Voor Alberse was de ontmoeting met buitenlandse studenten, naast zijn stage bij de OVSE, een grote verrijking.

“Zo’n groep met mensen uit verlichte landen geeft je nieuwe inzichten. Het is interessant om de verschillen in culturele en intellectuele achtergronden te ontdekken. Een Pool kijkt bijvoorbeeld heel anders tegen de EU aan dan een Nederlander. Dat merk je bijvoorbeeld als je discussieert over de vraag of Nederlandse provincies in aanmerking zouden moeten komen voor bijdragen uit Europese structuurfondsen. Vergeleken met sommige Poolse provincies, valt de ‘achterstand’ van onze provincies immers in het niet.”

Colofon

SoFa nr. 4 jaargang 3 – 1 februari 2011

SoFa is een uitgave van Faculteit der Sociale Wetenschappen

Hoofdredactie

Mary van der Graaf

Webmaster

Maikel Hofman

Medewerking aan deze editie

Marjolein Kooistra, Thomas de Leeuw, Han van der Leur, Marco Stuij en Caroline van der Schaaf

Vormgeving

Piromedia

Redactie-adres

Mary van der Graaf

Kamer M 5-25

E-mail: sofa@FSW.eur.nl

Postbus 1738

3000 DR Rotterdam

Verschijning volgende editie

Dinsdag 22 maart 2011

E-zine maart 2011

Vrouwen met ambitie

Behalve hun achternaam hebben dr. Geske Dijkstra en dr. Katinka Dijkstra nog meer gemeen. Hun ambitie om door te dringen tot de top, hun internationale (werk)avonturen en hun rollenspel met de AH reclameman, om maar wat te noemen.

Tekst: Caroline van der Schaaf

Fotografie: Mary van der Graaf

Hoewel hun vakgebieden ver uit elkaar liggen – de een is universitair hoofddocent (uhd) ‘Brein en Cognitie’ bij psychologie en de ander uhd ‘Economie’ bij bestuurskunde – liepen Katinka en Geske elkaar al twee keer tegen het lijf tijdens cursussen op de EUR. ‘Onderwijs en de Techniek van het Theater’ heette de eerste cursus die ze allebei volgden, en afgelopen jaar troffen ze elkaar weer tijdens de masterclass ‘Female Career Development’. “Een cursus bedoeld voor vrouwelijke uhd’s, om hen te helpen doorstromen naar de top,” legt Katinka uit.

Geske Dijkstra en Katinka Dijkstra

Want een positie aan de top, die ambiëren ze allebei. “Als je dit vak hebt, en het gaat goed en het is leuk, dan wil je natuurlijk het hoogst mogelijke bereiken. En dat is hoogleraar worden. Dat is toch een beetje de erkenning voor wat je aan het doen bent,” vindt Geske. “Je hebt gewoon heel veel plezier in wat je doet en dat wil je zo goed mogelijk doen,” beaamt Katinka. “Daar komen steeds meer taken en verantwoordelijkheden bij kijken. Dus ik denk dat je eigenlijk vanzelf naar dat niveau toegroeit.”

Profilering

Hoe helpt zo’n masterclass daarbij? “Je wordt je ervan bewust wat je nodig hebt om aan die top te komen,” zegt Katinka, die jarenlang als assistant professor werkte bij Florida State University in Amerika. “Mij is nu wel duidelijk geworden wat het belang van profilering en invloed is. Dit geldt

zowel binnen de vakgroep als daarbuiten, zoals op congressen en andere bijeenkomsten. Het is belangrijk dat mensen weten wie je bent en wat voor onderzoek je doet. En daar moet je niet alleen aan denken op belangrijke momenten, maar het moet een onderdeel worden van wie je bent op je werk.”

Geske, die vlak na haar promotie in 1988 een paar jaar bij een onderzoeksinstituut in El Salvador werkte, vond het leerzaam om te zien hoe je je sterke punten naar voren kunt brengen, en hoe je moet onderhandelen. “We kregen ook heel praktische tips over hoe je met mensen omgaat. We oefenden daarvoor met een acteur.” “Harry Piekema, die van de Albert Heijn-reclames”, vult Katinka aan. “Een heel leuke man. Om de beurt oefenden we rollenspellen met hem. Hij gaf ons goede feedback, zowel over verbale als non-verbale communicatie.”

“Wat ik bovendien heel nuttig vond, was dat je ziet hoe andere vrouwen in dezelfde positie met bepaalde situaties omgaan,” zegt Katinka. “En hoe de volgende stappen in hun carrière eruit zien.”

Vrouwen aan de top

Is het moeilijk om als vrouw aan de top te komen? “Het is moeilijk om aan de top te komen, omdat het een heel competitief veld is. Ik weet niet of het nu per se moeilijker is voor vrouwen in mijn vakgebied,” zegt Katinka. “Er zijn in ieder geval nog steeds heel weinig vrouwelijke hoogleraren,” zegt Geske. “Dat komt onder meer doordat er vaak geen formele procedures worden doorlopen wanneer er een nieuwe hoogleraar wordt aangesteld. Vaak wordt het iemand die ze al kennen, of hadden ze al iemand op het oog.”

“Binnen groepen waarin het aandeel mannen hoog is, denken mannen eerder aan mannelijke kandidaten voor zo’n functie,” vult Katinka aan. “De benoemingscommissie bestaat dan vaak ook uit mannen. Daar moeten eigenlijk ook vrouwen in zitten, zodat er ook aan vrouwen wordt gedacht. Dit zijn mechanismes die niet in ons voordeel werken.”

Hun eigen strategie: profileren, publiceren en subsidies binnenhalen. “Maar ik ben pas sinds 2009 uhd en het kost wel weer wat tijd om de volgende stap te zetten,” aldus Katinka. “Ik heb wel duidelijk voor ogen welke koers ik moet varen.”

Of ze (verre) familie van elkaar zijn, is overigens nog niet helemaal duidelijk. Hun beider families hebben hun oorsprong in Friesland. “Maar Dijkstra is daar wel een heel gebruikelijke naam, hoor,” zegt Katinka. “Van onze familie is er een keer zo’n boek gemaakt,” herinnert Geske zich. Katinka: “Van onze familie ook! Dat moeten we dan toch eens uitzoeken.”

Snoeien om te groeien

De uitdrukking ‘snoeien om te groeien’ wordt te pas en te onpas gebruikt. Maar, zo simpel als het lijkt, is het niet. Er zit een adder onder het gras. De ene tak is immers de ander niet.

Onlangs ben ik de ladder opgeklommen. Niet de carrière ladder, want daar heb ik geen tijd voor. Iemand moet thuis de was doen en omdat ik daar de meeste ervaring mee heb – in mijn poppenhuis stond al een wasmachine – is het mijn taak. De ladder die ik opklom, stond tegen een boom. De weg omhoog was lastig. Er zaten takken in de weg, maar uiteindelijk kwam ik toch in een ideale positie terecht. Op de valreep, net voor het losbarsten van de lente, kon ik aan de slag: snoeien om te laten groeien.

Vandaag de dag is dit een populaire uitdrukking en ze klopt ook, mits - en dat wordt er nooit bij vermeld - je de juiste keuzes maakt. Met het lukraak afzagen van alles wat binnen handbereik is, krijg je geen goed resultaat. Snoeien is precisiewerk, het is maatwerk.

Dus daar sta ik dan met zaag en bijl op die ladder, omringd door een wirwar van takken. En omdat snoeien een vrij nieuw werkterrein voor me is, voel ik me als een derdejaars- of schakelstudent. Ik ervaar keuzestress. Kies ik wel de juiste tak voor een goede ontwikkeling?

Op de campus is er ook veel gesnoeid. Bijna al het groen moest wijken voor de groei van de universiteit. De FSW heeft daar een behoorlijk aandeel in. Zo gaan ze bij ons, ondanks verzet van veel andere universiteiten, met pedagogiek beginnen. Ik vraag me af of ze bij die opleiding ook iets aan theatervaardigheden gaan doen. FSW-docenten schijnen daar namelijk kien op te zijn. Wil je meetellen, dan volg je een cursus om je acteerpresetaties te verbeteren. Dat lees ik tenminste in de verhalen over ambitieuze vrouwen en de beste bestuurskundedocent van het jaar.

Enfin, het groene licht voor pedagogiek was natuurlijk aanleiding voor champagne. Toen ik, niets vermoedend, de champagneflessen op de gang voorbij zag komen, dacht ik even dat het met het vertrek van de faculteitsdirecteur te maken had. Zouden die wetenschappers gaan toosten op het vertrek van een overbodige kostenpost? Zouden ze zo ver gaan? Gelukkig niet, want diep in hun hart weten ze ook wel dat mensen als Van Nijnatten en consorten best nuttige stenen bijdragen.

Mary van der Graaf
Hoofdredacteur SoFa

Mams en paps op bezoek

De behoefte om te zien waar en wat zoon- of dochterlief studeren, is blijkbaar groot. Dat mag uit de druk bezochte 'ouderdag' van studievereniging Cedo Nulli geconcludeerd worden. Ruim 180 ouders grepen de gelegenheid aan om de 'sfeer te proeven'.

Tekst en fotografie: Mary van der Graaf

De derde verdieping van het T-gebouw stroomt zaterdagochtend 19 februari vol met eerstejaars en hun ouders. Voor studenten is het een beetje onwennig om met een trotse ma en pa op de universiteit te zijn. Maar ze vinden het vooral ook leuk, om de familie een indruk te geven van waar en wat ze studeren.

Het programma voor deze 'ouderdag' is samengesteld door de eerstejaarscommissie van Cedo Nulli. Na de koffie of thee volgen een hoorcollege door een aansprekende docent, een rondleiding over de campus, een lunch en een werkcollege.

Mariska en Paul Sondervan gaan met hun dochter Elin (19) naar het college psychologie van dr. René Zeelenberg. De keuze voor de studie psychologie was voor Elin niet moeilijk, ze wist al heel lang dat dat het moest worden. "Ik wil mensen helpen en ben nieuwsgierig naar andermans problemen. Ik kan goed luisteren," verklaart ze. "Al in de maxi cosi was het duidelijk," zegt haar moeder lachend. Als haar broertje huilend zijn hoofd op haar buik legde, dan wist Elin hem te troosten met een aai over z'n bol."

Van rechts naar links: Elin, Paul en Mariska Sondervan

Pa Sondervan had meer twijfels over de studiekeuze. Hij vindt de arbeidsmarktperspectieven niet zo goed. Een beeld dat wordt geïllustreerd door een nichtje. Zij studeerde ook psychologie en kan nu maar moeilijk een geschikte baan vinden. Zijn vrouw deelt die zorgen niet. Zij is van mening dat jonge mensen vooral hun interesses moeten volgen en dat ze via die route uiteindelijk wel de juiste plek zullen vinden. Paul Sondervan kan dat niet ontkennen. Zelf volgde hij een hbo-opleiding klinische chemie en werkt nu met plezier in de automatisering. En Mariska Sondervan weet waar ze het over heeft. Zij deed de pabo en is nu onderwijsmanager van een ROC in Den Haag.

Balans

Sinds november woont Elin op kamers in Den Haag. In Rotterdam heeft ze behalve de studie niet

veel te zoeken. “In Den Haag heb ik mijn meeste vrienden en niet te vergeten mijn werk. In de horeca, gemiddeld zestien uur per week.” De studie voldoet aan al haar verwachtingen behalve dan dat de cijfers tegenvallen. Ze moet alle zeilen bijzetten om een negatief bindend studieadvies te voorkomen.

Minder werken en meer studeren is niet nodig volgens vader en dochter. Elin heeft in principe genoeg tijd voor haar studie. “Zo’n eerste jaar is altijd wennen,” weet Mariska Sondervan. “Onze oudste dochter studeerde farmacie in Groningen en dat ging in het begin ook niet soepel. Maar toen ze na een jaar eenmaal gewend was, deed ze het heel goed. Het kan een nadeel zijn, als je zoals Elin, fluitend het vwo doorloopt. De overgang naar een universiteit, waar toch meer zelfstandigheid is vereist, is dan een grote omschakeling.”

Zij vindt de druk op studenten om snel af te studeren - nu weer door de plannen voor een forse boete voor langstudeerders - wel erg hoog worden. “Jonge mensen moeten naast hun studie ruimte houden om dingen te ontdekken. Er moet een balans zijn, want uiteindelijk heeft de maatschappij, het werk of de buurt, veel meer aan evenwichtige mensen.”

Prima initiatief

De ouders van Pim Schaaf (23), schakelstudent sociologie, vinden de ouderdag een prima initiatief. Aty en Kees Schaaf zijn nieuwsgierig naar de omgeving waarin de jongste nu studeert. Na het college van prof. dr. Dick Houtman zijn ze er bovendien nog meer van overtuigd, dat Pim een goede keuze heeft gemaakt. Met het niveau van de studie zit het namelijk wel goed.

Na het vwo koos Pim net als zijn zus en broer voor het hbo, hij deed ‘communicatie & multimedia design’ bij de Hogeschool Rotterdam.. “Ze wilden allemaal een praktische vervolgopleiding,” aldus moeder Aty. Pim: “Tijdens die studie werd je voortdurend geconfronteerd met de invloed van internet en sociale media op de samenleving. Dat vond ik een boeiend thema waar ik me verder in wilde verdiepen. En dan kom je bij sociologie uit.”

Pim Schaaf en zijn ouders komen lunchen in het T-gebouw

Hij is in Amsterdam en Rotterdam gaan kijken en koos voor de FSW. “Ik vond niet dat er veel verschillen waren, dus werd het de universiteit die het dichtst bij was.” Die keuze pakte goed uit, want hij heeft het naar zijn zin. “Sociologie is nog veel interessanter dan ik dacht. De studie heeft wel een redelijk hoog tempo, maar dat is prima bij te houden.”

Sterk concept

Over wat hij in de toekomst met zijn studie denkt te gaan doen, filosofeert Pim hardop: “Sterke concepten verzinnen die dan veel opleveren. Kijk, iets als Twitter is technisch gezien absoluut geen

hoogstandje. De gedachte erachter, hoe je de techniek kan gebruiken, was wel heel slim. Dat soort ideeën zou ik ook willen bedenken.”

Pa en ma zijn verbaasd. “Oh, ga je voor het grote geld,” vraagt Kees Schaaf. “Dat heb je niet van ons. Wij zijn natuurlijk ook gevormd in een heel andere tijd. Ik studeerde in de jaren zeventig wiskunde in Utrecht en toen dacht niemand aan veel geld verdienen.” “Het is ook nooit een uitgangspunt in ons latere leven geweest,” vult Aty Schaaf aan, die als verpleegkundige heeft gewerkt. “En daar hebben we niets door gemist.” Pim voelt zich aangesproken en wil iets rechtzetten. “Geld vind ik ook niet het belangrijkste, dat is voor mij werk dat inspireert om bezig te blijven.”

Nu het gesprek toch over geld gaat, komen ook de kosten van studeren aan de orde. Die zijn voor een gezin met enkele studerende kinderen niet gering. Kees Schaaf heeft ooit met zijn dochter en zonen afgesproken om hen financieel te ondersteunen gedurende de tijd die voor de studie staat plus een jaar uitloop. Voor Pim, die nu een tweede studie doet, betekent dit, dat hij zich volgend jaar zelf moet bedruipen. Pim ziet dat niet als een groot probleem. Als freelancer verdient hij een aardig zakcentje met bijvoorbeeld het ontwerpen van websites. Ook pa en ma Schaaf hebben er alle vertrouwen in dat het goed komt. Niet alleen voor volgend jaar, maar ook voor de verdere toekomst.

Faculteitsdirecteur weg

De FSW moet op zoek naar een nieuwe faculteitsdirecteur want Borg van Nijnatten heeft een andere baan. Als geen ander kent hij de FSW. Het ontzag voor de decaan, het snel wegzetten van ondersteunende diensten als overbodige kostenpost en de groeipotenties van de faculteit vindt hij opvallende kenmerken.

Tekst en fotografie: Mary van der Graaf

Eerdere aanbiedingen voor functies op centraal niveau van de universiteit heeft drs. Borg van Nijnatten altijd aan zich voorbij laten gaan. Maar nu, na bijna dertien jaar faculteitsdirecteur van de FSW te zijn geweest, vindt hij het tijd voor verandering. Daarom gaat Van Nijnatten (51) alsnog naar centraal. Hij treedt toe tot het programmamanagement voor de 'Bedrijfsvoering 2013'.

Bedrijfsvoering 2013 heeft als taak de organisatorische en administratieve processen van de EUR beter te stroomlijnen en op elkaar af te stemmen. "Ik heb altijd geaarzeld om op meer afstand van waar het echt om gaat, onderwijs en onderzoek, te gaan werken. En ook, om maar met Beenhakker te spreken, omdat de FSW echt mijn 'kluppie' is geworden."

Maar Van Nijnatten voelt zich nu geroepen om te werken aan verbetering van de organisatie van de universiteit. Volgens hem heeft de EUR vijf jaar stilgestaan en is er een achterstand ten opzichte van de concurrentie ontstaan. Aanpassingen van het ondersteunend apparaat aan nieuwe service-eisen zijn te laat in gang gezet. Toen uiteindelijk de reorganisatie van het Bureau van de Universiteit werd doorgevoerd, was dat een grote klap die met veel geweld gepaard ging. "Onder zulke omstandigheden is zo'n apparaat ook niet in staat snel genoeg te veranderen," aldus Van Nijnatten.

"In wisselwerking met dit proces speelde de bestuurlijke stagnatie. We hebben een voorzitter van College van Bestuur (CvB) gehad die het veld moest ruimen, een voorzitter die te kort in functie was om effectief te worden en wisseling van een rectoraat. De EUR wil nu een inhaalslag maken en vindt het van belang om de faculteiten daarbij te betrekken. Daarom hebben ze drs. Dominique Campman van de RSM, drs. Marieke Veenstra van BMG en mij aangetrokken om ons mede aan het roer te zetten."

Gezagsgetrouw

In 1998 maakte Van Nijnatten de overstap van faculteitsdirecteur bij de Faculteit der Historische en Kunst Wetenschappen (FHKW) naar faculteitsdirecteur van de FSW. Het is hem opgevallen dat men aan deze faculteit over het algemeen heel gezagsgetrouw is. "De volgzaamheid en een soort natuurlijk ontzag voor de decaan hier, heb ik bij de FHKW nooit aangetroffen. Daar was een decaan meer een collega die toevallig tot het ambt was geroepen, waar je het waarschijnlijk niet mee eens was, en waar je dat ook maar beter kon laten weten."

Voortbordurend op de verschillen komt Van Nijnatten op een van de vervelendste aspecten binnen de FSW. "Je wordt hier, meer dan bij de FHKW, snel als overhead gezien en behandeld. Het heeft me wel met enige regelmaat gestoord wanneer ik of de mensen van het bureau als overbodige kostenpost werden beschouwd. Zeker in tijden waarin je je nek behoorlijk ver voor het facultaire belang uitsteekt. Dit soort opvattingen zit diep in sommige delen van deze organisatie."

Het feit dat de FSW in wezen een federatie is van een aantal wetenschapsgebieden is volgens Van Nijnatten een deel van de verklaring. Bij faculteiten met vergelijkbare grootte, zoals de juridische en economische faculteit, is veel meer eenheid. Daar hebben ze bijvoorbeeld één facultair onderwijsbureau dat alle opleidingen bedient, terwijl dit bij de FSW versnipperd is. De algemene ondersteuning staat daarom verder van de disciplines en wordt daardoor sneller als overhead gezien. Voor wat het onderwijsbureau betreft, komt aan deze diffuse structuur snel een einde. Er is besloten dat elke opleiding binnen de FSW een eigen onderwijsbureau krijgt. Het meest vernieuwende is evenwel om één hoofd voor alle onderwijsbureaus aan te stellen (Marja Hortulanus die nu het onderwijs bureau psychologie bestiert). “Dus er is voortaan één persoon voor de coördinatie en afstemming van de processen binnen die verschillende filialen. En heel belangrijk: de faculteit kan naar buiten toe één gezicht tonen en zo effectiever voor de belangen opkomen.”

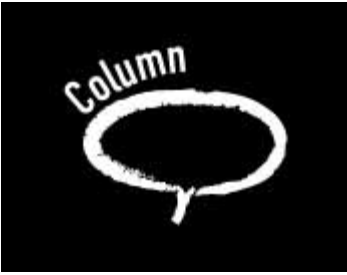
Verdubbeling

Zoals al terloops is opmerkt, behoort de FSW tegenwoordig tot de middelgrote faculteiten vergelijkbaar met rechten en economie. Op de enorme groei van de faculteit - een verdubbeling ten opzichte van dertien jaar geleden - kijkt Van Nijnatten met trots terug. Hij heeft daar een niet onaanzienlijk aandeel in gehad. Zo was het alles behalve vanzelfsprekend dat psychologie onder de sociale faculteit zou gaan vallen. De decaan toentertijd, prof. dr. Purcy Lehning, was daar geen voorstander van.

Door hier en daar te masseren en door aan te dringen bij het CvB heeft Van Nijnatten bevorderd dat psychologie toch hier kon beginnen. “Ik had er ook belang bij. Deze faculteit was net een slag te klein om op een rationele manier te kunnen besturen. Daarom was het wenselijk dat we zouden groeien, zodat we de ondersteunende systemen wat verder konden uitbouwen en continuïteit konden garanderen. Daarnaast ben ik altijd voor uitbreiding van disciplines op deze campus geweest. De EUR heeft toch een regionale functie die we naar mijn mening onvoldoende konden waarmaken vanwege het te sterke economische en bedrijfskundige profiel.”

Samen met drs. Jan Nagtzaam heeft Van Nijnatten zich ook ingespannen voor de komst van pedagogie. Eerst door grote opleidingen met groeimogelijkheden tegen het licht te houden. Daarbij kwam pedagogie als beste optie voor de sociale wetenschappen uit de bus. Daarna door het CvB, waar aanvankelijk wel wat reserves bestonden, te overtuigen van de potenties van deze opleiding voor de FSW.

Van Nijnatten is per 1 maart overgestapt naar zijn nieuwe functie. Zolang er nog geen opvolger is gevonden, zal hij tot de zomer, voor zo ver als mogelijk is, de taken van faculteitsdirecteur blijven uitvoeren.

Publicatiefetisj en artikelnijd

Socioloog Willem Schinkel reageert op de ingezonden brief van de bestuurskundigen Lasse Gerrits en Steven Van de Walle. Hij beschrijft de ‘duidelijk religieuze structuur’ van de huidige beoordeling van wetenschappers. ‘De vraag is of de publicatie-eisen bijdragen aan kennis en begrip van de wereld.’

In hun bijdrage aan de vorige editie van SoFa stellen Lasse Gerrits en Steven Van de Walle terecht dat een kennisinstituut niet een artikeltjesfabriek moet zijn. Publicatienormen, zeggen zij, zijn prima, maar tot op zeker hoogte. Ik ben het daar mee eens. Er is niets zo erg als een universitaire nietsnut die niet weg te krijgen is, omdat hij of zij al zo lang nietsnut is. Maar voordat vervolgens de vraag beantwoord moet worden tot op welke hoogte die normen goed zijn, is het wellicht eens aardig om op een meer antropologische manier te kijken naar de publicatienormen.

Om te beginnen moeten we dan vaststellen dat daarbij inderdaad een sterke voorkeur voor kwantiteit van publiceren bestaat, en dat drukt zich uit in een specifiek technisch format van publiceren: het ‘peer reviewed journal artikel’ (er zit nog een Nederlands woord in).

Religieuze structuur

Gezien het dagelijks belang dat aan ‘artikelen’ wordt gehecht door de wetenschappelijke ‘natives’, zou een antropoloog mogelijk van een ‘artikelfetisj’ spreken. Een en ander heeft een duidelijk religieuze structuur: vanuit een gemeenschap van natives worden communicaties de wereld ingestuurd waarbij men hoopt op ‘acceptatie’, op goedkeuring, van hoger machten.

Natives hopen ooit onderdeel van deze machten te zijn en te lopen tussen de goden, zoals de oude Grieken dachten over goden die onder hen aanwezig waren. Het artikel is een fetisj, maar feitelijk fungeert het als medium dat toegang moet verschaffen tot acceptatie binnen een transcendente gemeenschap. Het is in zekere zin te vergelijken met het doen van offeranden om een transcendente gemeenschap van Grotere Geesten gunstig te stemmen.

Sjamaan

De natives stellen hiërarchie vast op basis van artikelreputatie. Dat gebeurt formeel, via officiële rituelen als wat sinds kort het ‘Resultaat- & Ontwikkelingsgesprek’ heet, waarin een sjamaan (‘hoogleraar’) de native duidelijk maakt hoe hij of zij het beste de demonen gunstig stemt en tot academische acceptatie komt. Het gebeurt ook informeel via conversaties op de gang, waarin voor andere natives duidelijk hoorbaar is welke artikelen men nu weer geaccepteerd heeft gekregen. Een complex systeem van ritueel contact tussen academische nederzettingen (‘onderzoeksvisitatie’) onderschrijft bestaande artikelvereisten en reguleert inter-academische artikelnijd.

Naïef

Er is een duidelijke culturele en geografische afbakening van deze artikelfetisj. Het blijkt iets te zijn dat academische gemeenschappen in slechts een enkel Europees land kenmerkt. Daarbij wordt een legitimerend vertoog gehanteerd waarbij verwezen wordt naar ‘het Amerikaanse model’. Dat kenmerkt een Beloofde Land- of Nieuwe Wereld-mystiek die naïef is, maar tot functie heeft de sociale orde onder de natives via een extern referentiepunt te legitimeren.

In academische gemeenschappen in de Verenigde Staten – uw auteur is herhaaldelijk op expeditie geweest (‘visiting scholar’) – bestaan vergelijkbare publicatienormen niet. Om te beginnen bestaan daar ‘journal departments’ en ‘book departments’. Een officieel systeem van onderzoeksvisitatie bestaat daar niet, en inhoudelijke beoordelingen worden – vreemd genoeg, vanuit de gedachtegang

van onze natives – op inhoudelijke criteria gedaan.

Onder de natives wordt kwaliteit veeleer uitgedrukt in termen van kwantiteit: kwantiteit van publicaties en kwantiteit van citaties. Daarmee dresseert de gemeenschap van wetenschappelijke natives zichzelf naar gemiddelden, naar algemeen geaccepteerde kennis, naar wat Kuhn ‘normal science’ noemt, anders gezegd: naar het saaie en kleingeestige, het niet-revolutionaire en dus reactionaire.

Publicatie-eisen dienen dus eerst en vooral om de symbolische orde binnen de academische wereld te bevestigen. Ze zijn een academisch geopolitiek orde-instrument, en ze bevoorkeuren dominante paradigma’s waarbinnen kenniskapitaal bestaat uit vergaande ontologische reductie (psychologie als natuurwetenschap in bijvoorbeeld de neuropsychologie; sociologie als natuurwetenschap in bijvoorbeeld de toetsende sociologie).

Kleingeestigheid

Natuurlijk is dit maar een kleine aanzet tot een antropologische analyse van de publicatie-eisen. Het is een analyse die het belang ervan onderschrijft. Maar ook een die de nadelige kanten ervan (net als de culturele particulariteit ervan) al snel in beeld brengt.

Artikelen passen natuurlijk beter bij de kleingeestigheid die de gemiddelde onderzoeker aan een bureaucratisch instituut als de huidige universiteit aangeleerd wordt – jawel, kleingeestigheid moet je leren! Maar een universiteit heeft een publieke taak die niet per se gebaat is bij de huidige publicatiefetisj en artikelnijd.

Die publieke taak bestaat niet uit dienstbaarheid aan beleid, maar in de eerste plaats, heel naïef gesteld, uit het streven naar kennis en begrip van de wereld. De universiteit dient de wereld erbuiten het best door de autonomie van dat streven te bewaken. ‘Bereiken we dat doel met de huidige publicatie-eisen?’, dat is de vraag die de natives permanent zouden moeten blijven stellen.

Dr. Willem Schinkel

College van 'de beste docent van het jaar'

De Arthur Ringelingprijs, door zijn naamgever in het leven geroepen voor de beste bestuurskundedocent, is dit jaar gewonnen door dr. Menno Fenger. Reden genoeg voor SoFa om een college bij te wonen en op zoek te gaan naar het geheim van de smid.

Tekst en fotografie: Thomas de Leeuw

Het is donderdagmiddag en in LB-97 zit een honderdtal eerstejaars bestuurskundestudenten klaar voor 'De bestuurlijke kaart van Nederland'. Docent dr. Menno Fenger, in keurig zwart pak en overhemd gestoken, trapt af met een klein grapje. "Dit is het laatste college." De groep laat zich bijna Oprah Winfreyaans-droevig uit: "Aàààw." Waarop Fenger antwoordt: "Maar dan gaan we toch gewoon extra lang door!"

Er wordt gelachen en de docent steekt van wal. Over de werking van gemeenten, gemeentelijke verkiezingen, gemeenteraden en het college van burgemeester en wethouders. Fenger praat door een klein microfoonje dat aan zijn wang geplakt zit en verplaatst zich regelmatig rondom de kathedraal, maar leunt het liefst met z'n elleboog op de overheadprojector. Is dat stoffige ding toch nog ergens goed voor.

Met een afstandbediening in zijn hand zapt hij vlot langs de slides van zijn powerpointpresentatie. Hij prikkelt zijn toehoorders continu met vragen, grappjes en persoonlijke anekdotes. Over z'n geboorteplaats Beverwijk, z'n huis in Hillegersberg, zijn gezin en

dat irritante tennisstel naast hem. Fengers stijl doet denken aan die van een ware goeroe.

Ontspannen, innemend, inspirerend en vooral persoonlijk.

Is dat soms de reden dat studenten hem tot docent van het jaar hebben verkozen? De eerstejaars hier weten het niet zeker. Ze hadden eigenlijk op prof. dr. Godfried Engbersen gestemd, want "tja, ten tijde van de verkiezing - ergens in het tweede blok - hadden we nog nooit les van Fenger gehad". Wisten zij veel.

Maar ze snappen wel waarom hij de Arthur Ringelingprijs gewonnen heeft. "Het is een heel aardige vent. Fijn om naar te luisteren en hij geeft interessant college. Volgens mij zou hij zelfs een dor vak leuk kunnen maken," zegt Jan van der Welle. Twee jongens helemaal achterin die zich voorstellen als Ali en Hamza zijn het erover eens. "Fenger brengt de stof leuk. Hij is ook nog interactief. Hij laat mensen zelf nadenken en stelt af en toe vragen."

Bovendien is Fenger tussen alle oude, grijze mannen een frisse verschijning. "Maar knap?" schieten vier eerstejaars dames in de lach. "Nee joh, hij is veel te oud. Charismatisch, dat is hij wel."

Inspiratiebron

Dat jonge, frisse uiterlijk werkt volgens Fenger (39) zelf vooral in z'n nadeel, vertelt hij na afloop van het college. "Een ervaren docent met grijze haren die ook nog eens een mooi verhaal kan vertellen krijgt veel makkelijker een goede evaluatie. Ik moet veel meer moeite doen om te laten zien dat ik weet waar ik over praat. Maar ondertussen kan ik de Harry Daemens van deze wereld wel aan. Ik heb steeds meer ervaring en probeer me ook echt erin te verbeteren."

Fenger betreurt dat college geven geregeld wordt onderschat en niet altijd genoeg wordt gewaardeerd. "Een student is na tien minuten afgeleid. Je moet je kunnen verplaatsen in het hoofd

van de student om die aandacht steeds weer te krijgen. Als ik zelf om vier uur 's middags een uur naar iemand moet zitten luisteren, heb ik ook moeite om wakker te blijven. Als je dat van jezelf weet, ga je kijken hoe je dat kan verhelpen.”

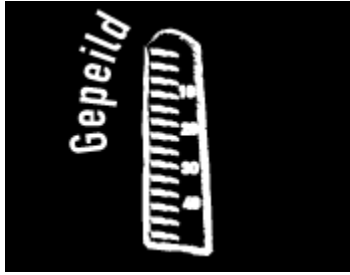
Fenger heeft daarom bijvoorbeeld een cursus theatervaardigheden gevolgd. Daarin leerde hij onder meer om op bepaalde momenten van positie te wisselen om overgangen te markeren en zijn spreektempo en volume op die momenten aan te passen. Hij haalt veel inspiratie uit cabaret. “Bij Freek de Jonge zie je dat hij andere kleuren gebruikt als hij naar een ander onderwerp gaat. Ik zou nog een keer de kleuren in de collegezaal willen veranderen door de achtergrondkleuren van de sheets te veranderen, naar gelang het onderwerp.”

Maar hij ziet ook in dat het verschil met theater groot is. “Je stamppt als cabaretier een verhaal in je hoofd. Dat kan ik niet doen. Daar is de dynamiek van de bestuurskundige wereld te groot voor. En ook dat - die spanning en dynamiek - wil ik juist overbrengen.

Studenten moeten weg gaan met het gevoel: ‘Bestuurskunde is nog leuker dan ik dacht.’”

Zijn colleges vergelijkt hij met het vertellen van een spannend verhaal. “Er zit een opbouw in. Een boodschap met een inleiding, een middenstuk en een einde. Studenten vragen altijd of ik de sheets van tevoren op Blackboard wil zetten. Maar dat doe ik niet. Bij een detective ga je toch ook niet verklappen hoe het afloopt?”

Het resultaat mag er zijn. Zelfs bij niet-verplichte colleges is de opkomst hoog. Al moet gezegd worden dat ook bij dit college studenten schaamteloos laat binnenlopen en de helft een broodje zit te eten of met z'n BlackBerry speelt. Misschien is dat een kleine troost voor de docenten die niet de Arthur Ringelingprijs hebben gewonnen.

Keuzestress

“Mijn hele leven weet ik al wat ik wil, maar nu twijfel ik voor het eerst,” zegt Gerda van Reenen over haar masterkeuze. Veel derdejaars staan voor de beslissing over het laatste deel van hun studie: de master. Waar kunnen ze uit kiezen? Verlaten ze de FSW? Welke overwegingen geven de doorslag?

Tekst Marco Stuij

Anneke Pons-De Wit, derdejaars sociologie

“Omdat ik graag in deze regio wil blijven, wordt het moeilijk om een studie aan een andere universiteit te gaan doen. Ik twijfel nog tussen de research master en de nieuwe master ‘culture and society’.

De research master past erg bij mijn toekomstperspectief, omdat ik graag de wetenschap in wil. Ook vind ik het fijn dat hierbinnen veel ruimte is om zelf een richting te kiezen. Maar nadelen zijn dat het duurder is vanwege de twee jaar die het in beslag neemt en dat het programma best zwaar is. Dat laatste hoorde ik van een alumnus, waar ik toevallig mee in contact kwam.

Culture and society trekt mij ook erg, omdat ik in de ‘zachte’ kant van sociologie ben geïnteresseerd, dat wil zeggen in zaken als cultuur, religie en politiek. Maar ik verwacht dat het beroepsperspectief minder goed is en dat lang niet alles zo goed georganiseerd is, omdat deze master dit jaar voor het eerst van start gaat.

Ik vind dat sociologie aan de EUR weinig keuzeruimte biedt. De twee andere masters zijn erg op de ‘harde’ sociologie gericht, dat wil zeggen op de bestuurskundige kant. Maar waarom bieden ze geen master aan in bijvoorbeeld onderwijs-, jeugd- of economische sociologie, zoals veel andere universiteiten die wel hebben?”

Gerda van Reenen, derdejaars psychologie

“Mijn hele leven weet ik al wat ik wil gaan doen, maar nu bij de masterkeuze twijfel ik voor het eerst echt. Vandaar dat ik er ook veel tijd steek om internetsites af te speuren, er met studiegenoten en familie over te praten en naar open dagen te gaan. En er valt ook echt wat te kiezen met alleen in Nederland al ongeveer twintig verschillende richtingen. Ik vind het belangrijk om een master te vinden waarin ik mij echt kan ontwikkelen en waarvan ik zeker weet dat ik het interessant vind. Een baanperspectief is dan net wat minder belangrijk, omdat ik denk dat je met een academische achtergrond redelijk makkelijk aan een baan kan komen.

Bovenaan in mijn lijstje staat momenteel ‘brein en cognitie’, hier aan de Erasmus. Wat ik boeiend vind aan deze master is de aandacht voor de cognitieve processen achter het gedrag. Ook neurowetenschappen in Amsterdam trekken mij wel. Helaas zou ik hiervoor de EUR moeten loslaten, wat ik wel moeilijk zal vinden. Tegelijkertijd trekt de stad Amsterdam mij wel meer dan Rotterdam.

Al met al blijft het dus een lastige keuze.”

Eva van Enckevort, derdejaars bestuurskunde

“Ik heb lang getwijfeld of ik niet tussen mijn bachelor en master een jaar elders kon studeren, bijvoorbeeld antropologie aan de UvA. Ik voel me als twintigjarige nog best jong om binnenkort de arbeidsmarkt op te gaan. Maar de kabinetsplannen maken studieverlenging lastig. Omdat ik geen risico wil lopen, kies ik ervoor om toch direct een master te gaan doen.

In Rotterdam is er genoeg keuze, dus ik heb me nooit verdiept in masters elders. Ik twijfel nu over twee richtingen. ‘Beleid en politiek’ vind ik interessant omdat ik er de bouwstenen verwacht te krijgen om oplossingen te bedenken voor maatschappelijke problemen. ‘Publiek management’ trekt mij omdat ik mezelf later wel als manager zie werken.

Ik ben al in september begonnen me te oriënteren op de verschillende masters. Gelukkig is er veel informatie te vinden op internet. Ook ben ik naar de voorlichtingsdag in het najaar geweest. Omdat ik bang was voor eenzijdige informatie vanuit de opleiding, heb ik contact gezocht met een aantal masterstudenten. Intussen heb ik een goed beeld van de verschillende masters, al denk ik dat de voorlichting nog wel verbeterd kan worden. Misschien zouden ze proefstuderen kunnen introduceren, zoals dat bij de bachelor ook kan.”

Pedagogiek kan van start

De FSW heeft er een nieuwe opleiding bij. De officiële goedkeuring voor de start van pedagogische wetenschappen is binnen. De brochures voor de werving van studenten, die al voor dit besluit gedrukt waren, kunnen de deur uit. Men hoopt komende september op honderd eerstejaars. Daarna wil men een instroom van maximaal tweehonderd studenten.

Tekst: Mary van der Graaf

Nu de nieuwe opleiding pedagogiek eindelijk het groene licht heeft gekregen, is het een komen en gaan van sollicitanten. In september gaat de bachelor van start, dus is het zaak om het docentencorps en de staf op peil te brengen. Soms vergt dat enige improvisatie. Zo komt het voor dat dr. Gino Camp, de nieuwe opleidingsdirecteur (afkomstig van psychologie), via de laptop en een skype-verbinding bij een sollicitatiegesprek aanwezig is.

Vlnr: Rector Henk Schmidt, bouwdecaan Ardiaan Hofman en docent tevens spin in het web Lyanda Vermeulen

Eén van de redenen waarom de komst van pedagogiek lange tijd onzeker is geweest, was het felle verzet van andere universiteiten. Alleen Groningen en Utrecht hadden geen bezwaar. Het specifieke Rotterdamse profiel zou geen bedreiging voor hun opleidingen zijn.

Onderscheidend voor de Rotterdamse opleiding is allereerst de keuze voor probleemgestuurd onderwijs (PGO). “Bij PGO zeggen we tegen studenten, dit is het probleem en bekijk vanuit verschillende perspectieven hoe je zo’n probleem zou kunnen tackelen,” vertelt bouwdecaan prof. dr. Adriaan Hofman. “Die problemen worden in nauwe samenwerking met het werkveld geselecteerd. En het type problemen dat in Rotterdam-Zuid of West speelt, is volstrekt anders dan in Groningen of zelfs Utrecht. Ons profiel is toegespitst op diversiteit, dus de etnische, sociaaleconomische en genderverschillen, en op de samenhang tussen opvoeding en onderwijs. Dit accent is duidelijk anders dan bij de opleidingen in de buurt.”.

Consistentie

Volgens Hofman vervaagt de grens tussen opvoeding en onderwijs steeds meer. Taken die vroeger bij de opvoeding van de ouders hoorden, worden overgenomen door de school. Met name in oude

stadswijken tekent deze tendens zich sterk af. “Het is altijd van belang om te zorgen voor de samenhang tussen opvoeding en onderwijs. Op het moment dat er grote tegenstellingen bestaan tussen datgene wat we als normaal accepteren in de school en buiten de school, ontstaan er voor kinderen problemen. Daarom is het vereist om na te denken hoe we consistentie tussen opvoeding en onderwijs behouden en moeten we in staat en bereid zijn om te werken aan een betere afstemming tussen die twee.”

Hofman wijst er op dat het onderwijsprogramma ook zal inzoomen op een ander typisch Rotterdams knelpunt: de relatief grote klassen met kinderen uit veel verschillende culturen. En voor de klas: leraren die minder dan vroeger gewend en geschoold zijn om met meerdere kleine subgroepjes om te gaan. “Die leerkrachten worden opgezadeld met een ingewikkelde situatie. Zij krijgen tegenwoordig niet alleen te maken met een diversiteit op cognitief vlak, maar ook met allerlei cultureel en taalgerelateerde verschillen.”

Voldoende werk

De behoefte aan een nieuwe opleiding pedagogische wetenschappen in de Rotterdamse regio is in haalbaarheidsonderzoeken voldoende aangetoond. Hofman: “Feit is, zeker in de Rotterdamse omgeving, dat we heel veel risicokinderen hebben. En dat daarvoor een goede aanpak, zowel preventief als curatief, noodzakelijk is. Als je kijkt naar de hoeveelheid werk die er momenteel is en naar de prognoses voor de komende vijf, tien en twintig jaar, dan is er naar onze inschatting absoluut voldoende werk.”

Peilingen onder vwo-scholieren en hbo-studenten wijzen overigen ook op veel belangstelling voor de nieuwe bachelor en master opleiding. Hoewel er voor de werving van studenten weinig tijd rest, hoopt men in september toch op zo’n honderd eerstejaars. De daaropvolgende jaren wil men een instroom van maximaal tweehonderd. Meer is voor deze opleiding met het kleinschalige PGO niet wenselijk.

De bachelor bestaat uit drie lijnen: orthopedagogiek, algemene en gezinspedagogiek en onderwijswetenschappen. De academische pabo, een academische opleiding voor leraren in het basisonderwijs zou als vierde lijn bestempeld kunnen worden. Deze ontwikkelt men samen met de Hogeschool Rotterdam (de pabo) en zal deels ook daar worden gegeven.

De master met de drie bovengenoemde richtingen zal in 2013 van start gaan. Het schakelprogramma moet derhalve in 2012 op de rails staan. Voor Hofman en de zijnen is er dus veel werk aan de winkel. Omdat pedagogiek raakvlakken heeft met psychologie, sociologie, bestuurskunde, criminologie en het werk van het Risbo zullen mensen van deze afdelingen betrokken worden bij de nieuwe opleiding.

Papa-dag nog lang geen vaste prik

Hoogopgeleide vrouwen zijn vaker kinderloos dan gemiddeld. Voor mannen geldt dat niet. Het zijn met name laagopgeleide mannen die geen kinderen krijgen. Sociologe dr. Renske Keizer, die onlangs een EUR Fellowship voor talentvolle wetenschappers kreeg, heeft verder aangetoond dat vaders meer werken, meer verdienen en gezonder en langer leven dan mannen zonder kinderen.

Tekst en fotografie: Mary van der Graaf

Papa-dag nog lang geen vaste prik

U doet onderzoek naar kinderloosheid, waarom?

“Het gaat over een grote groep - één op de vijf Nederlanders blijft kinderloos - waarover nog maar weinig bekend was. Ik heb gekeken naar de oorzaken en gevolgen van kinderloosheid bij vrouwen en mannen. Mijn proefschrift laat zien dat kinderloosheid meestal geen bewuste keuze is, maar een samenloop van omstandigheden. Bovendien bestaan er veel vooroordelen. In de jaren zeventig, toen kinderloosheid opkwam, werd er heel negatief over gedaan. Kinderloze vrouwen of mannen zouden egoïstisch zijn. Ik heb getest of dat nog steeds zo is door te onderzoeken hoe verantwoordelijk ze zich voelen voor familie. Maar die verantwoordelijkheid blijkt bij kinderloze vrouwen helemaal niet te verschillen van moeders.”

Welke omstandigheden, of zoals u het noemt ‘levenspaden’, leiden tot kinderloosheid?

“Ik heb gekeken naar opleidingsniveau, werkgeschiedenis en partnergeschiedenis. Het klinkt vrij logisch, maar vrouwen met een hogere opleiding hebben een hogere kans om kinderloos te blijven. Voor mannen geldt dat niet. Het zijn met name laagopgeleide mannen die geen kinderen krijgen. Mannen die periodes van werkloosheid hebben gekend, die dus minder grote kans hebben om een betrouwbare stroom aan inkomsten te genereren, maken minder vaak de transitie naar ouderschap. Dat zijn ook mannen die vaker geen partner hebben. Vrouwen zijn redelijk selectief in welke man ze als partner nemen; ze willen toch een stabiele man die geld in het laatje brengt.”

Uw onderzoek heeft veel media-aandacht gekregen, vaak met de strekking dat mannen zonder kinderen gelukkiger zijn dan vaders. Hoe zit dat?

“Dat ligt iets genuanceerder. Ik heb naar twee dimensies gekeken. Naar de dagelijkse gemoedstoestand, dus hoe gestrest of gespannen iemand is, en naar de levenstevredenheid, dus hoe gelukkig iemand met zijn leven in het algemeen is.

Vaders hebben een lagere dagelijkse gemoedstoestand dan kinderloze mannen. Ze hebben iets meer

stress door geregeld voor en zorgen om de kinderen. En kinderen leggen ook een druk op de relatie. Maar over het algemeen hebben vaders een hogere levenstevredenheid. Een leven met kinderen maakt mannen iets gelukkiger.”

Heeft u nog meer verschillen gevonden?

“Kinderloze mannen leven ongezonder en minder lang dan vaders. Dat heeft deels te maken met het feit dat kinderloze mannen een grotere kans hebben om geen partner te hebben. Het zijn vooral de partners die voor een gezondheidsbevorderend effect zorgen, dus voor gezond eten, meer sporten en minder roken en drinken.

Mannen met kinderen doen het ook beter op hun werk. Ik heb naar inkomens gekeken en dan blijkt dat vaders vier tot acht procent meer verdienen dan kinderloze mannen, gecorrigeerd voor opleiding, leeftijd en partnerstatus. Uit andere onderzoeken was al bekend dat vaders als betrouwbardere werknemers worden gezien, en eerder promotie maken.”

Waarom heeft u zich vooral op mannen gefocust?

“Het moederschap werd van oudsher als centraler gezien voor de identiteit van de vrouw dan het vaderschap is voor de identiteit van de man. Of het al dan niet hebben van kinderen gevolgen heeft voor het leven van iemand, werd dan ook als een belangrijkere onderzoeksvraag gezien voor vrouwen dan voor mannen. Nu is er meer besef dat het vaderschap invloed heeft op mannen zelf en dat vaders een belangrijke rol hebben in het leven van kinderen. Kinderen met betrokken vaders doen het bijvoorbeeld beter op school, zijn gezonder en vertonen minder probleem gedrag.”

Zie je bij mannen de balans tussen werk en privé ook verschuiven?

“In mijn onderzoek zag ik nog geen significante verandering in het aantal uren dat vaders werken, ofwel ik zag nog geen duidelijke papa-dag naar voren komen. Vaders werken juist meer dan kinderloze mannen. Mannen willen wel intensiever bij het gezinsleven betrokken worden, maar zijn dat uiteindelijk nog niet.

Met het geld dat verbonden is aan de EUR Fellowship ga ik verder onderzoeken waardoor dat komt. Voor een deel ligt dat aan onze cultuur en hoe het bedrijfsleven in elkaar steekt. Maar ik ga vooral kijken naar wat de rol van de man zelf is. In hoeverre spelen zijn eigen opvattingen over vaderschap een rol in zijn gedrag als vader? Verandert zijn gedrag als vader gedurende zijn leven en waarom? In hoeverre beïnvloedt zijn gedrag niet alleen zijn eigen welbevinden, maar ook dat van zijn (ex-)partner en zijn kinderen? Aan de hand van gegevens van de Netherlands Kinship Panel Study ga ik dit in de komende jaren onderzoeken.”

Dr. Renske Keizer (27 en moeder van een driejarig zoontje) werkt sinds een jaar als post-doc bij sociologie. Afgelopen februari kreeg zij een EUR Fellowship. Deze prijs van 200.000 euro is bedoeld om talentvolle onderzoekers de kans te geven hun wetenschappelijke carrière aan de Erasmus Universiteit verder uit te bouwen. Keizer promoveerde op 12 Februari 2010 aan de Universiteit Utrecht op het onderzoek *'Remaining childless. Causes and consequences from a life course perspective'*. Tijdens haar promotie-onderzoek was zij verbonden aan het ICS (Interuniversity Center for Social Science Theory and Methodology) en werkte zij op het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI).

Kabinetsplannen leiden tot aanpassing OER

De examencommissie van de opleiding bestuurskunde overweegt het Onderwijs- en Examenreglement (OER) te versoepelen om een goede doorstroming van studenten te kunnen blijven garanderen. Dit voorstel is mede ingegeven door de aangekondigde bezuinigingsplannen van het kabinet, dat boetes wil uitdelen bij studievertraging.

Tekst: Thomas de Leeuw

De plannen worden bevestigd door dr. Henk Klaassen, de bestuurlijk secretaris van de examencommissie. “We zijn in een hectische tijd beland. We moeten maatregelen nemen om de mensen zo snel en goed mogelijk door het programma heen te krijgen.”

Een van de voorstellen is om deelcijfers bij de opleiding bestuurskunde langer houdbaar te maken. Het idee hiervoor is afkomstig van de studenten in de opleidingscommissie. Volgens het huidige systeem moet een vak in z’n geheel worden overgedaan, wanneer het tentamen- en atelierncijfer gemiddeld lager dan 5,5 is. Bij sommige vakken telt het atelierncijfer daarbij voor een derde en het tentamencijfer voor twee derde mee.

De examencommissie wil de deelcijfers vanaf het volgende academische jaar onder bepaalde voorwaarden een jaar langer geldig houden. Het tentamencijfer of atelierncijfer blijft echter alleen staan als men een 7,0 of hoger heeft behaald. Een andere voorwaarde is dat het onvoldoende deelcijfer minimaal een 4,0 is. Zo niet, dan moet toch alles over.

Frustrerend

Voor de studenten in de opleidingscommissie was het al lange tijd een doorn in het oog dat deelcijfers kwamen te vervallen als één van de onderdelen van een vak niet behaald was. De studentengeleding van de opleidingscommissie noemt het ‘een unieke prestatie’ dat ze de examencommissie heeft kunnen overtuigen om het voorstel ten gunste van de studenten in overweging te nemen.

Student en commissielid Metin Bal: “Heel veel studenten hebben hier last van. Ik heb het zelf ook meegemaakt. Het is heel frustrerend om steeds een onderdeel opnieuw te moeten doen dat je al eerder hebt gehaald.” Het is nog niet zeker of de faculteitsraad en de rest van de opleidingscommissie uiteindelijk ook met het voorstel instemmen, maar Bal heeft goede hoop.

Aanpassingen van het OER vinden sowieso elk jaar plaats, beklemtoont Klaassen. “Maar het is nu wel extra belangrijk om ons goed voor te bereiden op de toekomst en de druk die van buiten komt.” Over de verdere inhoud van die veranderingen laat Klaassen nog niet veel los. Hij wil niet te veel op de discussie met de Faculteitsraad vooruitlopen. “Maar er komt veel in beweging. We moeten de studeerbaarheid zo goed mogelijk houden en een goede doorstroming van de opleiding garanderen.”

Colofon

SoFa nr. 5 jaargang 3 – 22 maart 2011

SoFa is een uitgave van Faculteit der Sociale Wetenschappen

Hoofredactie

Mary van der Graaf

Webmaster

Maikel Hofman

Medewerking aan deze editie

Marjolein Kooistra, Thomas de Leeuw, Han van der Leur, Marco Stuij, Caroline van der Schaaf en Willem Schinkel

Vormgeving

Piromedia

Redactie-adres

Mary van der Graaf

Kamer M 5-25

E-mail: sofa@FSW.eur.nl

Postbus 1738

3000 DR Rotterdam

Verschijning volgende editie

Dinsdag 10 mei 2011

De perfecte studie bestaat niet

De meeste studenten hebben een te hoge verwachting van hun studie. Dat constateert studieadviseur drs. Ilja Fase. Zij vertelt over de oorzaken en oplossingen voor studievertraging en over de soms moeilijke (studie)omstandigheden waarin studenten terechtkomen.

Tekst en fotografie: Mary van der Graaf

De perfecte studie bestaat niet. Deze relativiserende boodschap geeft studieadviseur Ilja Fase studenten mee die twifelen of ze wel goed zitten bij sociologie. Ook tijdens de open dagen krijgen aankomende studenten die dubben over hun toekomstige studie dit op het hart gedrukt. Het is Fase opgevallen dat de meeste studenten een veel te hoge verwachting hebben van hun studie. “Studeren is meestal keihard werken, waarbij waarschijnlijk veel dingen voorbij komen die helemaal niet zo interessant zijn. Net als het gewone leven, dat is ook niet alléén maar leuk en fantastisch. Het is zoals het is.”

Even valt er een stilte en dan schiet Fase in de lach omdat ze haar Zeeuwse achtergrond zo overduidelijk prijsgeeft. “Studeer met passie, maar houd ook een bepaalde onverschilligheid. Als het fout gaat, is dat zo, maar dan ga je gewoon weer verder. Dat is misschien mijn Zeeuwse, maar vooral mijn taoïstische kijk op dingen.”

Ze wijst studenten er ook op, dat niet zo zeer de studierichting maar het studieniveau bepalend is voor iemands loopbaan. “Met een studie sociologie kan je vele kanten uit. Waar je uiteindelijk terechtkomt, is vooral afhankelijk van wat je in je scriptie en werk aanpakt om jezelf verder te ontwikkelen.”

Nuchter

Haar nuchtere instelling komt Fase goed van pas in haar werk. Bijvoorbeeld bij het inschatten of studenten echte problemen hebben of krokodillen tranen huilen. Zo is ze net gebeld door een student met een verbrande voet. Het verhaal en de check bij de huisarts zijn overtuigend genoeg om voor die student iets te regelen bij de betreffende docent. “Die jongen kan even niet verder met zijn studie omdat hij geen laptop heeft en de deur niet uit kan.”

Belt een student omdat hij of zij een tentamen mist vanwege griep, dan komt Fase niet in actie. “Dat is pech en daarvoor zijn de herkansingen.”

Onderdeel van Fases werk zijn gesprekken met eerstejaars die ten aanzien van het bindend studieadvies (BSA) onder de norm presteren. Ze probeert er, samen met de student, achter te komen waar het knelpunt zit. Gebrek aan studiediscipline en aan studievaardigheid zijn de belangrijkste oorzaken voor studievertraging. Het gros van studenten die uitstellen, plant volgens Fase niet goed of vindt andere dingen te leuk, terwijl de studie toch prioriteit moet krijgen. Er zijn ook studenten die het te goed willen doen. Die denken dat ze de stof nog niet goed genoeg beheersen, dus toch maar voor de ‘her’ gaan. Best slimme studenten, maar bang om te falen of een minder cijfer te halen.

Fase refereert aan Lao Tse: ‘Wie op zijn tenen staat, staat niet stevig.’

Vaardigheden

Studenten die het te gemakkelijk hebben gehad op het vwo lopen ook kans op slechte resultaten omdat ze op de universiteit opeens wel aan de bak moeten. “Een ander probleem kan zijn dat studenten tekortschieten in de studievaardigheden, dat ze bijvoorbeeld de rode lijn in wat ze lezen niet zien. Maar daar heeft de universiteit cursussen voor. Het taal- en trainingscentrum heeft programma’s voor uitstelgedrag, schrijven, studieplanning, tekst lezen en zelfs een cursus ‘Beter Bewust Brein’. Die gaat over hoe je je hersenen optimaal kan gebruiken. Het houdt verband met een bepaald leefpatroon, met mediteren en sporten. Dus zorgen voor een balans tussen ontspanning en inspanning.”

Studenten die door persoonlijke omstandigheden studievertraging oplopen krijgen begeleiding van Fase. Zij kan bijvoorbeeld de examencommissie adviseren tot uitstel van een negatief BSA. Fase benadrukt dat zicht op verbetering van de persoonlijke omstandigheden belangrijk is. “Je moet inschatten of iemand ooit zal afstuderen. Dat is lastig. Neem een student met een traumatische ervaring die daardoor last heeft van psychoses of een depressie. Of het hem of haar gaat lukken om de studie weer goed op te pakken zal de tijd vaak moeten leren. Het is aftasten en die student blijven volgen en soms adviseren om te stoppen.”

‘Als je troebel water met rust laat, wordt het vanzelf helder.’ Is een frase van Lao Tse die Fase als leidraad gebruikt.

Het boeiende van haar werk vindt Fase de (vele) verhalen over de levens van individuele studenten. Ze krijg zo een beeld van de uiteenlopende omstandigheden waar studenten mee moeten omgaan. Over studenten die van thuis geen steun krijgen omdat men een studie niet belangrijk vindt. Over studenten die jong moeten trouwen, maar dat niet willen. Of over studenten die juist onder druk staan om wel te studeren, maar daar niet aan kunnen voldoen omdat het met de studie niet lukt. “Die studenten hebben extra stress door onbegrip vanuit hun omgeving en die stuur ik vaak door naar de psycholoog.”

‘Hecht waarde aan de goedkeuring van anderen en je zult hun gevangene zijn’. Een toepasselijk taoïstische inzicht aldus Fase.

Motto

Hoe heftig de verhalen soms zijn, ze mee naar huis nemen, doet Fase niet. Ze kan, wellicht dankzij haar Zeeuwse achtergrond en taoïstische levensbeschouwing, haar werk relativeren en loslaten. “Mijn motto voor werk en studie: Doe zo goed mogelijk wat je moet doen en laat het dan voor wat het is!”

Complex

De universiteit heeft een Januskop. Dat beeld doemt op als je de verhalen in deze SoFa leest. Enerzijds hard en zakelijk, anderzijds zacht en spiritueel. Maar welke medaille heeft er geen twee kanten?

‘Ga dit weekend lekker in de zon zitten, roseetje erbij en dat spirituele redactioneel rolt er vanzelf uit.’

Nou, van mijn adviseur moet ik het weer hebben, dacht ik toen ik dat las. Ten eerste zit je tegenwoordig niet meer met een roseetje, maar met een prosecco in de zon. Ten tweede, hij weet toch dat ik niets met spiritualiteit heb. Dat zweverige is voor mensen die het druk, druk, druk hebben en dan een uurtje in de week reserveren om, onder begeleiding, ‘tot zichzelf te komen’. Daar heb ik wel andere manieren voor. En ten slotte, mijn adviseur weet ook dat ik niet lang in de zon kan zitten. Nu de aarde verschroeit, heb ik wel wat anders te doen. Zorgen dat mijn grasveld en de courgettezaadjes toch een beetje (sloot)water krijgen.

Maar goed, ik weet dat ik niet alle wijsheid in pacht heb, dus ging ik toch op zoek naar het spirituele in deze SoFa. En verhipt, ik kwam interessante passages tegen. Volgens de ‘nieuwe’ professoren, Heelas en Koppenjan, gaat spiritualiteit over intrinsieke motivatie, mensen in staat stellen zichzelf te zijn en kijken hoe je dat kunt faciliteren op de werkplek’. Ik herlas ook het artikel over studieadviseur Ilya Fase en moest erkennen dat er best iets in het taoïsme zit. ‘Als je troebel water met rust laat, wordt het vanzelf helder’. Het is een uitspraak van Lao Tse, maar had net zo goed van mij kunnen zijn. Ik heb zo vaak in troebel (sloot)water gevist.

Enthousiast heropende ik nog meer verhalen voor de nieuwe editie. Had ik beter niet kunnen doen, want de verwarring sloeg toe. Dacht ik eerst nog: wat is de universiteit toch een mooie plek, een echte vrijplaats voor onafhankelijke denkers. Maar vervolgens lees ik allerlei narigheid. Over de universiteit als moderne variant van de negentiende-eeuwse sweatshop, het keurslijf waar studenten met ‘nominaal is normaal’ in gepropt worden en over onafhankelijk onderzoek, dat niet zou bestaan. En dan tel ik de column van socioloog Peter Achterberg in het Erasmus Magazine over de lijfeigenen van de universiteit niet eens mee.

Gelukkig stond de fles prosecco in de buurt. En toen de bodem in zicht kwam, zag ik het allemaal weer helder: De universiteit is, net als het gewone leven, complex. En dat maakt het zo boeiend.

*Mary van der Graaf
Hoofdredacteur SoFa*

Spiritualiteit en humanisering

Prof. dr. Paul Heelas en prof. dr. Joop Koppenjan houden zich ogenscheinlijk bezig met totaal verschillende onderwerpen: de een met bestuurskunde, de ander - kort gezegd - met spiritualiteit. Maar er zijn meer overeenkomsten in hun werk dan je zou verwachten. "Of we een keer gaan samenwerken? Ik zie wel relaties."

Tekst: Caroline van der Schaaf

Fotografie: Mary van der Graaf

Koppenjan en Heelas zijn allebei betrekkelijk nieuw op de Sociale Faculteit, hoewel Koppenjan veertien jaar geleden ook al aan de EUR werkzaam was. Toen deed hij hier zijn promotieonderzoek; sinds augustus vorig jaar is hij hoogleraar bestuurskunde. In de tussentijd werkte hij aan de TU Delft, als universitair hoofddocent. "Ik heb daar met veel plezier gewerkt, maar veertien jaar is een mooie periode om op één plek te blijven. Toen de kans zich voordeed om weer naar de EUR te gaan, dacht ik: daar hoor ik."

Joop Koppenjan (links) en Paul Heelas

Heelas maakt sinds december vorig jaar deel uit van de onderzoeksgroep CROCUS (Center for Rotterdam Cultural Sociology) en is hoogleraar Sociology of Contemporary Spirituality. De Britse professor pendelt heen en weer tussen zijn huis in Stockholm en Rotterdam, en heeft bovendien nog een woning in het Noorden van Engeland, waar hij voorheen werkte aan het Department of Religious Studies van de Lancaster University.

Verrijking

De uitstekende onderzoeksgroepen trokken beide professoren naar de EUR. "Ik kende deze mensen al vele jaren," zegt Heelas, doelend op deelnemers aan CROCUS. "Ik realiseerde me dat dit de beste groep mensen was die de sociologie van spiritualiteit bestudeerde. En sinds ik hier bezig ben, is die indruk bevestigd."

"Voor mij was het belangrijk dat er hier een grote groep bestuurskundigen is," zegt Koppenjan. "In Delft was er een uitstekende, maar wel kleine groep, die werkte vanuit één perspectief. We leverden vooral kennis aan de andere disciplines. Dit is één van de grootste en belangrijkste faculteiten bestuurskunde van Nederland. We bestuderen hier een veel bredere set van perspectieven en er is een veel grotere variatie aan methoden. Dat is een verrijking voor mij."

Heelas en Koppenjan hebben wel wat aanmerkingen op de voorzieningen en de gang van zaken op de EUR. Het is Heelas opgevallen dat de campus 'kleurloos, en winderig' is. "Er moeten hier echt veel meer bomen en beplanting komen. Je hebt leuke, beschutte plekken nodig om buiten te kunnen vertoeven."

Koppenjan vindt het vooral ook opvallend dat de verschillende afdelingen binnen de faculteit niet samenwerken. "Er is best veel samenwerking met andere disciplines, maar binnen de faculteit is het allemaal erg gescheiden. Heel typisch. Dat is in die veertien jaar waarin ik elders werkte niet veranderd."

Heelas: "Dat is denk ik ook een gevolg van de architectuur. Je hebt hier blocks en je moet in je block blijven. Daarom is het ook zo belangrijk om leuke plekken buiten te hebben, waar het behaaglijk is.

University staff areas en common rooms waar niet alleen de staf maar ook onderzoeks- en doctoraalstudenten van verschillende faculteiten elkaar kunnen ontmoeten en waar zij informatie en university gossip kunnen delen. Ook op de verdiepingen zouden hiervoor faciliteiten moeten zijn.

Mijn oude universiteit was wat dat betreft het tegenovergestelde van de EUR: overal waar je kijkt, is daar een common room."

Koppenjan: "Een goede koffiebar in dit gebouw zou al fijn zijn. Dat zou een reden zijn om even uit het werk te breken en mensen te ontmoeten."

Spiritualiteit

Hoewel de interactie tussen de verschillende afdelingen van de Sociale Faculteit te wensen overlaat, komen Koppenjan en Heelas tot de conclusie dat er wel degelijk overeenkomstige interesses zijn.

Koppenjan: "De bestrijding van de armoede in Rotterdam-Zuid bijvoorbeeld. Welke manieren ontwikkelt de gemeente Rotterdam hiervoor? Er zijn wel mogelijkheden om onderzoek te combineren.

We zouden het ook kunnen hebben over spiritualiteit in bestuurskunde. Dat heeft ook te maken met gedrag in de publieke ruimte, en met hoe je jezelf kunt uiten in je werkomgeving. Er bestaat een interessante spanning tussen aan de ene kant de manier waarop mensen geleid worden in het openbaar bestuur, en aan de andere kant mensen proberen te laten werken op basis van een intrinsieke motivatie. Spiritualiteit in bestuurskunde zou een interessant onderwerp kunnen zijn. Ik zie daar wel relaties."

Heelas: "Daar heb je absoluut gelijk in. De hele kwestie van mensen in staat stellen zichzelf te zijn, te groeien, zich persoonlijk te ontwikkelen en hoe je dat kunt faciliteren op de werkplek. We praten allebei vanuit heel verschillende, maar tegelijkertijd ook heel gelijksoortige perspectieven. Want dit kan allemaal worden samengevat onder het kopje 'humanisering'. Erasmus, naar wie deze universiteit is vernoemd, was de grootste christelijke humanist van allemaal. Nederland heeft een rijke humanistische traditie, waarschijnlijk rijker dan enig ander land in Europa. Ik denk dat het belangrijk is om dat gevoel weer terug te brengen."

Academisch stukloon

De universiteit als actuele variant van de negentiende-eeuwse sweatshop. Met een beetje fantasie is die vergelijking volgens psycholoog en ondernemer dr. René Butter wel te maken. Publicatiepunten als moderne versie van het stukloon?

Tekst en fotografie: Mary van der Graaf

Dr. René Butter (49) is nog aan het bijkomen van zijn achtste marathon van Rotterdam. De hitte maakte het zwaar dit jaar. Dan moet er veel gedronken worden, terwijl Butters maag niet goed bestand is tegen al die zoete drankjes. Na 35 kilometer dacht hij aan opgeven, maar hij zette door en bereikte na 3 uur en 43 minuten de finish. Dit soort doorzettingsvermogen moet je volgens hem ook vaak hebben bij het publiceren.

Butter komt niet veel op Woudestein want het gros van zijn tijd besteedt hij aan zijn eigen bedrijf, RBPA, en een baan als senior onderzoeker bij de Hogeschool Utrecht. Met zijn bedrijf heeft hij een selectie- en begeleidingsinstrument voor potentiële of zittende promovendi ontwikkeld. Deze Ph.D. Personality Questionnaire (PPQ) wordt op de EUR en vijf andere universiteiten gebruikt. Het is een door de promovendus ingevulde vragenlijst waar een rapport uit rolt dat de promotor kan gebruiken in de begeleiding.

Butter: “Promotoren hebben wel zicht op allerlei vakinhoudelijke aspecten, maar met wat voor persoon ze maken hebben, is vaak onderbelicht. Toch is dat belangrijk zoals in elke vorm van management. Je moet proberen om aansluiting te vinden met je medewerker. Als je iemand wilt stimuleren een proefschrift op tijd af te ronden moet je weten hoe je het beste met elkaar kan omgaan. Daar gaat wel het een en ander in mis. Promoveren duurt te lang en een flink percentage rond het helemaal niet af.”

Impactfactors

Als relatieve buitenstaander kijkt Butter naar de FSW. “Ik ben geen fulltimer en dat kleurt mijn perceptie wel,” geeft hij aan. “Ik kijk als een soort antropoloog naar het hele publicatiegebeuren en

daar denk ik soms het mijne van... Ik probeer overigens niet te veroordelen, zoals een goed antropoloog betaamt.”

De universitaire cultuur leunt volgens hem sterk op een levendige handel in impactfactors. “Mensen vragen eerder aan elkaar in welk tijdschrift met welke impactfactor ze hebben gepubliceerd dan waarover het artikel gaat. Dit is een beetje een karikatuur, maar het lijkt toch wel heel erg om de knikkers te gaan. Bijvoorbeeld door onderwerpen in zo klein mogelijke stukjes hakken om maar veel publicatiepunten te halen. Dan ben je in mijn ogen al gauw met industriële arbeid bezig. Het beeld van een negentiende-eeuwse sweatshop met het stukloonsysteem doemt wel eens op.”

Dat prestatiemeting nodig is, snapt Butter wel. Hoe het anders moet, weet hij nog niet helemaal. Hij denkt er wel over na. Samen met anderen is hij aan het brainstormen over een beoordelingssysteem voor lectoren in het hbo. “Wij zullen niet alleen naar peer reviewed journal artikelen kijken. Het lullige is ook: geen hond leest die. Maar goed, wat is dan precies kwaliteit? Bij het hbo ligt dat weer anders dan bij de universiteit. Dat heeft te maken met de nauwere relatie met de beroepspraktijk en ook moet het onderzoek daar direct bijdragen aan het onderwijs. Je moet dus op zoek naar een breder scala aan prestatie-indicatoren.”

Gezeur

Het schrijven van artikelen vindt Butter overigens een leuke en creatieve bezigheid. Alleen over de correspondentie met reviewers is hij minder enthousiast. Te veel gezeur over details. “Schrijven wordt ronduit saai als je voor de derde keer je manuscript moet bewerken vanwege opmerkingen van reviewers die je in een eerder stadium al hebt verwerkt, maar die zij blijkbaar weer vergeten zijn. Ook wanneer je wat buiten de gebaande paden treedt, duurt acceptatie van een artikel langer en dan zou ik dus een slechte wetenschapper zijn. Nou die discussie ga ik al helemaal niet meer aan. Laatst had iemand een ‘covering letter’ - een toelichting om de nieuwe versie van het artikel uit te leggen aan de reviewers - van 25 pagina’s geschreven, terwijl het artikel zelf misschien 10 pagina’s was. Dan moet je dus een tekst schrijven die het dubbele is van het oorspronkelijke artikel, om die lui eigenlijk naar de mond te praten.”

Soms kan het trouwens ook meezitten. Recent is in een internationaal tijdschrift een essay van zijn hand verschenen waarin hij de overeenkomsten tussen kwalitatief en kwantitatief onderzoek bespreekt. Hoewel dat blad meestal onderzoekspapers plaatst ging dit heel soepel.

Desalniettemin vindt Butter het leuk om een beperkt deel van zijn tijd aan de EUR te zitten. “Je bent tussen mensen die geïnteresseerd zijn in dingen en openstaan voor discussies. Dat is allemaal niet veranderd. Ik denk dat heel veel mensen het liever anders hadden gehad. Een beetje terug naar de ouderwetse academiecultuur, waarbij niet alles gelijk in een meetbaar product moet worden omgezet. Misschien ben ik wel een anachronisme, maar ik vind het mooi als mensen iets meer vertrouwen krijgen en iets meer bandbreedte om hun eigen succes te definiëren.”

Nominaal is normaal, de feiten'

Het eerste jaar zestig punten halen of anders met een negatief bindend studieadvies (BSA) vertrekken. Dit systeem zou volgens een persbericht van de EUR per september bij de FSW worden ingevoerd. De waarheid is iets genuanceerder.

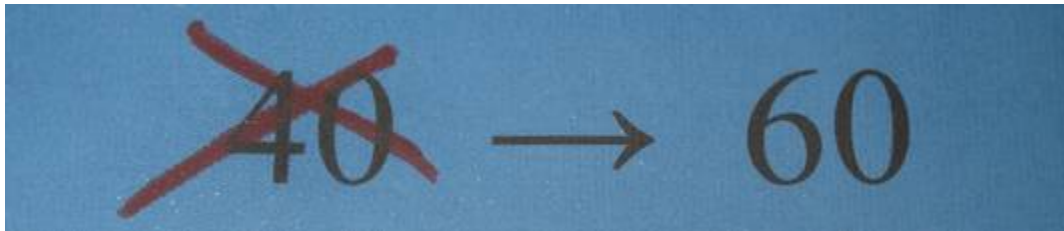
Tekst en fotografie: Mary van der Graaf

De rector, prof. dr. Henk Schmidt, wil graag dat studenten zonder vertraging naar het tweede jaar doorstromen en binnen vier jaar hun bachelor-bul halen. Dat gebeurt nu te weinig aan de EUR en daarom pleit hij voor een nieuw onderwijssysteem met jaarklassen, dus met 'overgaan of blijven zitten' en met minder herkansingen, dus minder uitstelgedrag dat vaak tot studievertraging leidt. Daar tegenover staat dat studenten niet alle vakken hoeven te halen omdat onvoldoendes (beperkt) gecompenseerd kunnen worden. Kleinschalig onderwijs met een blokkensysteem waarbij studenten zich richten op één vak, is onderdeel van het plan dat de naam 'Nominaal is normaal' meekreeg. Een pilot zou in september bij de FSW van start gaan, aldus het persbericht. Zo ver is het echter nog niet.

Herkansingen

"Ik was geweldig geïrriteerd door het persbericht want het klopte niet", laat de opleidingsdirecteur van bestuurskunde, prof. dr. Bram Steijn weten. "De Faculteitsraad heeft nog geen fiat gegeven en bovendien zit in ons concept vooralsnog geen beperking van het aantal herkansingen – hoewel dat nog wel in discussie is. Ons voorstel is enerzijds een verzwarende omdat je het eerste jaar zestig punten moet halen voor een positief BSA, maar dat is tegelijkertijd in combinatie met een versoepeling door een ruimere compensatieregeling voor onvoldoendes."

Volgens Steijn is het goed om iedereen in het tweede jaar op hetzelfde niveau te laten starten. "We zien dat studenten die het eerste jaar 40-45 punten halen, alsnog afvallen. Het is lastig om in de B2 nog vakken uit de B1 te moeten doen. Door ons blokkensysteem is dat moeilijk te combineren."

De voorgestelde veranderingen noemt prof. dr. Romke van der Veen, de capaciteitsgroepvoorzitter van sociologie, 'een aanpassing van het bsa-regime'. "Bij ons mocht je twee van de acht vakken open hebben staan en toch verder kunnen met het tweede jaar. Voortaan moet je alle vakken gevolgd en afgerond hebben, maar mag je onvoldoendes hebben, mits je gemiddeld 6.0 of meer staat en mits die onvoldoendes niet lager dan een vijf of vier zijn. Over dat laatste voeren we nog discussie."

Sociologie wil het aantal herkansingen wel terugbrengen tot twee in de zomerperiode. Nu is er nog voor elk vak een herkansing vlak na het reguliere tentamen. Van minder herkansingen verwacht Van der Veen een ander studiepatroon; serieuzer studeren, minder uitstelgedrag en minder risico op uitval.

Toetsing

De grootste veranderingen staan voor de opleiding psychologie gepland. Zo is er in de afgelopen anderhalf jaar een compleet nieuw toetsingssysteem bedacht. De huidige voortgangstoets (VGT), die nu in het eerste en tweede jaar gebruikt wordt, zal daardoor verdwijnen. In de VGT wordt alle behandelde stof getoetst met de bedoeling dat studenten hun opgedane kennis ook op de lange termijn paraat houden. Toch bleek de VGT niet perfect voor de BSA-selectie van studenten. En ook hadden studenten moeite met de omschakeling naar een andere manier van toetsen in het derde en vierde jaar. Mede om meer continuïteit aan te brengen zullen studiepunten voortaan niet langer met de VGT maar met de (blok)toetsen en natuurlijk de practica en professioneel gedrag behaald kunnen worden.

In overeenstemming met de ideeën van de rector over ‘nominaal is normaal’ gaat ook psychologie met jaarklassen werken. Anders dan bij bestuurskunde en sociologie wil men bij psychologie en de nieuwe opleiding pedagogiek het ‘blijven zitten of overgaan’ niet alleen voor het eerste maar ook voor het tweede en derde jaar laten gelden.

Bestuurskunde en sociologie doen dit niet omdat ze studenten eigen verantwoordelijkheid en ruimte voor een tweede studie of studie in het buitenland willen geven. Bovendien geloven zij dat het eerste jaar de belangrijkste indicator is voor het verdere verloop van de studie. Haalt iemand het eerste jaar alles, dan komt het wel goed.

Compensatie

“Alles of niets halen, lijkt strenger maar er kan binnen het nieuwe systeem wel gecompenseerd worden,” zegt dr. Lidia Arends, de voorzitter van de examencommissie van psychologie. Als een student een keer pech heeft en een vier of vijf haalt, dan hoeft dit tentamen niet meteen te worden herkanst. Het gaat om het algemene niveau van de student, dat moet voldoende zijn. Alleen een student die het echt niet kan, dus bij een tentamen tweemaal onder de 4.0 scoort of na de herkansingen gemiddeld geen 6.0 staat, kan de schaarse bachelortijd beter aan iets anders besteden.” Met de andere FSW-opleidingen is volop overleg over de compensatieregeling en herkansingsmogelijkheden, omdat - binnen zekere grenzen - naar zoveel mogelijk uniformiteit wordt gestreefd. Het doel van de maatregelen staat niet ter discussie. Arends: “We willen dat studenten aan de bal blijven, zodat ze binnen drie - hooguit vier - jaar hun bachelor afronden. Dat is

niet alleen voor henzelf handig omdat ze dan de langstudeerdersboete ontlopen, het is ook onze maatschappelijke verantwoordelijkheid. Langer studeren kost veel geld.”

Arends benadrukt dat de nieuwe regelingen alleen voor toekomstige studenten gelden en dat de Faculteitsraad uiteraard nog wel moet instemmen. Ze verwacht echter geen al te grote problemen, omdat het nieuwe toetssysteem in samenspraak met studenten en stafleden tot stand is gekomen en zodoende veel draagvlak heeft.

De studenten van de Raad kunnen nog niet veel zeggen over welk standpunt ze zullen innemen. “De concrete invulling van ‘nominaal is normaal’ zullen hun vertaling krijgen in de Onderwijs- en examenregeling (OER). De definitieve stukken hebben wij nog niet omdat de opleidingen daar nog mee bezig zijn,” legt de voorzitter van de studentgeleding, Gerda van Reenen uit. “Ik verwacht die rond half mei en daarna zullen we een afweging maken en ook kijken of en hoe we onze achterban zullen raadplegen.”

Van Reenen wil wel kwijt dat een negatief BSA voor iemand die niet alle zestig studiepunten haalt, erg ver gaat. Zou een eerstejaars met veertig punten, de huidige BSA-norm, het jaar toch niet over mogen doen?” vraagt ze zich hardop af.

De raadsvergadering waar over de nieuwe regelingen besloten wordt, staat voor 6 juni gepland.

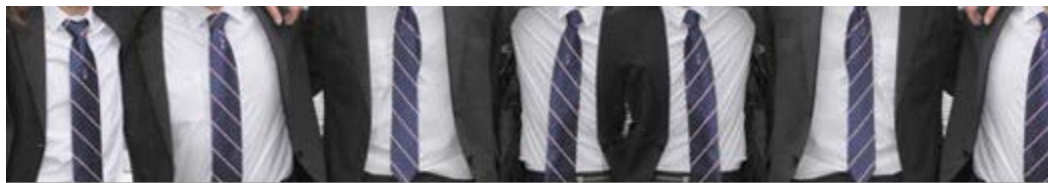

De animo voor een bestuursjaar

Afschaffing van de studiefinanciering, boetes voor langstudeerders en voortaan alle studiepunten halen in een jaar tijd. Door de toenemende druk op studenten zou je nauwelijks verwachten dat er nog interesse is voor een jaartje bestuur. Maar tijdens de bestuursinteresseborrel van Cedo Nulli blijkt het tegendeel. Sommige maatregelen hebben wat dat betreft een gunstige werking, lijkt wel.

Tekst: Thomas de Leeuw

Het is woensdagavond, een uur of negen s' avonds en het schemert buiten op het terras van Villa Kakelbont. Aan de rand van het water zitten studenten van de FSW aan wat bijeengeschoven tafeltjes. Onder hen, vijf in Cedo Nulli-bestuurspak. Het is een dag met twee gezichten. Er is goed nieuws, want het kabinet heeft bekend gemaakt de langstudeerdersboete een jaar uit te stellen. Maar tegelijkertijd melden kranten dat de FSW vanaf volgend jaar de studenten verplicht stelt alle 60 studiepunten binnen een jaar te halen.

Cedo-nulli bestuurspakken

En uiterekend vandaag begint de echte zoektocht van Cedo Nulli naar nieuwe bestuursleden. Geïnteresseerden kunnen zich bij deze borrel in de Oude Haven melden, ze kunnen vragen stellen en gewoon gezellig een biertje drinken met de huidige bestuursleden. Het aantal geïnteresseerden vanavond is op bijna twee handen te tellen. En dat is geen tegenvaller voor het bestuur. “Vorig jaar kwamen er maar vier mensen,” weet voorzitter Bouke Geerlings zich nog te herinneren. De aanwezigen hebben veel met elkaar gemeen. Ze zijn ouderejaars student, al langere tijd actief bij Cedo Nulli en ze weten al praktisch zeker dat ze zich willen aanmelden voor het bestuur. Ook derdejaars sociologie Angela de Pooter (20) heeft niet echt prangende vragen meer. “Ik kom vooral om de functiebeschrijving nog even te lezen. En gewoon omdat het gezellig is.” Ze wordt het liefst secretaris of commissaris activiteiten. Derdejaars sociologie Iris Bakker (21) hoopt commissaris onderwijs te worden. “Het lijkt me leuk om die schakelfunctie binnen de faculteit te zijn. Er gaat zoveel mis bij onze studie.”

Harde knip

De Pooter en Bakker hebben vrijwel identieke redenen om een jaar bestuur te willen doen. Ze mogen volgend jaar nog niet aan hun master beginnen, omdat er nog te veel vakken open staan. Ze zijn slachtoffer geworden van de harde knip. Bakker: “Dan kan je een paar dingen doen. Een bijbaan nemen, een tijdje naar het buitenland gaan of een jaar bestuur. Want je wil toch het beste van zo’n jaar maken.” En zo’n bestuursjaar is ook gewoon heel gezellig. De Pooter: “Cedo Nulli is een leuke vereniging met leuke mensen.”

“Bovendien, als je bestuur gedaan hebt, ben je extra gewild door het bedrijfsleven,” vult eerstejaars sociologie Derk Uittenbosch (22) aan. Hij zou het liefst de nieuwe voorzitter worden. “Dat is zeker

geen verspilde tijd. Zoiets is altijd goed voor je ontwikkeling.” Hij heeft duidelijk zijn best gedaan vanavond. Een hoop gel houdt z’n haar keurig in de plooi. En zijn driedelige kostuum steekt de bestuurspakken van Cedo Nulli absoluut naar de kroon. Sociologie is niet zijn eerste studie. Hij deed eerder een jaar bestuurskunde en bedrijfskunde.

Voor Uittenbosch is de druk dus extra hoog. Toch blijft hij daar rustig onder. “Ik loop inderdaad al flinke vertraging op. Maar ik wil tijdens het bestuur gewoon doorstuderen. Je bent er toch niet de hele dag mee bezig? En het is ook nog lang niet zeker hoe dat allemaal afloopt met die langstudeerdersboete. Het risico durf ik te nemen. Financieel heb ik toch geen problemen. Ik woon antikraak, betaal maar 150 per maand huur. Ik kan het hebben.”

‘Landelijke politie komt te ver van burger te staan’

Het kabinet wil het politiebestedel volgend jaar drastisch hervormen. Er moet weer een landelijk korps komen onder verantwoordelijkheid van de minister van Veiligheid en Justitie. Dr. Lex Cachet is kritisch over de plannen. Zijn vrees: enerzijds minder aandacht voor lokale problemen en anderzijds politiemensen die denken dat de wereld enkel uit moord en doodslag bestaat.

Tekst: Thomas de Leeuw

Is het een goed plan om een nationaal politiekorps te vormen?

“Ik maak me daar zorgen over. De volledige politietaak verdwijnt bij Binnenlandse Zaken en gaat naar het ministerie van Veiligheid en Justitie. Dat verstoort het evenwicht bij de politie. Ik ben bang dat de politie zich steeds meer uit de lokale bestuurlijke sfeer zal terugtrekken. Het enige waar politie zich straks nog mee bezighoudt, is boeven vangen. Terwijl er ook heel veel andere terreinen zijn waar de politie zich mee bezig moet houden. Plaatselijke overlast van hangjongeren, bijvoorbeeld.”

Burgemeesters houden toch wel een beetje gezag over de politie? En er blijven toch gewoon wijkagenten rondlopen?

“Dat belooft de minister inderdaad. Maar in het wetsvoorstel wordt geen enkele garantie gegeven voor een minimale omvang van de lokale politiezorg. Wel allerlei garanties voor de invloed en zeggenschap van de minister. Die gaat straks over de middelen. Als burgemeester kan je dan wel heel veel willen, maar zonder menskracht doe je niks.”

Zou er dan een soort lokale politie met minder bevoegdheden bij moeten komen?

“Dat is wat je ziet in landen als Italië, Frankrijk en Spanje. Daar heb je een heel sterke nationale politie en een gemeentelijke politie. Maar daar word ik niet enthousiast van. Dan krijg je enerzijds politiemensen die denken dat er niks anders in deze wereld is dan moord en doodslag. Anderzijds krijg je een plaatselijke politie waar toch een beetje op neergekeken wordt. Dat zijn dan een beetje de sukkels. Het is bovendien moeilijk om die twee op elkaar af te stemmen. Het wordt een strijd. Maar ik ben bang dat we al een tijdje die richting op gaan. De politie trekt zich steeds meer terug uit de alledaagse maatschappij. Je ziet nu allerlei vormen van toezichthouders en handhavers

verschijnen. Rotterdam is daar, met de dienst Stadstoezicht, een goed voorbeeld van.”

Maar de politie hoeft toch ook niet voor elk wissewasje op te komen draven?

“Ik vind het logisch dat je sommige dingen niet door de politie laat doen. Vroeger brachten ze zelfs gerechtelijke stukken weg. Zonde van de tijd. Parkeercontrole en begeleiding van speciaal vervoer kunnen we best aan anderen overlaten. Maar de politie mag niet op grote afstand van de burger komen te staan. Zo kan je ook geen grotere criminaliteit en georganiseerde misdaad signaleren. Ik heb de dubbele taak van agenten in Nederland altijd grote winst gevonden. Dat de ME’ers die vandaag tikken uitdelen, morgen weer gewoon door een wijk lopen. Dat leidt niet alleen tot minder beeldvertekening bij politiemensen, maar ook tot meer krediet bij de burger.”

U heeft een groot politiek netwerk, mede door uw periode als raadslid. Hoe wordt er binnen die kring gereageerd op de plannen?

“Ik merk dat veel burgemeesters van kleine en middelgrote gemeenten zich zorgen maken over wat er allemaal gebeurt. Maar ze hebben het gevoel dat de komst van een nationale politie niet meer te stoppen is. Ik probeer ze wel op te stoken om in de onderhandelingen over de wetgeving om garanties te vragen voor lokale politiezorg. Ondertussen zie ik ook dat politiemensen gedemotiveerd raken door alle vernieuwingen. Kijk maar naar de productiviteitscijfers. Ik ken een korpschef die zijn politiewerk heeft ingeruild voor de directie van een woningcorporatie. De beste mensen gaan als eerste weg.”

U heeft onderzoek gedaan naar het politiestel van verschillende West-Europese landen. Wat vindt u de beste oplossing?

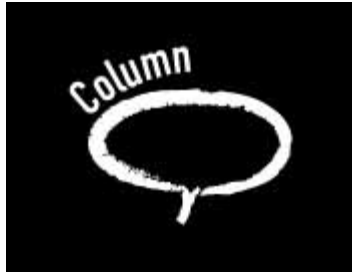
“Vooropgesteld: er bestaat geen ideaal systeem. Alles heeft voor- en nadelen. Maar ik ben ervoor om de plooien van dit huidige, regionale model strak te strijken. Het aantal van 25 regio’s moet inderdaad minder worden. Maar dat gebeurt ook al. Sommige kleinere regio’s zoeken zelf de samenwerking op. Geef ze de kans eruit te komen, voordat je het hele bestel zo fundamenteel aanpakt. Daar gaat namelijk zoveel tijd, moeite en menskracht in verloren. En ik denk dat je er alleen maar nieuwe problemen mee binnenhaalt.”

Zal dit wetsvoorstel het uiteindelijk halen, denkt u?

“Ik zie twee scenario’s. Eén is dat het de burgemeesters lukt om extra garanties af te dwingen. Een ander is dat het gewoon wordt ingevoerd en we er na twee jaar achterkomen dat we te ver van de burger zijn komen af te staan. Dat we gedetailleerde kennis van de samenleving missen. En dat zou niet de eerste keer zijn.”

Dr. Lex Cachet (1946) is universitair hoofddocent bij Bestuurskunde. Hij promoveerde in 1990 in Leiden (bij huidig minister van Buitenlandse Zaken Uri Rosenthal). Als onderzoeker houdt Cachet zich vooral bezig met politie, justitie en veiligheidszorg. Ook geeft hij onderwijs en doet hij advieswerk. Cachet is medeoprichter van het COT Instituut voor Veiligheids- en Crisismanagement. Van 1982 tot 2006 was hij ook gemeenteraadslid voor de PvdA in Capelle aan den IJssel.

Vrijheid is de strijd altijd waard

Waardenvrij onderzoek bestaat niet want wiens brood men eet, diens woord men spreekt. Maar wetenschappers kunnen wel hun broodheer proberen te beïnvloeden. Dus alerter zijn op de kansen en beperkingen van de subsidiemechanismen bij, bijvoorbeeld, de EU.

“De politiek houdt de wetenschap in gijzeling”. Heeft ze dat echt gezegd? Volgens het Erasmus Magazine van 28 April 2011 zijn dit de woorden van Marjolein van Griethuysen, afgevaardigde voor de Erasmus Universiteit bij de Europese Unie (EU) te Brussel. Haar taak is in Brussel te lobbyen voor de EUR en ontwikkelingen op gebied van Europese subsidies voor onderzoeken bij te houden.

Het is niet helemaal de boodschap die ik als onderzoeker mee naar huis nam na dat overleg, al was het alleen al door het feit dat niet meer dan 5 procent van de Nederlandse onderzoeksgelden uit Brussel komt. Dan kun je toch niet echt beweren dat Brussel ons in de houdgreep heeft. Een niet te missen boodschap was eerder omgekeerd. Er blijkt een enorme kloof te bestaan tussen het type onderzoek dat de EU kan bekoren en het type onderzoek waarmee de wetenschap zich bezighoudt en trots op is.

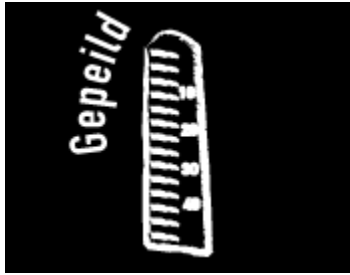
De EU lijkt weinig waarde te hechten aan vrij en ongebonden onderzoek. Zij verwacht meer van toegepast onderzoek dat leidt tot nogal materiële, technische oplossingen die op het oog nauw aansluiten bij gesignaleerde problemen in de maatschappij. Wie geld van de EU aanpakt, zal daarbij moeten aansluiten. Wiens brood men eet, diens woord men spreekt.

Dat waardenvrij onderzoek überhaupt niet bestaat is één van de meest waardevolle lessen die ik ooit leerde. Er zijn veel mechanismen die eraan bijdragen dat onderzoek nooit zo vrij en ongebonden is als men denkt of beweert.

Waarom was de vergadering in Brussel nou zo schokkend? Tijdens die jaarlijkse bijeenkomst namen wij kennis van de oormerken die de EU aan de toekomstige subsidiegelden heeft gehangen. Oormerken die daar de komende tien jaar zullen blijven hangen. Ineens werd de kloof tussen EU en vooral de niet technische wetenschappen pijnlijk duidelijk. Wat ook duidelijk werd was dat hier blijkbaar een kans is gemist. We hebben niet meegepraat. We waren niet uitgenodigd, maar we hebben er zelf ook niet genoeg op aangedrongen.

De les is, dat als wij als wetenschappers inderdaad zoveel belang hechten aan vrij en ongebonden onderzoek, we breed moeten blijven kijken en alerter zullen moeten zijn op kansen en bedreigingen. Er spelen veel subtiele mechanismen die de inhoudelijke ongebondenheid van onderzoekers beperken, gestuurd door fundamentele waarden en ideologieën, die vaak zo diep verankerd zijn dat we deze nog maar met moeite herkennen. De universiteiten zullen hier hun pijlen op moeten blijven richten. Bij de EU zal dit waarschijnlijk nog slechts binnen een bepaald kader kunnen. Desalniettemin is de vrijheid de strijd altijd waard.

Dr. Marjan Gorgievski, Universitair Docent Arbeids- en Organisationspsychologie en Gezondheidspsychologie

Nominaal wordt de norm

Eerstejaars studenten moeten vanaf volgend jaar waarschijnlijk alle zestig studiepunten halen. In één jaar, anders is het ophoepelen. De faculteit hoopt zo op hogere rendementen. Onbegrip bij studenten, zeker als ze vergeten dat er gecompenseerd mag worden. Maar is het nou zo moeilijk, nominaal studeren?

Tekst: Thomas de Leeuw

Fotografie: Michelle Muus

Busra Koroglu, eerstejaars sociologie

“Ik vertelde laatst een vriend van mij die in Amsterdam sociologie studeert over de plannen die ze hier hebben. Hij lachte me echt keihard uit! Zei tegen me: ‘Kom dan naar Amsterdam. Hier is het beter’.

Als ik zestig punten in een jaar zou moeten halen, dan ben ik zo weg. Dat wordt zo hard bikkelen. Het is nu al zwaar. Ik heb al een blok gemist dit jaar, omdat ik gezondheidsproblemen had. Daardoor kon ik me echt niet concentreren. En ik heb een bijbaan in een lunchroom. Daar sta ik drie dagen per week. Ik moet wel, want ik woon op mezelf in Rotterdam. Dat moet ik toch betalen. Maar het is nu zo extreem druk met m’n studie, dat ik steeds vaker m’n werk moet afzeggen.

Ik snap het aan een kant ook wel hoor. Het is wel beter voor jezelf. Want nu heb ik bijvoorbeeld methodologie gemist en moet ik dat volgend jaar herkansen. Heb ik straks vier werkgroepen en twee colleges per week. Als je al je vakken gewoon haalt, heb je die opeenstapeling van vakken straks niet meer. Maar je mag straks ook nog maar twee dingen herkansen. Nu hebben we er acht! Willen ze uitstelgedrag mee voorkomen. Dat herken ik wel. Ik heb periodes dat ik me meer concentreer op de herkansingen dan op de reguliere tentamens.”

Studeren wordt alles of niets

Sabrina Rodjan, schakelstudent bestuurskunde

“Het schakelprogramma is echt heel zwaar. Ik loop dan ook niet nominaal, maar kan nog wel m’n bindend studieadvies halen. Met 50 studiepunten mag ik straks aan m’n master beginnen. Ik kom daar nog wel wat voor tekort. Deadlines volgen soms zo rap achter elkaar. En de ateliers kosten heel veel tijd. Je moet je opdrachten maken, er is een aanwezigheidsplicht en ondertussen moet je nog reguliere colleges volgen en individuele tentamens maken. We zijn nu ook met een bachelorscriptie bezig, dat doe je er ook naast. De bachelorstudenten hebben nog de mogelijkheid opdrachten samen te doen. En vaak krijgen ze ook meer tijd. En dan hebben ze nog ruime compensatiemogelijkheden.

Als ik alle vakken echt in een jaar tijd zou moeten halen, dan vind ik dat wel heel fors. Volgens mij komen er dan ook minder studenten. In het begin besteedde ik ook niet genoeg tijd aan studeren. Ik had nog een bijbaan. Voor mij werkte dat niet. Ik ben daar nu mee gestopt, waardoor ik veel meer tijd heb om opdrachten te maken. Ik heb het absoluut onderschat. Je neemt gewoon niet heel nauw wat er gezegd wordt: dat je echt veertig uur per week aan de bak moet.”

Floris Wolswijk, eerstejaars psychologie

“Ik heb hiervoor twee jaar bedrijfskunde gedaan, maar ik moest weg omdat ik m’n bsa niet had gehaald. Ik weet dus wat de gevolgen zijn van zo’n hoge druk. Ik deed veel ernaast en dat doe ik nog steeds. Maar ik vind het belangrijk om mezelf te kunnen ontplooiën. Ik zit bij de eerstejaarscommissie van Cedo Nulli, ben lid van Laurentius en een studentenbeleggingsclub. Als mens leer je daar veel van. Vergaderen, mensen aansturen, motiveren en andere social skills. Dat soort dingen. Maar nu gaat het goed. Bij psychologie loop ik nominaal. Maar van al die nieuwe plannen word ik niet enthousiast. Bij psychologie verdwijnen straks ook nog de voortgangstoetsen. Dat betekent dat je straks echt alles moet halen.

Volgens mij kun je beter selecteren aan de poort. Met een interview bijvoorbeeld. Niet door de cijfers te beoordelen. En er komen wel allemaal compensatieregelingen, maar neemt de waarde van m’n diploma dan niet af? Heb ik straks een leeg cv én een diploma vol met gecompenseerde cijfers. Dan denkt de werkgever natuurlijk ook van: ‘ja, doe!’ en kiest voor iemand anders. Nee, dan kan je beter aan een andere universiteit studeren.”

Colofon

SoFa nr. 6 jaargang 3 – 10 mei 2011

SoFa is een uitgave van Faculteit der Sociale Wetenschappen

Hoofdredactie

Mary van der Graaf

Webmaster

Maikel Hofman

Medewerking aan deze editie

Marjolein Kooistra, Marjan Gorgievski, Thomas de Leeuw, Han van der Leur, Michelle Muus en Caroline van der Schaaf

Vormgeving

Piromedia

Redactie-adres

Mary van der Graaf

Kamer M 7-32

E-mail: sofa@FSW.eur.nl

Postbus 1738

3000 DR Rotterdam

Verschijning volgende editie

Dinsdag 28 juni 2011

De ‘mediatoppers’ van de FSW

Welke FSW’ers komen het meest in het ‘nieuws’? SoFa stelde een top 10 samen en sprak met ‘mediatoppers’ Ko Colijn, Ruut Veenhoven, Rinus van Schendelen en Iliass El Hadioui over hoe contacten met de pers verlopen en over het belang van media-aandacht. “Het is onze plicht de media te woord te staan.”

Tekst: Thomas de Leeuw

Abbottabad, Pakistan. Een team van Navy SEALs schiet een kogel door het hoofd van Osama bin Laden. ’s Werelds meest gezochte terrorist is uitgeschakeld. Een paar uur later gaat thuis bij Ko Colijn in Leiden de telefoon. Kwart over 5 ’s nachts. De NOS. Of hij over een uur live in de uitzending kan zijn.

Met zekere regelmaat worden wetenschappers van de FSW gevraagd om het nieuws te duiden. SoFa heeft aan de hand van krantenarchief LexisNexis berekend wie het meest met naam en toenaam in de krant komt (zie toelichting onderaan). Wat vooral opvalt: het zijn allemaal mannen.

Ko Colijn

Met stip bovenaan de lijst staat Ko Colijn. Dat is gemakkelijk te verklaren. Hij heeft als defensiespecialist immers een belangrijk en veelgevraagd expertisegebied. Zegt hij ook zelf: “Veiligheid ligt op het moment van breaking news altijd goed in de markt. Misschien meer dan onderwerpen waar andere collega’s mee bezig zijn.” Bovendien is Colijn al sinds 1978 ook zelf werkzaam als journalist. Hij schrijft wekelijks een column in Vrij Nederland. Hij kent de wijze van handelen. Belt ook wel eens tips door. “Omdat er soms dingen zijn die vergeten dreigen te worden, door een aswolk of tsunami bijvoorbeeld.”

Spannend

Colijn vindt het zijn plicht om de journalistiek te woord te staan. “Als je een semi-publieke instelling bent, kun je niet zomaar zeggen: bel maar een ander.” Maar het contact met de pers is ook heel leuk, vertelt hij enthousiast. Ten tijde van de WikiLeaks-cables mocht Colijn in de speciaal opgezette ‘war room’ van de NOS - die de geheime documenten direct via Julian Assange bemachtigd had - het onderzoek regisseren. “Van zo’n nieuwsvloer gaat m’n journalistenbloed altijd harder stromen. Het is gewoon spannend en heeft misschien iets jongensboekachtigs.” Bovendien houdt het contact met de media hem scherp. “Het dwingt je de zaken bij te houden.” Maar hij kickt niet op de persoonlijke belangstelling. “Daar doe ik het niet voor.”

Kakelprogramma

Dat het niet voor ijdelheid of eigen gewin is, zegt ook Rinus van Schendelen, die op de tweede plaats in de lijst staat. “De fles wijn die je soms krijgt, is nogal zurig.” Maar er zijn wel vele andere voordelen. Van Schendelen: “Voor mijn politicologische vakbeoefening relevante doelgroepen in bedrijfsleven en overheid zetten de deur makkelijker open voor iemand ‘die van zich laat horen’. En zo hoor ik omgekeerd ook nog eens wat extra.”

Maar Van Schendelen werkt niet zomaar aan ieder verzoek mee. Zeker een kwart van zijn verzoeken wijst hij af. “Dat doe ik dan uit onvrede met bijvoorbeeld het onderwerp (de hype van de dag), de rubriek (kakelprogramma), het tijdstip (heel vroeg of laat) of het medium zelf.” Dat laatste kan gebeuren als een journalist zich eerder niet aan een afspraak heeft gehouden of hem gebruikt voor tendentieuze berichtgeving. ([Klik hier voor weergave van het volledige interview met Van Schendelen](#))

Ruut Veenhoven

Popie Jopie

Als wetenschapper moet je kritisch zijn welke media je wel en niet te woord staat, zegt ook Ruut Veenhoven, door de media in de loop der jaren gedoopt tot ‘geluksprofessor’. Zo heeft hij spijt van zijn bijdrages in het RTL-programma ‘Lief en Leed’ uit de jaren ‘90. “Veel te popie Jopie”, blikt hij terug. “Je moet oppassen dat je onderwerp niet als stukje vermaak wordt gebruikt. Dan geef je impliciet aan dat je gebied kul is. Wat dat betreft zit je als wetenschapper beter bij de geschreven pers. Dat heb je nog enigszins in de hand.”

Tijdelijk persstop

Al kan het daar ook mis gaan. Heeft promovendus Iliass El Hadioui, de jongste op de lijst, al een paar keer ondervonden. “Soms wordt de nuance en onderbouwing volledig uit je verhaal gehaald. Dan lijkt het opeens of je onjuiste dingen zegt.” Daarom willen de meeste wetenschappers hun bijdrage voor publicatie eerst lezen.

Iliass El Hadioui

Ook El Hadioui vindt het zijn morele plicht om de pers te woord te staan. Om zo het publieke debat te stimuleren. Helemaal als iemand maatschappelijke vraagstukken bestudeert. “Ik wil juist als socioloog wetenschappelijke kennis overdragen aan de maatschappij. Anders had ik net zo goed econometrie kunnen studeren.”

Hij betreurt het dat de faculteit mediaoptredens niet of nauwelijks meeweegt in de beoordelingsgesprekken. Een gemiste kans in vele opzichten, aldus de promovendus. De pers te woord staan, kost overigens veel tijd. El Hadioui heeft daarom een tijdelijke persstop ingelast. Hij wil geen vertraging van z’n proefschrift meer oplopen.

Veenhoven, gemiddeld een halve dag per week kwijt aan contacten met de pers, is nog stilliger in zijn oordeel over het faculteitsbeleid. ‘Dom’ noemt hij het. “Een van de doelen van wetenschap is juist om burgers te informeren over hoe de wereld in elkaar zit. Dat staat ook zo in de wet. De burger wil ook wat zien voor zijn belastinggeld. De focus ligt nu vooral op internationale wetenschappelijke publicaties. Maar burgers lezen de American Journal niet. En beleidsmakers evenmin,” zegt Veenhoven. “Die lezen de krant.”

De top 10

1. Ko Colijn
2. Rinus van Schendelen
3. Ruut Veenhoven
4. Godfried Engbersen
5. Jan Rotmans
6. Han Entzinger
7. Iliass El Hadioui
8. Erik Snel
9. Dick Houtman
10. Willem Schinkel

De top 10 is tot stand gekomen door de namen van wetenschappers verbonden aan de FSW op te zoeken in het archief van LexisNexis. Er is gezocht in alle Nederlandse kranten – regionaal en landelijk - tussen 1 september 2010 en 14 juni 2011. Columns zijn niet meegeteld. Het is moeilijk om precies te meten hoe vaak de FSW'ers de pers te woord staan. Sommige kranten ontbreken in LexisNexis. Bovendien valt de inhoud van televisie- en radioprogramma's nergens te doorzoeken. Regelmatig worden FSW'ers ook gebruikt om achtergrondinformatie te verschaffen, zonder dat zij in het stuk genoemd worden. Volgens Rinus van Schendelen betreft dit de helft van zijn persaanvragen. De lijst is met hulp van en in overeenstemming met de afdeling persvoorlichting van FSW samengesteld.

Optredens van FSW medewerkers in kranten en rtv zijn te vinden via [FSW in de media](#) en dan de link hiernaar toe.

Vuile boel

In de zomervakantie enkele weken doorbrengen op een camping ergens op het platteland kan heel verfrissend werken. Letterlijk en figuurlijk. Zo kan het nieuwe inzichten opleveren over betaald parkeren op de campus.

In de zomer gaan we altijd wel een keer met de tent op stap. Als het even kan naar een rustige ‘natuurcamping’. Zo’n camping waar de ‘animation’ bestaat uit een rondje door het weiland met de jeep van de boer. Geen disco, de beat die wel te horen is, komt uit de frietkot in het dorp. Overdag is het heerlijk rustig. Mensen zijn op pad of lezen een boek voor hun De Waard tent, of in ons geval: de nep-De Waard tent. Het enige waar ik een ongemakkelijk gevoel van krijg zijn die vreselijk gezonde sandalen waar iedereen op loopt. ‘Hoor ik hier nu echt bij’, is de gedachte die ik dan niet kan onderdrukken. Het ergste is, dat ik na vijftien jaar verzet, zelf een paar heb aangeschaft. De lompe die er zijn, omdat je er ‘oh zo goed mee kan wandelen’ en ze ‘zo lekker luchtig zijn’. Zo zit ik nu opgescheept met duur schoeisel waarmee ik buiten de campingsfeer geen stap durf te zetten.

Het meest fantastisch van zo’n vakantie is de frisse lucht. Dan merkt je pas wat voor troep je in Rotterdam naar binnen zuigt. Ik begrijp niet dat mensen daar zo laconiek over doen. Wil onze werkgever het goede voorbeeld geven door consequenties (geld) aan het autogebruik te verbinden, nota bene inkomensafhankelijk, ontstaat er een stroom van protest. Want die vuile lucht ligt niet aan hun auto, maar aan de haven.

Helemaal ongelijk hebben mijn collega’s natuurlijk niet. Maar hun auto vrijpleiten gaat mij ook te ver. Ik kijk veel detectives en een moord wordt in die series best vaak gepleegd met een slang op de uitlaat die uitkomt in de afgesloten auto. Zo onschuldig is die auto’s dus niet.

Denkend aan de vakantie, zie ik mijn stelling bevestigd. Met de auto’s van mijn collega’s is het net als met de wc’s op zo’n camping. Iedereen gaat er verantwoordelijk mee om, maar toch... Aan het einde van de dag, na gemiddeld twee bezoeken per gast, is het me een vieze boel!

SoFa wenst iedereen een fijne zomer en een frisse start in het nieuwe studiejaar

Mary van der Graaf
Hoofdedacteur SoFa

Moeilijke en makkelijke mensen

In psychologenland zorgt zijn onderzoek voor onenigheid en heftige discussies tijdens congressen. Maar dr. Dimitri van der Linden laat zich niet van de wijs brengen. Zijn zoektocht naar de sleutel tot persoonlijkheid gaat verder. Bestaat er zoiets als een algemene persoonlijkheidsfactor?

Tekst: Thomas de Leeuw

Je doet onderzoek naar het bestaan van een algemene persoonlijkheidsfactor. Wat houdt dat precies in?

“Voor persoonlijkheidsonderzoek is eigenlijk al ruim dertig jaar de ‘Big Five’ leidend. Die staat voor extravertie, vriendelijkheid, zorgvuldigheid, emotionele stabiliteit en openheid voor nieuwe ervaringen en ideeën. Het idee is dat die variabelen helemaal onafhankelijk van elkaar zijn. Maar er lijkt toch een verband te zijn tussen die Big Five. Als iemand bijvoorbeeld hoog scoort op vriendelijkheid, scoort hij ook goed op emotionele stabiliteit. Ik wil daar de vinger op leggen. Kijken of er een getal te vinden is waarmee je de verschillen tussen de persoonlijkheid van individuen kunt uitdrukken. Vergelijk het maar met het IQ als algemene factor van intelligentie. De een kan wat beter rekenen. De ander is wat beter in taal. Maar door al die verschillen heen loopt een algemene intelligentie.”

Waar zou die factor goed voor kunnen zijn?

Je kan er mogelijk gedragsvoorspellingen mee doen. En werkgevers zouden eraan kunnen afleiden of iemand een goede werknemer zou zijn of niet.

En is het dan zo dat hoe hoger de persoonlijkheidsfactor, hoe beter?

“Je kan mensen op zich wel indelen in makkelijkere of moeilijkeren personen. Al klinkt dat natuurlijk niet zo aardig. Misschien ligt daar ook wel een deel van de weerstand tegen het idee van de algemene persoonlijkheidsfactor. Er is veel controverse hierover onder psychologen. De meesten zijn aanhanger van die Big Five-theorie en zeggen dat die algemene persoonlijkheidsfactor helemaal niet bestaat.”

En waarom geloven zij niet in een algemene persoonlijkheidsfactor?

“Omdat ze denken dat de factor die we vinden een puur statistisch artefact is. Dus niet een substantieel onderdeel van persoonlijkheid, maar meer een bijproduct dat ontstaat door de manier waarop we persoonlijkheid meten, namelijk met vragenlijsten. Mogelijkerwijs is dat gebeurd volgens een bepaald patroon. De ene denkt bijvoorbeeld heel wat van zichzelf en zoekt steeds de uiterste waarden op. Een ander is wat meer bescheiden en zoekt wat minder de uitersten.”

En wat moet er gebeuren om die anderen te overtuigen?

“We laten de vragenlijsten niet alleen door de betreffende mensen zelf invullen, maar ook door hun omgeving. Bedrijven zijn bijvoorbeeld een heel praktische onderzoeksplek voor ons. We laten de lijst persoonlijkheidsvragen eerst door werknemers invullen. Dan kijken we of we daar zo’n doorlopende factor in kunnen vinden. Onafhankelijk daarvan stellen we de vragen aan de werkgever en zien we of we die persoonlijkheidsfactor nog steeds overeenkomt. Dat blijkt het geval.”

Maar is het genoeg om te overtuigen?

“Dat is een moeilijke vraag. Wat je ziet, is dat steeds meer mensen wel iets in het idee zien. Gewoon doordat het bewijs zich opstapelt. Maar ik weet niet in hoeverre die lijn zich doorzet. Om terug te komen op het voorbeeld van de intelligentiefactor. Daar wordt al ruim honderd jaar onderzoek naar gedaan en nog steeds niet is iedereen overtuigd.”

Hoogte- en dieptepunten

Het jaar zit er bijna op. Nog even en de studieboeken kunnen de kast in en de vakantiekleren de kast uit. Een mooi moment voor een terugblik met eerstejaars psychologie, Myrthe Knetemann, en vijfdejaars bestuurskunde, Famke Houthoff.

Tekst: Caroline van der Schaaf

Myrthe Knetemann (20) is eerstejaars psychologie.

Hoe is het afgelopen jaar je befallen?

“Deze studie leek me al heel leuk, maar dit eerste jaar is zelfs boven verwachting geweest. Bij psychologie krijg je probleemgestuurd onderwijs en voor mij werkt dat echt super, omdat je de stof zo heel goed onder de knie krijgt.

Ik heb nu acht vakken gehad en daarvan vond ik er eigenlijk maar één wat minder. Dat was klinische psychologie. Maar misschien kan dat nog veranderen. Ik weet in ieder geval zeker dat ik deze studie ga afmaken.”

Ben je lid geworden van een vereniging?

“Ik ben lid van de studievereniging Cedo Nulli, waardoor ik ontzettend veel mensen heb leren kennen. Afgelopen jaar ben ik ook met de vereniging op studiereis geweest, naar Boedapest. Dat zijn echt dingen die je studie verrijken.”

Wat waren voor jou de hoogtepunten van het afgelopen jaar?

“Ik ben hier in september begonnen met het idee dat ik dit studiejaar wilde halen en ik heb daar gewoon keihard voor gewerkt. Natuurlijk moet je in het begin wennen aan het systeem en heb je af en toe best wel eens een stressmomentje. Maar ik heb het jaar nu wel bijna gehaald en dat is een heel fijn gevoel. Daarnaast ben ik fanatiek bezig met Kyokushin Karate. Als je dan naast je studie ook nog hard traint voor wedstrijden in het binnen- en buitenland, dan geeft dat wel een kick. In december ben ik bijvoorbeeld tijdens het blok statistiek een weekend weggeweest voor de Open Franse Kampioenschappen.”

Waren er ook nog dieptepunten?

“Klinische psychologie misschien. Dat blok was nu vooral heel veel feitenkennis en ik vind het juist leuk om iets echt te leren begrijpen. Maar dat komt bij klinische psychologie misschien pas later in de studie.”

En nu?

“Eerst moet ik nog mijn laatste toetsen maken en daarna ga ik met drie vriendinnen, die ik in de Eurekaweek heb leren kennen, op vakantie naar Corfu. Even lekker relaxen en dan eind augustus weer fris beginnen.”

Famke Houthoff (23) is vijfdejaars bestuurskunde. Ze studeert in september of oktober af.

Hoe is het afgelopen jaar je bevallen?

“Ik vond mijn master heel erg leuk. De master public management bleek een goede keus. Omdat ik het afgelopen jaar in de Universiteitsraad heb gezeten, heb ik mijn master over twee jaar verspreid.

Het schrijven van m’n scriptie was best pittig, maar ook heel leuk om te doen. Mijn scriptie gaat over de Eerste Kamer en de relatie met de media. Daarvoor heb ik een half jaar stage gelopen bij de griffie van de Eerste Kamer. Een mooie ervaring, want je ziet dan hoe de dingen in de praktijk werken. Dat voegt echt wat toe. Ik heb er veel geleerd.”

Wat waren voor jou de hoogtepunten van het afgelopen jaar?

“Mijn stage en de U-raad. Ik vind het heel leuk om de belangen van studenten daar te vertegenwoordigen en mee te denken over belangrijke onderwerpen. Ik kan iedereen aanraden om gebruik te maken van zijn medezeggenschapsrecht. Veel studenten zeggen wel ‘dit zou beter kunnen en dat moet anders’, maar het is zonde als je dat alleen maar denkt en er niets aan doet. Ik heb gemerkt dat er veel ruimte is voor de inbreng van studenten en dat er ook echt dingen gebeuren als je betrokken bent. Daarnaast krijg je veel meer een band met de universiteit. De EUR is echt mijn universiteit geworden.”

Waren er ook nog dieptepunten?

“Eigenlijk niet. Ik vond alles leuk. Begin dit jaar ben ik trouwens nog gids geweest in de Eurekaweek. Het was heel leuk om de nieuwe studenten de stad te laten zien en hen dingen te vertellen over de universiteit.”

En nu?

“Ik ga nog verder studeren: rechten of filosofie. Studeren vind ik gewoon heel erg leuk en bovendien blijf ik nog een jaar in de U-raad. Bijna iedereen stopt er na een jaar mee, terwijl het juist goed is voor de continuïteit als er mensen blijven. Maar eerst ga ik samen met mijn vriend twee maanden backpacken in Azië. Eerst vijf weken Indonesië en dan drie weken naar Thailand. Ik ben heel benieuwd hoe dat zal zijn.”

Praten en coachen

Mariette de Jong begon haar loopbaan als aio bij scheikunde aan de UvA. Twintig jaar later wordt ze de nieuwe faculteitsdirecteur van de FSW. “Vier jaar promotieonderzoek was voor mij genoeg. Ik merkte dat ik niet iemand was om op de vierkante millimeter te blijven werken.”

Tekst: Mary van der Graaf

Ze is gevraagd voor de functie van faculteitsdirecteur, door de decaan. Over het aanbod hoefde dr. Mariette de Jong niet lang na te denken. Het leek haar geweldig. Maar ze moest wel aantonen dat ze een geschikte kandidaat was. Er volgde dus een sollicitatiegesprek met een breed samengestelde commissie ‘in tribunaal-opstelling’, aldus de Jong.

De Jong, sinds 2003 aan de EUR werkzaam als senior beleidsmedewerker onderwijs bij de afdeling Onderwijs en Onderzoek (OOS) en vanaf 1 januari 2008 als hoofd van de afdeling Ondersteuning OO&S, had wel eens gefilosofeerd over een volgende stap. Dan kwam de positie van faculteitsdirecteur in beeld. En hoewel ze weet dat het ongeloofwaardig klinkt, vertelt ze: “Als ik dan een faculteit zou mogen kiezen, zou het de FSW zijn. Ja, echt waar,” benadrukt ze lachend.

De FSW is volgens De Jong een leuke faculteit omdat er zoveel gebeurt. Als voorbeelden noemt ze de komst van nieuwe opleidingen, eerst psychologie en nu pedagogiek of de start van de pilot ‘nominaal is normaal’. “Het voelt, vanuit het E-gebouw, als een hele dynamische faculteit.”

Carrièrepad

Van aio bij scheikunde naar faculteitsdirecteur, zo’n carrièrepad had De Jong niet voorzien. De keuze voor een studie scheikunde was overigens niet heel bewust. Meer een uitvloeisel van het eindexamen gymnasium bèta en de vanzelfsprekendheid om te gaan studeren. “Ik wilde een exacte studie doen en scheikunde leek me toen het leukst. Achteraf denk ik wel, dat ik andere opleidingen ook boeiend had gevonden.”

De ‘s’ uit haar drs-titel verwijderen was een logische vervolgstap voor iemand uit de familie De Jong. Haar twee broers deden dat ook en zijn inmiddels hoogleraar. “Zo ver ben ik niet gegaan. Vier jaar promotieonderzoek was voor mij genoeg. Ik merkte dat ik niet iemand was om op de vierkante millimeter te blijven werken. En dat is scheikundeonderzoek wel.”

De Jong ging als uitgever naar Kluwer Academic Publishers. Daar beheerde en ontwikkelde ze acht wetenschappelijke tijdschriften voor de disciplines atmosferische en milieuwetenschappen. Het betekende vooral contacten onderhouden met de editors van de tijdschriften en zoeken naar nieuwe ontwikkelingen, met name naar nieuwe boeken. Een baan met veel buitenlandse reizen. Na vijf jaar was dat de reden om te switchen van baan. “Ik was gemiddeld een week per maand van huis en dat vond ik niet meer te combineren met kleine kinderen.”

Haar nieuwe werkgever werd de TU Delft waar ze als onderzoeksadviseur van de faculteit Industrieel Ontwerpen aan de slag ging. Een faculteit met nog niet zo’n lange onderzoekstraditie en waar een van de eerste onderzoeksvisitaties door De Jong werd voorbereid. “Ik heb daar kennis gemaakt met de hele onderzoekskant van een faculteit.” Tweeënhalf jaar later maakte ze de overstap naar de EUR. Ik had alles al een keer gedaan en er was toen een vacature voor een senior

beleidsmedewerker hier. Eentje met een focus op onderwijs. Dat was voor mij nieuw en een goede kans om mijn kennis te verbreden”

Draagvlak

Acht jaar later verruimt zij OO&S voor de FSW. Over de invulling van haar nieuwe functie wil en kan ze nog niet zo veel zeggen. Het lijkt haar handig dat ze de EUR goed kent en ze geeft aan dat financiën een tamelijk nieuw onderwerp voor haar is waar ze bij het inwerken extra aandacht aan wil besteden.

“Praten met mensen,” zegt ze als ze haar managementstijl moet typeren. “Het is veel coachen, de talenten van medewerkers erkennen en helpen ontwikkelen en zorgen dat medewerkers zich onderdeel voelen van het grotere geheel. Ik hoef de mensen van mijn afdeling bij SSC OO&S inhoudelijk echt niet te vertellen wat ze moeten doen, ze zijn zelf expert op hun onderwerp. Ik kan wel sparren over ontwikkelingen of helpen draagvlak te creëren waar dat nodig is.”

Mariette de Jong is getrouwd en heeft drie kinderen van 14, 11 en 9 jaar. Ze wonen in Berkel en Rodenrijs. In haar vrije tijd leest en sport ze graag. Tennis, zeilen en, als ze zichzelf ertoe kan brengen, de sportschool. Verder is ze elke zaterdag langs de lijn te vinden bij hockeyclub HBR, waar ze het team van haar jongste dochter coacht en ook een enthousiaste supporter is van haar andere kinderen. Zij is nu druk bezig met het afronden van haar werkzaamheden bij SSC OO&S en verheugt zich enorm op haar start bij FSW en de nadere kennismaking met collega's en de faculteit. “Maar in de maand juli ga ik eerst nog met vakantie.” Naar Zuid-Afrika gaat de reis dit jaar.

Dierenleed

Ritueel slachten houdt ook dr. Arwin van Buuren bezig. Bij dit onderwerp blijkt zijn bestuurskundig model over besluitvorming niet op te gaan. Geen probleem, 'soms moet je gewoon kleur bekennen'.

Je hoeft als politieke partij niet groot te zijn om van je te laten horen. Zijn het niet de mannenbroeders van de SGP die met hun sleutelpositie de ongelovige linkse kerk sidderend doet vluchten naar haar schuilplaatsen, dan zijn het wel de vroege vrouwen van de dierenpartij die wereldwijd de opperrabijnen in de gordijnen jagen.

Die dames hebben met verbluffende precisie de knuppel in het runderhok gegooid toen zij begonnen over een verbod op rituele slacht. Ooit promoveerde ik op de rol van kennis in controversiële besluitvormingsprocessen. In mijn wijsheid bedacht ik dat in dat soort processen sprake is van drie sporen: een spoor van feitenvorming (waarin iedereen wetenschappelijke informatie op tafel gooit om het gelijk aan zijn kant te krijgen); een spoor van beeldvorming (waarin het vraagstuk strategisch in een bepaald daglicht wordt geplaatst) en een spoor van wilsvorming waarin partijen strijden en onderhandelen over hun ambities en belangen.

In het debat over de rituele slacht is het er allemaal. Onderzoek uit Wageningen met contraonderzoek van TNO. Botsende verhalen over hoe verschrikkelijk de dieren lijden in de slachthuizen van de godsdienst en hoe veel erger het wel niet is in de fabrieken van de intensieve veehouderij. Ambities om dierenrechten voor eens en voor altijd op de kaart te zetten versus fel verzet om de grondrechten van mensen en groepen niet te verkwanselen.

Op het moment dat ik mijn proefschrift schreef, geloofde ik nog dat er sprake kon zijn van 'competente besluitvorming'. Daartoe was het wel nodig dat de drie sporen voldeden aan een aantal voorwaarden en dat hun onderlinge wisselwerking op orde was. Inmiddels weet ik het niet meer zo zeker. Het probleem van de rituele slacht is wellicht net iets te 'wicked' voor zo'n eenvoudig bestuurskundig modelletje. Jawel, er ligt nu een verbod, maar de strijd om de feiten gaat gewoon door. Want als je kunt aantonen dat dieren niet extra lijden bij een rituele slacht dan bij een gewone slacht, dan krijg je vrijstelling... Ga er maar aan staan als dierenleedexpert.

Sommige controversen los je niet op met 'feiten'. Soms moet je gewoon kleur bekennen en zeggen dat de vrijheid van godsdienst belangrijker is dan de rechten van het dier. Misschien niet competent, misschien nogal controversieel, maar in ieder geval consequent. Helaas, zo machtig waren de mannenbroeders nu net weer niet... En dat ze het nu uitgerekend tegen twee vrouwen moesten afleggen...!

Arwin van Buuren, uhd bij bestuurskunde.

Aanpassing BSA-norm gaat door

Voor eerstejaars van de FSW wordt het alles of niets. Zestig punten halen of vertrekken. Toch hoeft niet elk vak gehaald te worden, want onvoldoendes compenseren mag. De Faculteitsraad ging op 6 juni akkoord met deze voorstellen. Opluchting bij de staf, een kater bij sommige studentleden.

Tekst: Mary van der Graaf

Fotografie: Michelle Muus

Minder herkansingen, verhoging van de BSA-norm naar zestig studiepunten, invoeringen van een jaarklassensysteem - dus overgaan of blijven zitten - en een compensatieregeling voor onvoldoendes zijn onderdeel van 'Nominaal is normaal'. Het onlangs gepresenteerd plan van rector prof. dr. Henk Schmidt heeft tot doel ervoor te zorgen dat studenten zonder vertraging naar het tweede jaar doorstromen en binnen vier jaar hun bachelor kunnen halen.

De FSW zou als eerste faculteit in september met de uitvoering dit plan beginnen. Dus veel werk aan de winkel voor de opleidingen om het onderwijssysteem aan te passen en de Onderwijs- en Examenregeling (OER) op tijd bij te stellen. Want de OER moest goedgekeurd worden door de Faculteitsraad en dat stond gepland voor 6 juni. De hele operatie vereiste bovendien extra overleg omdat naar uniformiteit binnen de opleidingen gestreefd werd.

Verdriet

Dit is niet helemaal gelukt. Neem het jaarklassensysteem. Psychologie en pedagogiek introduceren jaarklassen in de gehele bachelor, bestuurskunde en sociologie alleen in het eerste jaar. Verder kiest bestuurskunde voor vijf herkansingsmogelijkheden van de (acht) bloktentamens, terwijl de andere opleidingen dat aantal beperken tot twee in de zomerperiode.

Van minder herkansingen verwacht men een ander studiepatroon: serieuzer studeren, minder uitstelgedrag en dus minder risico op uitval. Bij bestuurskunde denkt men de studeerbaarheid juist te vergroten door de herkansingen snel na het tentamen te programmeren. De stof is dan nog vers, terwijl er geen of nauwelijks verstoring van het volgende blok is. Bovendien verwachten zij logistieke problemen als alle herkansingen in de zomerperiode gepland worden. "Dit is het verdriet van de decaan," zei prof. dr. Erik-Hans Klijn, voorzitter van de examencommissie, tijdens de vergadering van Faculteitsraad over de uitzonderingspositie die bestuurskunde hierbij inneemt. De opleidingen trekken wel één lijn als het gaat over de compensatieregeling. Alleen onvoldoendes hoger of gelijk aan een vier mogen gecompenseerd worden. Voorwaarde voor doorgaan naar het tweede jaar is een gemiddeld van 6,0 of hoger.

Geïrriteerd

De spanningen tijdens de vergadering liepen op toen de geldigheidsduur van behaalde cijfers besproken werd. Sociologie wilde die termijn als enige verkorten van vijf naar vier jaar.

‘Onaanvaardbaar’, vonden de studenten uit de raad die sowieso al geïrriteerd waren over te laat aanleverde stukken. Onbevredigend voor hen was ook, dat zij over een belangrijk onderdeel van de plannen, aanscherping van de BSA-norm, feitelijk niets te zeggen hadden. De raad heeft op dat punt geen instemmingsrecht. Over de geldigheidsduur van cijfers wel, en dat werd dan ook hard gespeeld. Sociologie zag zich daardoor genoodzaakt om de termijn op vijf jaar te houden.

De lange vergadering resulteerde uiteindelijk in goedkeuring van alle OER'en. De staf kan verder met 'nominaal is normaal' en is opgelucht. Een deel van de studenten vertrekt met een kater. Niek Verkaik (bestuurskunde) houdt bijvoorbeeld veel twijfels. Extra prikkels om sneller te studeren zijn volgens hem niet nodig omdat de langstudeerboete al wordt ingevoerd. En de redenering dat een verscherpte BSA-norm en minder herkansingen tot beter studeren leiden, vindt hij te mager onderbouwd. Hij voorziet juist een toename van studenten die een beroep doen op de regeling persoonlijke omstandigheden. "Als ik ziek ben, doe ik nu de herkansing. Maar onder het nieuwe systeem zou ik gelijk achter een doktersverklaring aangaan om niet te blijven zitten. De examencommissie krijgt het zo erg druk. Dat is niet mijn zorg, wel de afname van de transparantie." Over de wijze van besluitvorming is Arnold Kirchyünger (sociologie) net als zijn collega Verkaik niet erg te spreken. "Wij werden al voor het blok gezet door de te laat aangeleverde stukken, maar ik heb ook de indruk dat de personeelsgeleding de medezeggenschap niet zo serieus neemt. Kijk naar het opkomstpercentage, dat is het hele jaar al bedroevend laag."

Geboeid door studeren in het buitenland

Veel gemeen hebben ze niet, maar toch wordt het een levendig gesprek: psychologiestudent Floris Wolswijk en medewerker International Office Marlies Vreeswijk over luidruchtige Australische universiteiten, de faculteitsraad en Belgische bieravondjes.

Tekst: Caroline van der Schaaf

Fotografie: Mary van der Graaf

Even voorstellen: Floris Wolswijk, 20 jaar. Eerstejaars psychologie. Lid van studievereniging Cedo Nulli – volgend jaar wordt hij voorzitter – en van Laurentius. Is daarnaast secretaris van een studentenbeleggingsclub. “Heel leuk en druk allemaal. Gelukkig heb ik verder niet al te veel hobby’s. Ik fitness wel graag.”

Gesprekspartner is Marlies Vreeswijk, 33 jaar. Werkt drie dagen in de week op het International Office, waar ze uitwisselingsstudenten begeleidt die naar de Sociale Faculteit komen. Studeert twee dagen per week in Gent, waar ze haar master criminologie dit najaar afrondt. “Ik ben hier wel begonnen met mijn studie, maar wilde een andere master doen. Die in Gent sprak me het meeste aan.” Verder doet ze aan waterpolo, zwemmen en tennis, en houdt ze van lezen en reizen. “Ook ben ik lid van RSG. Daarnaast ben ik regelmatig op Belgische bieravondjes te vinden.”

Laatbloeier

Marlies en Floris hadden er al een paar jaar opzitten voor ze aan hun huidige studie begonnen. Floris kwam vanuit Arnhem naar Rotterdam om bedrijfskunde te gaan studeren, maar dat was het toch niet. “Veel te wiskundig. Ik vind de arbeids- en organisatiekant leuker. Daar wil ik uiteindelijk ook wat mee gaan doen. De studie psychologie bevalt me prima.”

Marlies is wat je zou kunnen noemen een laatbloeier. Na de mavo en de havo doorliep ze het vwo. Daarna begon ze aan een studie rechten. “Ik dacht dat dat helemaal mijn studie was, maar het lag me toch niet zo goed. Toen ben ik criminologie gaan doen. Een leuke studie, vooral vanwege het multidisciplinaire karakter. Op een gegeven moment ben ik in deeltijd gaan studeren, omdat mijn studiefinanciering op was. Toen ben ik erbij gaan werken.”

De verschillen tussen de Rotterdamse en de Gentse universiteit zijn groot, heeft Marlies ondervonden. “Hier is je mening belangrijk, ook al is die niet hetzelfde als die van de docent. Als je argumentatie maar juist is. In België is het toch nog meer dat wat de professor zegt, waar is. Aan de ene kant is dat wel prettig, want in de collegezalen is het vaak stil, maar de discussie mis ik wel. Ik heb het idee dat het in België nog steeds is zoals de academische wereld hier vroeger was.” “Het lijkt mij wel fijn als het lekker stil is tijdens college”, reageert Floris. “Hier is er soms net iets te

weinig respect voor de hoogleraren. Maar je moet als hoogleraar natuurlijk wel openstaan voor tegenspraak.”

Internationale ambities

Niet onverwacht komt het gesprek al snel op internationale ambities. Heeft Floris die? “Misschien wil ik volgend jaar naar het buitenland. Dan moet ik wel alles halen. Ik zou het in ieder geval heel leuk vinden.” En waarheen? “Ik gok Australië, daar gaan veel studenten naartoe,” zegt Marlies lachend. Maar Floris twijfelt: “Ik heb gehoord dat het er daar niet zo serieus aan toegaat, dat het er zo luidruchtig is. Amerika of Engeland lijkt me uitdagender.”

“Een semester in het buitenland is absoluut een unieke ervaring,” zegt Marlies. “Ik zou iedereen aanraden om een half jaartje op uitwisseling te gaan. Het is ook een goede manier om internationale contacten op te doen.”

Zowel Marlies als Floris neemt in september zitting in de Faculteitsraad. “Ik vind het leuk om inspraak te hebben, zodat je kunt meebeslissen en meebesturen,” geeft Floris als reden. “Op deze manier kan ik de stem van de studenten laten horen.”

Dat geldt ook voor Marlies: “Ik vind het heel leuk om me, zo breed mogelijk, te laten vertegenwoordigen door de medewerkers. Maar waarvoor ik ga strijden? Dat weet ik eerlijk gezegd nog niet. Eerst even afwachten wat er allemaal speelt.”

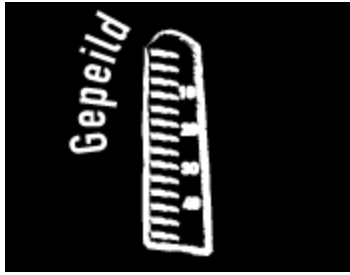
Toekomstdromen

Wat zijn hun toekomstdromen? Floris lijkt het interessant om conflicten in bedrijven op te lossen.

“Als arbeidspsycholoog. Maar ik moet nog even zien wat precies de mogelijkheden zijn.” Marlies zou het liefste beleidsmedewerker worden op het gebied van criminologie, bij de gemeente Rotterdam bijvoorbeeld. “Ik zou het ook interessant vinden om bij de politie te werken. Maar het perspectief op werk is voor deze studie op het moment slecht. Ik wil heel graag in mijn vakgebied werken, maar als dat niet lukt, dan heb ik in ieder geval inkomen en ook leuk werk.”

Floris maakt zich daar nog niet zo druk om. “Ik probeer me wel te onderscheiden van andere studenten door een vol cv te hebben. En mijn cijfers een beetje hoog te houden, zodat ik van allebei wat heb.”

De heilige koe

Vanaf 2013 komt er toch betaald parkeren voor medewerkers. Het gaat (na drie jaar) € 2,50 per dag kosten. Als compensatie komen er betere regelingen voor reizen met het openbaar vervoer of de fiets.

Tekst en fotografie: Mary van der Graaf

Nathalie Kroon, secretaresse sociologie

“Gaaf betaald parkeren toch door, vervelend. Ik kom met de auto naar het werk. Een hele zuinige hoor, een Citroen C1, zo één zonder wegenbelasting. Vanuit Rotterdam-Oost is het vijftien tot twintig minuten, met het ov doe ik er drie keer zo lang over. En met de fiets, tja, ik heb momenteel geen fiets, die is van ouderdom in elkaar gezakt. Misschien toch eens een andere via de fietsregeling aanschaffen. Met mooi weer vind ik het prima om te fietsen.

Betaald parkeren voor medewerkers vind ik eigenlijk onzin. Je komt hier voor je werk. En van een werkgever verwacht je dat die zijn best doet om gunstige omstandigheden voor zijn medewerkers te creëren. Als het toch moet, dat betaald parkeren, dan met een inkomensafhankelijk tarief. Waarom zou ik net zo veel moeten betalen als iemand die vijf keer meer verdient dan ik. Voor mij is 40 euro per maand best veel. Ook er zou dan een betere verbinding met de metro moeten komen. Nu kost het veel tijd om naar dat station te lopen, daar hoor ik veel mensen over klagen.”

Dr. Harry Geerlings, hhd bestuurskunde en betrokken bij de planvorming.

“Ik woon in Hellevoetsluis en reis voornamelijk met het ov. Met de auto ben ik zonder file in 35 minuten op Woudestein. Met het ov duurt het ruim 1 uur en 10 minuten. Maar het is zeer betrouwbaar en ik gebruik die reistijd ook om stukken te lezen.

Een mobiliteitsbeleid, met als onderdeel een reductie van de automobiliteit is voor de EUR onafwendbaar. De universiteit wil zich namelijk profileren met maatschappelijk verantwoord ondernemen en een duurzame campus. Bovendien voert de deelgemeente een beleid van betaald parkeren en zij verwacht van de universiteit als grootste werkgever in dit gebied een voorbeeldfunctie vervult en dus met een mobiliteitsplan komt.

Het plan dat er ligt, vind ik evenwichtig en heeft een afgewogen visie op het mobiliteitsvraagstuk van de EUR. Het roept, begrijpelijk, ook veel emotie op. Ik heb nog nooit zoveel reacties gekregen op een stuk in Erasmus Magazine als op het recente artikel over betaald parkeren. Wel heel vriendelijk hoor, want bij iedereen die reageerde was er ook wel ergens een besef, dat er iets moet gebeuren. Medewerkers vinden het niet vreemd om parkeergeld te vragen aan studenten die een gratis ov-kaart hebben of aan medewerkers die op drie of vier kilometer van de EUR wonen. Maar ja, de vraag is

dan waar je vervolgens de grens legt.

Ik ben best gevoelig voor het argument dat lagere inkomens relatief de hoogste lasten krijgen, zeker als mensen zeggen geen alternatief te hebben. Toch zie ik niets in een soort compensatieregeling.

Dan zou de universiteit via het mobiliteitsplan aan inkomensbeleid doen en dat behoort niet tot de taak van een universiteit.

Het moet wel duidelijk zijn dat dit plan niet is bedacht om 'autootje te pesten' of om geld te verdienen. Ook neemt de EUR met dit beleid geen uitzonderingspositie in. Het Erasmus MC en de VU hebben al zo'n beleid en bij de TU Delft zijn ze er ook mee bezig."

Drs. Angelique van het Kaar, onderwijsadviseur bij het Risbo

"Betaald parkeren vind ik geen goed idee. In mijn geval zal het ook niet helpen om de automobilititeit terug te dringen, want ik ben genooddaakt om met de auto te komen. Ik woon op het platteland en kan niet of nauwelijks met het ov naar de campus. Dan zou ik er zeker een aantal uur over doen. Met de auto duurt het minder dan een uur. Ik vertrek wel heel vroeg om de files te ontwijken. Als mensen een goed alternatief voor de auto hebben, ligt het iets anders, dan kunnen ze overwegen om het ov of de fiets te pakken."

Ing. Gerrit Jan de Bie, beheerder Erasmus Behavioural Lab bij psychologie

"Het werk voor het lab brengt met zich mee, dat we regelmatig apparatuur van en naar de universiteit vervoeren. Dat doen we met privéauto's en het zou te ver gaan als we dan moeten betalen voor het parkeren. Dan moet er een vrijstelling geregeld worden. Zelf kom ik indien mogelijk met de motorfiets. Voor een motorfiets verwacht ik sowieso een aangepaste prijs of vrijstelling omdat die minder plek inneemt dan een auto.

Invoering van betaald parkeren kan ik eigenlijk niet begrijpen. Het is duidelijk een manier om het gebruik van ov te stimuleren, terwijl dat voor een groot deel van de medewerkers absoluut geen redelijk alternatief is. Ik pleit voor gratis parkeerplaatsen én een veel betere ontsluiting richting de Van Brienenoordbrug, want die is nu bijzonder slecht.

De EUR moet ook oppassen. De salarissen zijn hier wat lager dan in het bedrijfsleven, maar dat wordt nu deels gecompenseerd met goede voorzieningen. Je hebt bijvoorbeeld een bepaalde vrijheid bij de invulling van je werk en veel vrije dagen. Ga je te veel van dat pakket afknabbelen dan wordt de universiteit een onaantrekkelijke werkgever."

(I) Studenten gaan vanaf volgend jaar € 1,50 per uur betalen met een maximum van € 10,- per dag.

Het raadslid van de FSW, dr. Elke Geraerts kon niet meewerken aan deze rubriek omdat zij met haar collegeraadsleden heeft afgesproken geen persoonlijke standpunten via de pers naar buiten te brengen.

Colofon

SoFa nr. 7 jaargang 3 – 28 juni 2011

SoFa is een uitgave van Faculteit der Sociale Wetenschappen

Hoofredactie

Mary van der Graaf

Webmaster

Maikel Hofman

Medewerking aan deze editie

Arwin van Buuren, Marjolein Kooistra, Thomas de Leeuw, Han van der Leur, Michelle Muus en Caroline van der Schaaf

Vormgeving

Piromedia

Redactie-adres

Mary van der Graaf

Kamer M 7-32

E-mail: sofa@FSW.eur.nl

Postbus 1738

3000 DR Rotterdam

Verschijning volgende editie

Donderdag 15 september 2011

Prinsjesdag: goede raad voor Rutte

Prinsjesdag, de dag waarop de regering de beleidsvoornemens voor het komende jaar presenteert, staat voor de deur. Daarom vroeg SoFa aan de professoren Erik-Hans Klijn, Hans Hovens en Adriaan Hofman om het regeringsbeleid tegen het licht te houden. Zij geven advies over de eurocrisis, de geestelijke gezondheidszorg en het onderwijs.

Tekst: Mary van der Graaf

De eurocrisis: vertel het echte verhaal

“De eurocrisis wordt de achilleshiel van het kabinet,” zegt Erik-Hans Klijn, hoogleraar bij bestuurskunde, vol overtuiging. Hij voorziet dat de eurocrisis de komende twee jaar constant op de agenda zal staan. Want de problemen van Griekenland of andere landen zijn niet in twee jaar opgelost. Zelfs als er geen economische dip komt, blijft er discussie over schuldsanering en over de wijze waarop landen tot begrotingsdiscipline gedwongen moeten worden. Dit is problematisch voor Rutte omdat het kabinet geen solide heeft om beslissingen over Europa te nemen. “Voor elk besluit moeten oppositie. Tot nu toe is dat goed gegaan, maar dat blijft niet zo. De er natuurlijk iets voor terug hebben. De oppositiepartijen kunnen zijn geen onderdeel van dit kabinet, dus wij blijven niet aan de gang helpende hand toe te steken. De PVV, de gedoogpartner, moet maar het kabinet overeind blijft. En als ze dat niet wil vanwege het Europabeleid, dan moeten er maar nieuwe verkiezingen komen. Ik verwacht dus meer politieke spanning.”

worden. meerderheid ze naar de oppositie wil zeggen: wij om de zorgen dat

Wel een monetaire unie en een Europese munt, maar geen bestuurlijke eenheid die daarover beslissingen kan nemen. Dat is voor Klijn een interessant bestuurskundig probleem. “Je zit nu in een vacuüm en we zijn constant aan het proberen om dat vacuüm ad hoc te vullen met iets.” Als voorbeeld noemt hij het optreden van de Europese Centrale Bank (ECB). Die koopt nu schuldpapieren van Italië en Spanje om te zorgen dat die landen nieuwe leningen krijgen voor niet al te hoge rente. Een technocratische en geen politieke insteek via de ECB die niet democratisch gecontroleerd wordt.

Burgers bedrogen

Volgens Klijn dwingt de werkelijkheid ons keihard naar meer Europese samenwerking. Door de globalisering zijn economieën sterk met elkaar verweven en die onderling afhankelijkheid maakt een coördinatiemechanisme noodzakelijk. Een pad dat ongetwijfeld samengaat met het inboeten aan soevereiniteit. Maar niemand wil daar aan, omdat het politiek niet te verkopen is, vooral niet aan de achterban van de populistische partijen.

“De media bieden weinig ruimte aan politici met een genuanceerde boodschap. Ze willen alles het liefst terugbrengen tot een simpel verhaal met ‘good guys’ en een ‘bad guys’. Dat is dodelijk voor dit probleem omdat het zo complex is. Dat burgers bedrogen worden door kreten als ‘geen cent voor Griekenland’ wordt in de media niet duidelijk gemaakt. Je kan Griekenland namelijk niet failliet laten gaan, dan hebben we meteen een economische crisis.”

Soevereiniteit

Klijn adviseert het kabinet om overstag te gaan en het complexe verhaal te vertellen. Zeggen dat de problemen zo groot zijn dat we op zoek moeten naar andere oplossingen die bestuurlijk gaan werken. Nu probeert de premier beide kampen tegemoet te komen. Aan de PVV vertellen dat ons land geen soevereiniteit zal afstaan, maar tegelijkertijd moet hij mee met allerlei steunmaatregelen en die goedgekeurd krijgen van de oppositie. “Als Rutte daarmee doorgaat, komt hij toch in een soort spagaat. Op de lange termijn gaat dat wrikken.”

De geestelijke gezondheidszorg: discriminatie

Op de geestelijke gezondheidszorg (ggz) kan volgens prof. dr. Hans Hovens best bezuinigd worden, maar de plannen van minister Schippers vindt hij pure discriminatie. Korten op de ggz omdat het politiek niet haalbaar is om drastisch te snijden in de lichamelijke gezondheidszorg. “Misschien moet je ook wel zeggen dat je op je 85ste geen transplantaties of nieuwe heup meer krijgt. Dat voelt natuurlijk niet goed, maar moet je die kosten dan verhalen op psychiatrische patiënten? Dat zijn enorme ethische problemen.”

Eén dag per week werkt Hovens voor de FSW (psychologie) en de rest van de tijd voor het psychiatrisch centrum Delta. Hij is daar opleider psychiatrie en psychiater. Patiënten noemt hij een enorme bron van inspiratie. “Van patiënten word je nooit moe, ze zijn eigenlijk verschrikkelijk leuk. Mensen lijden natuurlijk heel erg, maar het is ontzettend fijn om te proberen daar iets aan te doen.”

Ze maken er een potje van

Hovens behandelt schizofreniepatiënten, mensen met ernstige handicaps die vaak chronische zorg nodig hebben. Hij vreest dat met name deze groep hard getroffen wordt door de invoering van de eigen bijdrage voor psychiatrische patiënten. De economische positie van psychiatrische patiënten is sowieso niet florissant, maar zijn patiënten leven zelfs allemaal onder het bestaansminimum. “Ze maken er een potje van omdat ze niet weten hoe ze met hun geld om moeten gaan. Het zijn mensen die niet eens snappen dat ze überhaupt ziek zijn. Die zie ik geen 200 euro per jaar betalen. Dus dan moet er maatschappelijk werker bijkomen die het gaat regelen bij de gemeente. Maar omdat de gemeenten moeten bezuinigen bestaat vervolgens de kans dat die ook geen geld vrijmaken.”

Al met al heeft Hovens weinig vertrouwen in het effect van een eigen bijdrage. Vooral ook omdat pogingen uit het verleden, zoals de medicijnenknaak of de 25 euro voor de specialist, meer kostten dan dat ze ooit opleverden. Daarnaast vindt hij het onrechtvaardig. “Waarom zou je geen geld vragen aan mensen die voor een virale infectie naar de huisarts gaan.”

Gewoon pech

De kosten voor de ggz zijn het afgelopen decennium bijna verdubbeld. Illustratief is het gebruik van antidepressiva. Zo'n 800.000 mensen slikken die tegenwoordig. Ook Hovens plaatst daar kanttekeningen bij. Volgens hem wordt een depressie te gemakkelijk geconstateerd en worden antidepressiva veel te snel voorgeschreven. Maar hij wijst erop, dat deze trend niet alleen voor de ggz geldt. "Als je vroeger geen kinderen kon krijgen, had je gewoon pech. Nu lijkt kinderen krijgen een verworvenheid, dus ook de eventuele medische ingrepen. De technologie is mogelijk onbegrensd, maar moeten we dat allemaal wel willen?"

We zijn klaar

Wat Hovens wel wil is verzakelijking van de ggz. De zorg strakker organiseren door bijvoorbeeld beter te meten wat een behandeling oplevert. En de behandeling beëindigen wanneer die niet meer helpt. "Als klachten met driekwart verminderd zijn en meer lukt niet, kan je zeggen: gefeliciteerd, we zijn klaar. Ook een internist of oncoloog zegt op een gegeven moment, ik kan verder niets meer doen. Binnen de ggz lijkt men daar geen genoeg mee te kunnen nemen. Alsof wij mensen altijd helemaal gezond of gelukkig kunnen maken. Nou, dat lukt vaak niet. Je moet je beperkingen kennen."

Onderwijs: strenger selecteren

Wat het kabinet niet moet doen, is de profielen in het voortgezet onderwijs terugbrengen van vier naar twee. Dat stelt prof. dr. Adriaan Hofman, de capaciteitsvoorzitter van de opleiding pedagogische wetenschappen. Hij wil niet weer dat 'zigzagbeleid' waarbij de politiek het onderwijs van bovenaf voortdurend confronteert met ad hoc beleidswijzigingen.

"Het is verbazingwekkend dat de minister de discussie aanzwengelt om terug te gaan naar twee profielen, terwijl het systeem met vier profielen pas een paar jaar geleden is ingevoerd. Zowel het voortgezet als het hoger onderwijs heeft zich nu ingesteld op die vier profielen en dan wordt weer voorgesteld om dat drastisch om te gooien. Daar zou men mee moeten stoppen. Alleen veranderingen doorvoeren als er duidelijke aanwijzingen zijn dat iets niet goed werkt, of als men overduidelijk kan aangeven dat een andere manier van werken beter is. Maar dat is nu niet aan de orde."

De druk van de publieke opinie

Hofman raadt de politiek aan om het rapport van de commissie Dijsselbloem uit 2008 te herlezen. Daarin staat dat de overheid duidelijk moet voorschrijven 'wat' er geleerd moet worden, maar het

‘hoe’ aan het onderwijs zelf moet overlaten. Hofman constateert dat dat laatste lastig is. “De politiek blijft moeite houden om zich niet in die zin met het onderwijs te bemoeien.”

Hij hoopt verder dat de politiek niet bezwijkt onder de druk van de publieke opinie die om meer contacturen vraagt. Het is volgens hem een misvatting dat meer contacturen automatisch in beter onderwijs resulteren. “Er is een optimum aan het aantal contacturen. Meer lesgeven kan dus contraproductief zijn. De belangrijkste determinant voor studiesucces is namelijk niet het aantal contacturen, maar de hoeveelheid zelfstudie. Het gaat om intensief met de stof bezig zijn.”

Lerarenopleidingen

Overigens worden er ook genoeg positieve ontwikkelingen door Hofman gesignaleerd.

Bijvoorbeeld het beleid om de kwaliteit van de lerarenopleidingen te verhogen. Kernvakken worden centraal getoetst, zodat het niveau waarop studenten afstuderen beter te garanderen is.

Academische pabo's, zoals opgezet door de FSW en de Hogeschool Rotterdam, zorgen volgens hem ook voor een kwaliteitsimpuls. Op elke basisschool een academisch opgeleide leraar zou hij ideaal vinden. Die kunnen zelf op een verantwoorde manier onderzoeken hoe het gaat op een school en eventueel verbeteringen voorstellen.

Cijfers en motivatie

Daarnaast is hij blij met de toegenomen mogelijkheden om studenten te selecteren. Selectie op motivatie en cijfers vindt hij dan ook van belang. “We weten dat de cijfers uit het voortgezet onderwijs een belangrijke voorspellende waarde hebben, met name voor de eerste periode in het wetenschappelijk onderwijs. Studenten met een zes hebben het moeilijk in het wetenschappelijk onderwijs. Degenen met een zeven hebben het relatief makkelijk en zij met een acht doen het fantastisch. Hier is sprake van een sterk lineair verband. Daarnaast weten we dat intrinsieke motivatie een noodzakelijke voorwaarde is, anders kom je maar moeilijk door de studie heen. Ik voorzie dat we voor de universiteit strenger moeten gaan selecteren indien we niet willen marchanderen met het te bereiken niveau.”

Een mooie faculteit

De eerste collegeweek is iedereen ook nog hoopvol en nieuwsgierig naar wat de toekomst gaat brengen. Behalve dan de bestuurders van sociologie: zij zien donkere wolken samentrekken.

Een mooie faculteit hebben we. Dan doel ik niet op het M-gebouw natuurlijk. De fysieke omgeving is, als je alles een beetje positief bekijkt, hooguit nietszeggend. Nee, ik heb het over de mensen die er rondlopen. Zeker als het studiejaar net begint en het krioelt van de studenten, zie je zo'n beetje van alles wat. Stap je in de lift, dan kan het zomaar gebeuren dat je in het gezelschap bent van een gesluierde moslima, een hockey-meisje, een geleerde professor, een nep-hangjongere met capuchon over zijn hoofd, een brave burger en een bal. Lekker multiculti allemaal.

Ik snap wel waarom ze in Rotterdam komen studeren.

Terwijl iedereen die eerste collegeweek nog hoopvol en nieuwsgierig is naar wat de toekomst gaat brengen, zien de bestuurders van sociologie donkere wolken samentrekken. 'Nominaal is normaal', het nieuwe onderwijssysteem dat als eerste bij de FSW is ingevoerd, gaat hen geld kosten. Dat weten ze nu al, want er zijn fors minder studenten, dus ook minder inkomsten, maar meer kosten vanwege het dure pgo-onderwijs. En dat in een tijd dat het financieel toch al krap is. Zij maken zich op voor een 'bestuurlijke discussie'. Hun goed recht uiteraard, als ze maar niet het lustrumfeest van psychologie verstoren.

Het zal wel goed komen. Voor het kabinet-Rutte valt dat nog te bezien, als ik onze wetenschappers moet geloven. Vanwege Prinsjesdag hielden zij het regeringsbeleid tegen het licht en hun conclusies waren niet mals.

Wat een mooie faculteit hebben we toch, denk ik dan. Er is nagenoeg geen maatschappelijk relevant onderwerp of 'onze geleerden' kunnen daar vooralsnog met kennis van zaken op ingaan. Hopelijk maken ze, vanwege ego boasting of publicatiedruk, nooit dezelfde fout als de Tilburgse hoogleraar Diederik Stapel.

*Mary van der Graaf
Hoofdredacteur SoFa*

Toch naar Rotterdam

Een bsa van 60 studiepunten, minder herkansingen, een jaarklassensysteem en dan ook nog de halve campus op de schop. Nee, wervingstechnisch had de FSW niet echt een topjaar. Toch kozen honderden studenten voor Rotterdam. Waarom?

Tekst en fotografie: Thomas de Leeuw

Joris Moesman (18), eerstejaars bestuurskunde:

“Waarom ik gekozen heb voor Rotterdam? Ik kom uit Dordrecht. Rotterdam is lekker dichtbij. Kan ik bij m'n moeder blijven wonen. M'n ouders zorgen goed voor me. Lekker makkelijk, toch? Ik hoef niet te koken. M'n was wordt gedaan. En in drie kwartier ben ik op de universiteit. Ik zat nog wel te twijfelen over Tilburg. Ik heb daar ook een introductiedag bezocht. Maar dat beviel me helemaal niet. Ik voelde me niet thuis, vond de mensen om me heen minder leuk. De sfeer en ambiance was in Rotterdam veel beter. Ik weet dat ik hier wel harder moet knokken. M'n vader zit steeds op die 60 punten te hameren. Maar dat komt wel goed. Al ben ik wel iemand van het laatste moment. Maar ik heb er vertrouwen in. Gewoon goed leren. Al m'n colleges volgen. M'n werkomgeving is nu erg vertrouwd. Ik denk niet dat ik ooit op

kamers ga. Tijdens de Eureka-week waren we op kamers. Nou, ik heb nog nooit zo'n vieze boel bij elkaar gezien. Zelfs de ratten vonden het te smerig om daar te zijn. Nee, ik woon nou al sinds mijn vijfde in Dordt en dat bevalt me prima.”

Jonne Vlekke (19), eerstejaars psychologie:

“Mijn omgeving was op z'n zachts gezegd nogal verbaasd, toen ik voor een studie in Rotterdam koos. In Brabant heeft iedereen een hekel aan Rotterdam. Ik kreeg alleen maar te horen: ‘Waarom ga je naar Rotterdam? Het is een stomme stad!’ Ik had ook naar Maastricht gekund, maar dat vond ik te afgelegen. Mijn familie woont veel meer richting de Randstad, in Amsterdam bijvoorbeeld. Daar heb ik ook nog gekeken. Een proefcollege gevolgd. Maar Rotterdam sprak me toch meer aan. Vooral vanwege het probleemgestuurd onderwijs. In een collegezaal zit je alleen maar te luisteren en zit je stil. Voor mij werkt het beter als ik wat actiever mee kan doen met de stof. Dan neem ik het beter op. Nu woon ik hier twee weken en ik vind het eigenlijk een heel leuke stad. Dankzij Kamernet heb ik nog voor de Eureka-week een kamer in

Rotterdam-West kunnen krijgen. Op een plankje en een spiegel na ben ik nu al helemaal gesetteld. Ik woon in een heel multiculturele buurt, maar dat vind ik wel leuk. Rotterdam is heel levendig. Er is veel te doen. In het Brabants dorp waar ik vandaan kom, was nooit wat te doen. En Rotterdam heeft toch heel mooie plekken. Ook al zegt heel Brabant dat Rotterdam lelijk is. De Erasmusbrug s'avonds bijvoorbeeld, of de terrasjes in de Oude Haven. Dat soort dingen. Nee, ik heb nog lang geen heimwee. Alleen mijn ouders missen mij wel.”

Kasper Landheer (21), eerstejaars sociologie:

“Ik woon in Bergschenhoek en kom al heel m'n leven in Rotterdam. Wil hier eigenlijk niet weg. Vorig jaar studeerde ik bestuurskunde, maar ik ben erachter gekomen dat dat niks voor mij is. Te breed, misschien. Ik heb me daarom eind januari alweer uitgeschreven. Ik heb lang nagedacht over een nieuwe studie. Ik wist wel zeker dat ik door wilde studeren. Een jaar eerder had ik al full time

gewerkt. Ik wil iets hebben om op terug te vallen en op voort te bouwen. Uiteindelijk besliste ik in juli dat sociologie misschien wat voor me zou zijn. Toen ik hoorde over die 60 ECTS regeling heb ik nog wel even getwijfeld of ik het wel echt moest doen. Als ik het dit jaar niet haal dan ben ik alweer een jaar kwijt. Maar ik moet daar niet van uitgegaan. Ik ga met de insteek dat het gaat lukken. Ik vind het wel een erg strenge regel. Als ik straks 55 punten heb en het daarom niet haal zou dat wel erg jammer zijn. Ik heb nog zitten denken aan een hbo-studie. Maar dat vond ik toch een te grote stap terug. Er zijn nog geen dingen waar ik echt tegen opzie. Statistiek lijkt me sowieso niks, maar dat geldt voor de meeste mensen. Ik ben van plan om bij alles aanwezig te zijn. Dat is misschien wel lastig af en toe. Ook omdat het een uur reizen is. Maar ik ben samen met een vriend hard op zoek naar een appartementje in Rotterdam. Ik wil dat al twee jaar, dus het is nu wel tijd dan het ervan komt.”

Paul van Deursen (20), eerstejaars pedagogische wetenschappen:

“De keuze om in Rotterdam te studeren heb ik al langer geleden gemaakt. Vorig jaar begon ik hier te studeren: criminologie. Dat was puur een praktische keuze. Ik kom uit Limburg, dus voor deze studie was de Erasmus Universiteit het dichtst bij. Maar ik heb m’n bsa vorig jaar niet gehaald. Dat kreeg ik deze zomer pas te horen en inschrijven voor psychologie, mijn tweede keuze, kon toen al niet meer. Vandaar dat ik voor pedagogische wetenschappen heb gekozen. Het bevalt me hier goed in Rotterdam. Doordat ik lid ben geworden van studentenvereniging RSG had ik al snel een hoop vrienden. En een kamer in Kralingen. Als ik nu ergens anders zou gaan studeren, moet je weer alles opbouwen en al dat geregeld. Ik ken ook niet veel andere leuke studentensteden. Of ik me nu geen zorgen maak over die 60 punten, terwijl ik er vorig jaar niet eens 40 had? Nee hoor, er zijn een hoop compensatieregelingen voor in de plaats gekomen. Ik denk dat ik er vorig jaar gewoon iets te makkelijk over dacht. Dat ik wel genoeg geleerd had, terwijl het eigenlijk niet zo was. Ik leerde vaak de grote lijnen, maar het moet toch iets specifieker. Maar ik maak me er dit jaar geen zorgen over. Ik heb vorig jaar van m’n fouten geleerd. Nu moet het goed komen.”

Minder studenten door ‘nominaal is normaal’

Sociologie en bestuurskunde hebben respectievelijk 75 en 120 eerstejaars bachelorstudenten in de collegebanken. Dat zijn er veel minder dan vorig jaar. “Waarschijnlijk heeft ‘nominaal is normaal’ studenten afgeschrikt”.

Tekst en fotografie: Mary van der Graaf

Bij de universiteiten hebben zich weer meer studenten ingeschreven dan verleden jaar. Deze landelijke trend is echter niet terug te zien bij de FSW. Zo bedraagt de instroom van nieuwe studenten bij bestuurskunde in totaal 245: 120 bachelorstudenten, 75 ‘dag’-schakelstudenten en 50 ‘avond’-schakelstudenten. Het aantal bachelorstudenten is daarmee een stuk lager dan de 180 van vorig jaar.

Over de oorzaak van de daling zegt de coördinator van de bacheloropleiding, dr. Vincent Homburg: “Waarschijnlijk heeft ‘nominaal is normaal’ studenten afgeschrikt’. Hij concludeert dit uit de vele telefoontjes van ouders en studenten over de pilot ‘normaal is nominaal’.

Dit nieuwe onderwijssysteem omvat verhoging van de BSA-norm naar zestig studiepunten, een compensatieregeling voor onvoldoendes, invoeringen van een jaarklassensysteem - dus overgaan of blijven zitten - en minder herkansingen. Dit moet ervoor zorgen dat studenten zonder vertraging naar het tweede jaar doorstromen en binnen vier jaar hun bachelor kunnen halen.

Homburg schat in dat mensen, die niet overtuigd zijn over een studie bestuurskunde of twifelen of ze het niveau van een wetenschappelijke opleiding aankunnen, door deze regels eerder een andere keuze maken. Minder studenten vindt Homburg geen drama. Hij verwacht namelijk hogere rendementen door een grotere inzet van meer gemotiveerde studenten.

Terugval

Sociologie heeft met grofweg 75 eerstejaars bachelorstudenten te maken met een daling van bijna 40 procent. Dat heeft enerzijds te maken met een landelijke ontwikkeling. De studie sociologie is dit jaar minder in trek. Het totale aantal aanmeldingen voor deze richting daalde met ongeveer 10 procent.

Gezien deze cijfers kan capaciteitsvoorzitter, prof. dr. Romke van der Veen, niet anders concluderen dan dat de afname bij de FSW ook te maken heeft met ‘nominaal is normaal’. “Hoe ernstig deze terugval is, hangt af van wie er zich niet meer hebben ingeschreven. Als dat mensen zijn die vroeger toch afvielen, zoals studenten met een negatief BSA voor een studie elders, is het wellicht niet zo erg. Maar het heeft wel financiële consequenties, die we ons op dit moment niet kunnen veroorloven. Probleemgestuurd onderwijs is namelijk duurder dan het onderwijs dat we vroeger verzorgden. Over de financiële gevolgen moeten we bestuurlijk de discussie maar eens aangaan.”

Een dergelijke discussie hoeven ze bij psychologie en pedagogische wetenschappen niet aan te zwengelen. Bij de nieuwe opleiding is men tevreden. Met honderd pedagogiekstudenten (86 bachelors en 14 voor de academische pabo) zijn de verwachtingen waargemaakt. Deze instroom kunnen ze goed aan met de beschikbare tutoeren.

Psychologie heeft net als vorig jaar 300 eerstejaars. De numerus fixus staat een grotere instroom niet toe. Het aantal aanmeldingen voor de studie is wel iets gedaald, van 335 in 2010 naar 308 in 2011. Misschien het effect van ‘nominaal is normaal’, aldus de onderwijsdirecteur dr. Guus Smeets. Maar er spelen meer dingen, zoals de landelijke trend en het tijdstip van de meting ten opzichte van de aanvang van de colleges.

Wat hem opvalt is de eerste indruk van de tutoeren. Zij vinden deze nieuwe lichter veel gemotiveerder dan voorgaande jaren. “Mogelijk hebben de maatregelen van de overheid of ‘nominaal is normaal’ daarmee te maken. Dat zou mooi zijn, want zo’n selectie is precies wat we willen.”

Nederland gidsland voor fossiele energie?

Onze duurzaamheidsprofessor Jan Rotmans neemt een voorschot op de Troonrede. Hij komt met harde en verontrustende cijfers over het energiebeleid. 'Streven naar een evenwichtige mix van verschillende energievormen lijkt verstandig, maar is het juist niet.' Hij presenteert een alternatief.

Nederland heeft gekozen voor een 'business-as-usual' strategie voor energie, gericht op geleidelijke verandering van de energievoorziening. Dat is mede gevoed door twee recente, invloedrijke rapporten, van topteam energie en van het ministerie, die beide in dezelfde richting wijzen. De teneur van die rapporten is dat Nederland streeft naar een evenwichtige mix van verschillende vormen van energie, op weg naar schone energie. Dit lijkt een verstandige strategie, maar dat is het juist niet.

Nederland beschikt over een sterke energiesector die de afgelopen tien jaar door liberalisering, privatisering en internationalisering fundamenteel is veranderd. De omvangrijke energiesector vertegenwoordigt circa 6 procent van het BBP, met een output van ongeveer 36 miljard euro en 100.000 arbeidsjaren.

Beschouwen we het innovatieve vermogen van de energiesector, dan ontstaat een heel ander beeld. Voor het overgrote deel is de energiesector gebaseerd op het gebruik van fossiele brandstoffen, slechts 4 procent van de totale energie wordt duurzaam geproduceerd. De organisatiegraad van de heterogene sector is laag, er is geen regie in de energieketen en de R&D-uitgaven zijn sterk teruggelopen.

Wereldwijd ontstaat een nieuwe economische ordening rondom schone energie, waar zo'n 250 miljard dollar in omgaat met een jaarlijkse groei van ongeveer 30 procent. Landen als China en de VS, maar ook Duitsland, Italië en Denemarken investeren tientallen miljarden dollars per jaar in schone energie. Nederland onderinvesteert in schone energie (niet meer dan 2 miljard per jaar) en dreigt af te haken bij de schone energie-economie.

Het economisch rendement (in termen van innovatie, werkgelegenheid en economische structuur) van investeringen in duurzame energie is vijf tot tien keer hoger dan in fossiele energie. Een kolencentrale verschaft structurele werkgelegenheid aan driehonderd mensen, een windmolenpark aan drieduizend mensen. Als Nederland dus in economisch opzicht meer wil profiteren van de energiesector, moet Nederland snel en grootschalig investeren in duurzame energie. Dat levert de meeste economische groei en banen op en draagt bij aan de economische structuurversterking.

Om dit te realiseren is een nationaal energietransitieplan nodig vanuit een veel hoger ambitieniveau. Een plan met een snellere en radicalere overgang naar duurzame energie, juist ook omdat dat economisch een must is. Politiek en samenleving moeten gezamenlijk energie weer hoog op de kaart zetten, net als in andere Europese landen. Forse investeringen in de 'clean tech' en in een slimme energie-infrastructuur zijn nodig om internationaal aan te kunnen haken. En een nationaal investeringsfonds om energiebesparing te kunnen financieren, samen met een grootschalige 'energiebesparing is cool'-campagne.

Gebouwen, verantwoordelijk voor 40 procent van de CO₂-uitstoot, spelen daarbij een cruciale rol. Als we de hele woningvoorraad verduurzamen, levert dat circa 50.000 banen per jaar op, kwaliteits- en comfortverbetering van de woningen, waardevermeerdering van het vastgoed, vermindering van de CO₂-uitstoot en een innovatieve impuls voor de bouwsector. Het duurzaam transformeren van

alle woningen, scholen en kantoorgebouwen kan hét vehikel worden om de transitie naar een decentrale, duurzame energievoorziening te versnellen.

Professor Jan Rotmans

Rotmans is werkzaam bij DRIFT. Dit instituut voor duurzaamheidsvraagstukken is gelieerd aan de FSW.

Zenuwen voor de pgo-werkgroep

De FSW is de studie pedagogische wetenschappen rijker en daarmee - niet geheel onbelangrijk: een heel nieuwe groep studenten die aan de kakelverse opleiding begint. SoFa probeerde een indruk te krijgen van de eerste lichting. Een verslag vanuit lokaal M2-06, nee vanuit M2-08.

Tekst en fotografie: Thomas de Leeuw

Zijn het kinderziektes of hoort dit gewoon bij de hectiek van een nieuw studiejaar? De deur van het lokaal volgens het rooster, M2-06, zit potdicht. Dan maar een deur verder proberen, in M2-08.

De zenuwen voor een nieuwe werkgroep pgo-stijl zijn onder de tien aanwezige studenten duidelijk merkbaar. Vragen over de voorbereidingen – ‘Heb jij je goed voorbereid?’, ‘Wie is gespreksleider? Wie is notulist?’ - wisselen elkaar af met voorzichtig aftastende vragen naar elkaars weekendverhalen. Twee jongens - de enige van het gezelschap - bespreken het hieraan voorafgegaane hoorcollege.

Een meisje met haar pols vol Lowlands-polsbandjes sluit ondertussen haar laptop aan op de beamer van het lokaal. Ze is notulist tijdens deze werkgroep en maakt dus alle aantekeningen. Helaas gooit Microsoft wat roet in het eten. “M’n laptop gaat niet aan, want er worden updates geïnstalleerd. Nog zestig procent te gaan,” meldt ze de groep. Docent Adriaan Hofman grijpt zijn kans om ondertussen even een heel kort introductiepraatje te houden. Dat behelst niet veel meer dan het woord geven aan de gespreksleider. Dat is nou eenmaal het probleemgestuurd onderwijs (pgo), weet hij en installeert zich rechts achterin het lokaal achter een grote stapel papieren. Flesje water binnen handbereik.

Terughoudend

Als de techniek eenmaal op orde is – het stekkertje van de beamer zat er niet in - kan een paar minuten over drie de werkgroep beginnen. Gespreksleider Paul van Deursen, in groen-witte houthakkersblouse, dicteert een drietal eerder opgestelde leerdoelen over de factoren die de kwaliteit en effectiviteit van scholen bepalen en de invloed van schoolbesturen hierop. De notulist kan het net niet bijbenen. Het valt ook niet mee: live typen terwijl de hele klas over je schouder meekijkt op het projectiescherm. Af en toe klinkt er wat gegniffel bij een tikfoutje of een automatische (in)correctie van Word.

Misschien komt het door het tijdstip, maar de groep lijkt verder nogal terughoudend. Antwoorden op de vragen van gespreksleider Van Deursen worden op fluisterton gegeven en komen soms maar net boven het geluid van de airco uit. Dat is jammer, want de voorbereidingen zijn verder wel dik in orde. De studenten zijn zelfs met z’n allen naar de bibliotheek gegaan om de literatuur te zoeken. De

meesten hebben alles keurig uitgewerkt en uitgeprint voor zich liggen.

Vooral Marissa Goedhart, links voorin, heeft er echt werk van gemaakt. Dat komt waarschijnlijk omdat het niet haar eerste jaar pgo-onderwijs is. Ze weet hoe het werkt: eerder studeerde ze al psychologie, maar dat beviel niet zo. Ze ging een jaartje bij een bank werken, maar “daar voelde ik me met de dag dommer worden”. En nu dus pedagogische wetenschappen.

Kinderen

Opvallend: de lichte bestaat, zelfs nog meer dan bij psychologie, vooral uit vrouwen.

Verskillende types: wat meer alternatief, met trainingsbroek en lippiercing, tot kakkineus, met make-up, zonnebankleurtje en Uggs. Slechts acht van de totaal 88 studenten zijn jongens. Een verklaring ligt volgens Hofman voor de hand, aangezien deze studie alles te maken heeft met opvoeding van en het omgaan met kinderen.

Sommige studenten komen uit een omgeving waar de opvoedkundige taak praktisch met de paplepel werd ingegoten. Zo ook Goedhart. Haar ouders hebben een bemiddelingsbureau voor gastouders. En zelf doet ze al enige tijd vrijwilligerswerk op een manege voor gehandicapte ruiters. Haar doel na deze studie heeft ze nog niet helemaal voor ogen. “Maar een schoolbestuur, dat lijkt me misschien wel wat.”

Volgens Hofman, behalve hoogleraar vooral de bouwdekaan van de opleiding, zijn de mogelijkheden voor deze studenten straks legio. Hij praat met een aanstekelijke enthousiasme en een voortdurende glimlach op z'n gezicht. Hij vindt de lichte studenten ‘een heel leuke groep’. En bovendien, niet geheel onbelangrijk, ‘erg leergierig’.

Op zoek naar geluk

Wat maakt mensen gelukkig? En hoe kunnen mensen nog gelukkiger worden? Op deze en andere vragen probeert psycholoog dr. Wido Oerlemans van het Risbo een antwoord te vinden. SoFa legde hem zelf een paar vragen voor. Een verhaal over geluk, levenskeuzes en de eerste stapjes van zijn babydochter.

Tekst: *Caroline van der Schaaf*

Fotografie: *Mary van der Graaf*

Wido Oerlemans (34) kwam tweeënhalf jaar geleden via een omweg terecht op de EUR. Hij deed eerst de heao in Rotterdam en ging erna aan de slag bij de inkoopafdeling van een groot Amerikaans bedrijf. “Maar dat soort werk paste niet echt bij me.” Terug in de schoolbanken dus, van de Universiteit Utrecht, waar hij aan een studie Algemene sociale wetenschappen begon. Na zijn studie promoveerde hij daar bij de vakgroep Sociale- en organisatiepsychologie op het thema culturele diversiteit in organisaties.

Hoe kwam je bij het Risbo terecht?

“Eigenlijk wilde ik een beetje bezig blijven met dezelfde stof als mijn promotieonderzoek. Ik was bezig met het schrijven van een subsidievoorstel toen ik het aanbod kreeg om hier als postdoc onderzoek te gaan doen naar geluk. Een compleet ander thema, ik heb er ook wel even goed over moeten nadenken. Nadat ik er een flink aantal boeken en wetenschappelijke studies over had gelezen, wist ik dat ik het een heel interessant thema vond waar ik mij langere tijd in kon verdiepen.”

Waar ben je op dit moment mee bezig?

“De eerste twee jaar zijn we voornamelijk bezig geweest met het opzetten van het onderzoek, de ontwikkeling van de site en het genereren van heel veel deelnemers. We hebben er nu 45.000 maar we zijn op zoek naar nog meer mensen. In dit derde jaar houd ik me echt bezig met het onderzoek. Tien jaar lang volgen we de deelnemers, die in die tijd allerlei levenskeuzes maken die van invloed kunnen zijn op hun geluk: wel of niet trouwen, wel of geen kinderen krijgen, eerder stoppen met werken of niet, et cetera. We willen weten wat het effect is van deze levenskeuzes op hun langdurige geluk.

Het andere deel van de studie is gericht op de relatie tussen de dagelijkse leefstijl van mensen en het geluk dat zij ervaren. Zo herstellen extraverte mensen beter van de werkdag als zij 's avonds met vrienden op stap gaan, terwijl introverte mensen juist beter de tijd kunnen nemen om tot rust te komen, bijvoorbeeld door het lezen van een boek. Officiële conclusies volgen later dit jaar.”

Wat is geluk eigenlijk?

“Als psycholoog zie ik geluk als een positieve emotie die mensen ervaren in reactie op gebeurtenissen in hun leven. Binnen de wetenschap wordt hier flink over gediscussieerd. Sommigen definiëren geluk als ‘tevredenheid met het leven’. Ik vind echter dat tevredenheid ook kan betekenen dat mensen zich hebben neergelegd bij omstandigheden die eigenlijk niet optimaal voor hen zijn. Een soort rationalisatie of berusting dus.”

Maakt geld gelukkig?

“Uit studies blijkt dat mensen met een modaal inkomen niet gelukkiger of minder gelukkig zijn dan heel rijke mensen. Ik ben zelf ook nooit bezig geweest met financiële triggers. Hoeveel een functie verdient, of hoeveel status die geeft, dat boeit mij niet. Ik ben heel blij dat ik op deze positie zit, maar vooral omdat ik het werk heel leuk vind. ‘Is het mogelijk om gelukkiger te worden dan je bent?’ Dat vind ik een heel leuke vraag om te beantwoorden.”

Wat maakt jou zelf gelukkig?

“Het klinkt nogal afgezaagd, maar mijn persoonlijke geluk hangt op dit moment vooral samen met mijn 1-jarige dochtertje. Zij heeft deze week bijvoorbeeld haar eerste stapjes gezet. Daar word ik heel blij van. In bredere zin haal ik veel voldoening en intrinsieke motivatie uit het doen van wetenschappelijk onderzoek, waarbij ik al mijn talenten kan inzetten om tot mooie resultaten en publicaties te komen. En in mijn vrije tijd haal ik veel energie uit het wielrennen.”

Is geluk een keuze, zoals sommigen beweren?

“Op basis van ons onderzoek moeten we zeggen: deels wel en deels niet. Ongeveer vijftig procent van je geluk wordt bepaald door je persoonlijkheid. En dat is nou net iets wat mensen niet zo gemakkelijk kunnen veranderen. Ongeveer tien procent van je geluk wordt bepaald door grove levensomstandigheden, zoals wat mensen verdienen, welk opleidingsniveau ze hebben, of ze wel of niet getrouwd zijn. De overige veertig procent hangt onder meer samen met leefstijl. Wij hopen dat we na tien jaar onderzoek kunnen zeggen dat mensen blijvend gelukkiger kunnen worden, en we hopen ze ook te kunnen vertellen hoe ze dat kunnen bereiken. Dat zou heel mooi zijn.”

Om mee te doen aan het onderzoek, surf je naar www.gelukswijzer.nl

De Gelukswijzer is een samenwerkingsverband met zorgverzekeraar Univé-VGZ-IZA-Trias (UVIT). Het onderzoek wordt binnen Faculteit der Sociale Wetenschappen (FSW) uitgevoerd bij sociologie, onder leiding van prof. dr. Ruut Veenhoven, arbeids- en organisatiepsychologie onder leiding van prof. dr. Arnold B. Bakker, en het Risbo, onder leiding van dr. Wido Oerlemans.

Crisis te lijf met derde geldstroom

Bij bestuurskunde zijn de gevolgen van de crisis goed voelbaar. Geld binnenhalen met onderzoeksopdrachten of onderwijscursussen is een stuk lastiger nu er overal wordt bezuinigd. Een optie is om extra inkomsten te genereren door stafleden meer te stimuleren een deel van hun tijd terug te verdienen.

Tekst: Mary van der Graaf

Met contractonderzoek en contractonderwijs, de zogenaamde derde geldstroom, haalt bestuurskunde 44 procent van het geld binnen. Van het Rijk, de eerste geldstroom, komt 55 procent en de resterende 1 procent is afkomstig uit subsidieaanvragen bij de NWO (Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek) en de EU: de tweede geldstroom.

De inkomsten bij sociologie via de eerste, tweede en derde geldstroom zijn respectievelijk 52, 13 en 35 procent. Bij psychologie is dat 82, 7 en 11 procent.

De sociologen, die de meeste externe financiering binnenslepen, merken vooralsnog weinig van de crisis. Alleen toezeggingen van de gemeente Rotterdam lijken niet waargemaakt te kunnen worden. Bij bestuurskunde lopen de signalen uiteen. “Bij de derde geldstroom zie je een heel gemengd beeld,” zegt dr. Arwin van Buuren. “Het valt mij niet tegen wat we aan opdrachten binnenhalen. Maar met het contractonderwijs zoals de master ‘public finance management’ gaat het best moeilijk. Daar hebben we te kampen met minder inschrijvingen dan voorheen omdat gemeenten de hand op de knip houden. Anderzijds doen we voor de overheid nog steeds hele grote evaluatiestudies. Het gaat vaak om grote programma’s met de verplichting tot zo’n evaluatie. Ze willen dan een onafhankelijke kijk en een stukje academische reflectie en dan komen ze toch heel snel bij ons uit. Wat je wel ziet, is dat de concurrentie is toegenomen.”

FES-gelden

De zwaarste klap komt volgens Van Buuren, tot voor kort de penningmeester van bestuurskunde, door het wegvallen van de FES-gelden. Deze aardgasbaten werden ingezet voor onderzoek en innovatie, maar het huidige kabinet besloot om dit geld te gebruiken voor het terugdringen van het begrotingstekort. “Dat is wel jammer, want wij hadden grote projecten via de FES-gelden. We konden daar zo’n tien aio’s van aanstellen. Dat is nu allemaal afgelopen. Dit betekent dat de druk op de tweede geldstroom toeneemt.”

Arwin van Buuren probeert geld binnen te halen

Onderzoek via de tweede geldstroom binnenhalen was niet de sterkste kant van bestuurskunde. In het verleden was daar niet zoveel aandacht voor, maar dat is de afgelopen jaren sterk veranderd. De focus is nu meer gericht op deze subsidiepotten en dat blijkt succesvol te zijn. Volgens Van Buuren zijn de kansen bij de NWO ook groter dan voorheen, omdat de NWO geld reserveert voor onderwerpen waar bestuurskunde goed mee uit de voeten kan. “Er is nu interesse voor de meer toegepaste bestuurskunde met betrekking tot bijvoorbeeld klimaatverandering, watermanagement en ruimtelijke vraagstukken.”

Inverdienen

Door het wegvallen van de FES-gelden, minder contractonderwijs en de grotere concurrentie voor opdrachten en subsidies verwacht Van Buuren een kleine afname van tijdelijke staf (aio's). Daar staat tegenover dat er 'veel beweging' is. Er wordt gezocht naar andere constructies om aio's te financieren.

Van Buuren vindt het geen gek idee om stafleden te verplichten een deel van hun tijd terug te laten verdienen. “Je kunt zeggen dat je gewoon tweekoppig van je aanstelling moet invreëren. Dan ga je één dag per week contractonderzoek doen in plaats van je eigen onderzoek. Een aantal mensen heeft al zo'n verplichting en veel doen het uit eigen beweging. Maar afgezien van het feit dat dit een onderdeel van het functioneringsgesprek is, is het nu nog vrijblijvend.”

Van Buuren weet dat een aantal mensen principiële bezwaren heeft. Die zeggen dat ze niet voor niets wetenschapper zijn geworden, anders waren ze wel de consultancykant opgegaan. Anderen vinden dat ze al zo weinig tijd hebben voor hun eigen onderzoek en zien die ruimte liever niet aangetast. Weer anderen, zoals Van Buuren zelf, staan er positief tegenover. “Onderzoek voor een opdrachtgever vind ik de leukste vorm van onderzoek. Je hebt iemand die op je resultaten zit te wachten. Je kunt iets betekenen door de praktijk te helpen. Dat is echt de meerwaarde. En als je slim insteekt, kun je er ook over publiceren. Dan snijdt het mes echt aan twee kanten.”

Ambitie

Een situatie die bestuurskunde nastreeft en past in de roep om valorisatie. “We hebben niet alleen de ambitie om te begrijpen hoe het openbaar bestuur werkt, maar ook om na te denken hoe het beter kan. Dat doe je het meest concreet in derde-geldstroomprojecten. Daar word je gedwongen om niet alleen te observeren, maar ook om er lessen uit te trekken en aanbevelingen te doen.”

En het gedoe rondom derde-geldstroomprojecten? Beknibbelen op de offerte en als het conceptrapport klaar is toch meer of andere informatie willen. Van Buuren heeft daar niet zo'n moeite mee. “Dat is een beetje het spel. Alsof wetenschappelijke referenten niet voor een hoop gedoe zorgen...”

Colofon

SoFa nr. 1 jaargang 4 – 15 september 2011

SoFa is een uitgave van Faculteit der Sociale Wetenschappen

Hoofredactie

Mary van der Graaf

Webmaster

Maikel Hofman

Medewerking aan deze editie

Marjolein Kooistra, Thomas de Leeuw, Han van der Leur, Jan Rotmans en Caroline van der Schaaf

Vormgeving

Piromedia

Redactie-adres

Mary van der Graaf

Kamer M 7-32

E-mail: sofa@FSW.eur.nl

Postbus 1738

3000 DR Rotterdam

Verschijning volgende editie

Dinsdag 25 oktober 2011

E-zine oktober 2011

Vertaal wetenschap naar de praktijk

De één vertrekt na bijna veertig jaar, de ander is net aangetreden. Een gesprek met dr. Lex Cachet (bestuurskunde) en dr. Hester Radstake (pedagogische wetenschappen) over pionieren, de publicatiecultuur en de kloof tussen wetenschap en praktijk. “Wetenschap moet wel problemen in de samenleving oplossen.”

Tekst: Caroline van der Schaaf

Cartoon: Floris Oudshoorn, fotografie: Mary van der Graaf

Socioloog Lex Cachet (65) werd opgeleid aan de UvA, promoveerde in Leiden en kwam in 1972 naar Rotterdam, waar hij eerst bij Sociologie aan de slag ging en halverwege de jaren tachtig overstapte naar Bestuurskunde. “Het was toen nog een gezamenlijke opleiding met Leiden,” blikt Cachet terug. “Ik kwam hier toen die opleiding nog in de beginfase zat en heb de pioniersfase van dichtbij meegemaakt. Dat is leuk hoor, het opzetten van zo’n opleiding. Het is buitengewoon hard werken, maar je hebt veel directer contact met studenten en met elkaar. Dat heeft iets heel bijzonders.”

Hester Radstake (35), die eveneens in Amsterdam studeerde en daar ook promoveerde, is sinds 1 juli als universitair docent bezig met het opzetten van de nieuwe studie Pedagogische Wetenschappen. “Een buitenkans, ja. Zo zie ik het ook.” De uitdaging van het opzetten van een nieuwe opleiding was voor Radstake dé reden om naar Rotterdam te verkassen. “Mijn baan op de VU was namelijk ook heel leuk. Maar om in je eigen vakgebied mee te helpen aan een nieuwe opleiding, dat is een kans die je niet kunt laten lopen. Bovendien spreekt het me aan dat de opleiding gekozen heeft voor een Rotterdams profiel. Vraagstukken over opvoeding en onderwijs in de grote stad staan centraal.”

“Je moet goed nadenken over waar je naartoe wilt met zo’n opleiding,” weet Cachet uit ervaring. “Omdat je dat ook tegen je studenten zegt, is de feedback veel directer.” Dat geeft een heel open sfeer, heeft Radstake al gemerkt. “Je bent gezamenlijk aan het pionieren, zo voel ik het. De studenten denken goed mee.”

Cachet: "Zo'n beginfase kost wel heel veel tijd op het gebied van organisatie en onderwijs. De onderzoekskant komt de eerste jaren in de knel, dat is bijna onvermijdelijk. Als je daar met elkaar goede afspraken over maakt, is dat niet dramatisch. Gelukkig ben jij al lang en breed gepromoveerd. Maar voor mensen in een eerdere fase lijkt me dat heel lastig."

Kloof

En daarmee kaart Cachet een onderwerp aan dat hem aan het hart gaat, en dat hij uitgebreid in zijn afscheidsrede op 30 september aan de orde stelde: de kloof tussen wetenschap en praktijk. "Hoewel ik mezelf nog steeds definieer als socioloog, heb ik nooit spijt gehad van mijn overstap naar de bestuurskunde," zegt de socioloog, die zich vooral heeft beziggehouden met politie, veiligheid, justitie en lokaal bestuur.

Cachet: "Het bood toch meer mogelijkheden om op dat grensvlak van wetenschap en praktijk bezig te zijn. Ik ben steeds meer tot de conclusie gekomen dat wetenschap best een beetje gedistantieerd mag zijn, maar dat het uiteindelijk wel ergens over moet gaan. Het moet wel problemen oplossen in de samenleving. De sociale wetenschappen toch in ieder geval. Ik heb zelf ook erg de behoefte om die relatie met de praktijk vast te houden. Dat is één van de redenen dat ik nogal kritisch ben over die cultuur die zich alleen maar richt op internationaal publiceren in toonaangevende tijdschriften. Ik ben daar niet tegen, maar ik vind dat we de balans in de gaten moeten houden. Het is heel mooi om te publiceren, maar tegelijkertijd moet je als bestuurskundige ook het contact met het Nederlandse openbaar bestuur vasthouden. En ik vraag me wel eens af of jongere collega's daar voldoende ruimte voor krijgen."

Vertaalslag

Radstake deelt zijn zorgen. "Ik zie dat risico heel goed. Het is inderdaad belangrijk dat je die link met de praktijk houdt. Helemaal als het gaat om een wetenschap als pedagogiek of onderwijskunde. Een mooie tussenmanier vind ik om van een wetenschappelijke publicatie ook weer een publicatie in een vaktijdschrift te maken, en omgekeerd. Zodat je die vertaalslag maakt van meer complexe, wetenschappelijke publicaties, die natuurlijk niet door iedereen gelezen worden, naar de praktijk zodat de mensen over wie je schrijft, onderwijsprofessionals in mijn geval, er ook iets mee kunnen. Dat geeft je zelf ook veel voldoening."

Cachet: "Maar ja, daar moet je wel de tijd voor hebben." Radstake: "Ja, dat is altijd vrije tijd."

Cachet: "Maar die houdt op een gegeven moment ook op." Radstake: "Dat is altijd het probleem, de waardering en beoordeling zit in de wetenschappelijke publicaties. Het wordt overgelaten aan de individuele onderzoeker of je die vervolgens nog een weerslag laat hebben op de praktijk."

Valorisatie moet daarom in beoordelingen een prominentere rol gaan spelen, vindt Cachet. "En er moeten meer faciliteiten komen om de wetenschappelijke kennis naar de praktijk te vertalen. Een

congresbureau bijvoorbeeld, zoals we in het verleden hadden. Een congres is een ideale gelegenheid om heel snel wetenschappelijke kennis in relevante circuits uit te venten. Ik vind tot op de dag van vandaag dat er weer zo'n faciliteit moet komen. Want aan de ene kant heb je een stad met forse problemen, en aan de andere kant heb je hier een enorme kennisinstelling met een heleboel relevante kennis. Ik ben er absoluut van overtuigd dat een deel van die kennis niet in de praktijk terugkomt. En dat is toch zonde? Maar zolang je mensen niet beloont voor het in de markt zetten van die kennis gaan ze nog maar weer eens een artikel schrijven. En geef ze eens ongelijk."

Praktijkervaring

Het is bovendien een goed idee om wetenschappers een tijdje in de praktijk te laten werken, vindt Cachet. "In veel landen is het helemaal niet ongebruikelijk dat sociale wetenschappers een aantal jaren in de praktijk gaan werken. Als adviseur van een senator, als lid van een presidentiële staf, of wat dan ook. Na vier jaar komen ze dan gewoon weer terug naar de universiteit. Maar probeer dat hier eens waar te maken. Als je vier jaar weg bent, dan vindt iedereen dat je er zodanig uit bent, dat ze je niet meer terug hoeven te hebben."

Radstake werkte een aantal jaren als pedagoog en beleidsadviseur in de Jeugdzorg. "Maar dat was meteen na mijn studie. Als je net gepromoveerd bent en je gaat er dan tussenuit, dan is het einde oefening, vermoed ik. Het leuke aan werken met een universitaire achtergrond vond ik dat je eigenlijk pas dan de wisselwerking tussen theorie en praktijk aan den lijve ondervindt. Het waarde geven aan die wetenschappelijke kennis voor de samenleving, het verspreiden van kennis is ontzettend belangrijk."

Geen tijd

‘T’is zoals het is.’ Ik hoor het mijn moeder nog zeggen, want ze zei het vaak. Fatalistisch vond ik het. Nu begrijp ik ‘dat blijven ronddraaien in cirkeltjes’ beter. Want wie heeft of neemt de tijd om bestaande patronen te doorbreken.

‘De ervaring van m’n leven’, zo typeerde een studente haar verblijf aan een buitenlandse universiteit. Ja, ja, wacht maar af tot je wat ouder bent, denk ik dan. Maar voor een twintiger kan ik me zo’n uitspraak heel goed voorstellen. Zelf ben ik tijdens mijn studie ook naar het buitenland gegaan, een keer naar de VS en daarna nog naar Polen. Onuitwisbare ervaringen die best tot een filmscript verwerkt hadden kunnen worden. Reli-fanaten, *guns* in het dashboardkastje, geheimzinnige pillenslikkende figuren uit de presidentiële cirkel, illegale bijeenkomsten van dissidenten en het omkopen van overheidsdienaren waren allemaal ingrediënten van het buitenlandse studieavontuur. Het maakte ook dat ik uiteindelijk niet voor de wetenschap maar voor de journalistiek koos. Zonde dus, dat veel studenten van nu door de studiedruk, de langstudeerboete of de harde knip geen tijd (denken te) hebben voor een studie over de grens.

‘Geen tijd’ is het meest gehoorde argument in deze editie van SoFa. Zo heb ik gelezen dat wetenschappers geen (werk)tijd hebben voor de vertaalslag van wetenschappelijke publicaties naar de praktijk, zodat de professionals in het veld er ook iets mee kunnen.

En hoogleraren hebben geen tijd om zelf data te verzamelen. Hebben ze dat wel, zoals Diederik Stapel pretendeerde, dan is het niet pluis. Ook voor de allerslimste en allerijverigste hoogleraren heeft een dag maar 24 uur, schrijft columnist van dienst, Han Entzinger. En daarin past echt geen tijdrovende klus als interviews afnemen.

Dan zijn er ook nog de eerstejaars. Zij hebben geen tijd voor ‘boarden’ en op kamers gaan, omdat de ‘alles-of-niets-studie’ te veel aandacht vereist.

Zelf heb ik ook geen tijd, althans voor koken en schoonmaken. Op veel begrip over het schrappen van die taken kan ik thuis niet rekenen. ‘Geen tijd, je bedoelt geen prioriteit’, is de bozige opmerking die ik naar mijn hoofd geslingerd krijg. “Ok, geen prioriteit,” mompel ik dan. “Maar probeer maar eens een thema hoger op de agenda te krijgen als je geen tijd hebt.”

En vervolgens ga ik dan weer over tot de orde van de dag.

Mary van der Graaf
Hoofdredacteur SoFa

De ervaring van je leven

Van alle FSW-studenten gaan er jaarlijks ongeveer 35 in het buitenland studeren. Te weinig, zegt de Faculteitsraad en heeft om opheldering gevraagd bij de decaan. Twee oud-uitwisselingstudentes vertellen over hun waardevolle ervaringen.

Tekst: Thomas de Leeuw

Ze had er flink werk van gemaakt. Een lang proces van aanmeldingen, fondsen aanschrijven en overige voorbereidingen. Maar dat was het semester in Hong Kong dubbel en dwars waard. Tijdens haar eerste taxirit naar de universiteit beseft ze al in wat voor metropool ze was beland.

Sociologiestudent Amber Geurts verzamelde een internationaal netwerk van vrienden, met wie ze nog steeds contact onderhoudt en af en toe bezoekjes aan brengt, kreeg les van professoren die hun sporen bij allerlei topinstituten in de wereld hadden verdiend en deed tal van bijzondere culturele ervaringen op. "De ervaring van m'n leven," noemt Geurts het.

Amber (vierde van links)

Goed voor je cv

Psychologiestudent Anoeska Sahtoe kijkt ook met heel veel plezier terug op haar verblijf in Mexico. Ze had bij een vorige studie de smaak al te pakken gekregen tijdens een uitwisseling in Alabama. "Maar ik wilde heel graag nog een keer. En ik wist: nu ik nog student ben, kan dat makkelijker." Sahtoe zegt dankzij het verblijf een heel nieuwe cultuur te hebben leren kennen. "Dat is voor je persoonlijke ontwikkeling ontzettend goed. Als je na je studie bijvoorbeeld in een internationaal bedrijf wil werken, begrijp je dat elk mens en elke cultuur anders is. Dat je mensen op een andere manier moet benaderen. Bovendien staat een buitenlands verblijf erg goed op je cv."

Toch is het aantal FSW-studenten dat jaarlijks op uitwisseling gaat betrekkelijk laag. Op de faculteit studeren in totaal zo'n 2.500 studenten. Per jaar vertrekken gemiddeld 35 merendeels psychologie-studenten voor een semester in het buitenland. Dat aantal is in de afgelopen jaren enigszins gestegen, maar nooit boven de 50 uitgekomen. Het aantal buitenlandse studenten dat naar de FSW komt was de afgelopen zes jaar gemiddeld 42 per jaar.

De studentengeleding van de Faculteitsraad vindt de aantallen te laag voor een faculteit die internationalisering hoog in het vaandel heeft staan. Daarom zijn er vragen over gesteld, vertelt Marco Stuij: "Wij willen opgehelderd waarom het aantal zo laag is. Een buitenlandervaring is zo

waardevol. Wij vinden dat studenten best meer gestimuleerd mogen worden om weg te gaan. " Of Stuij - die niet op uitwisseling is geweest, omdat het zijn honoursprogramma in de weg zou zitten - zelf een verklaring heeft? "Doordat studenten bang zijn dat ze studiepunten zullen mislopen. Volgens mij denken studenten dat een heel semester in het buitenland niet te combineren valt met de minorperiode. Maar de minor beslaat maar tien weken en hoeft een half jaar in het buitenland niet in de weg te staan. Ze kunnen dan vrijstellingen krijgen voor andere vakken," zegt Stuij.

De kosten

Maar misschien is het gewoon een algemeen gebrek aan interesse waardoor er weinig studenten naar het buitenland gaan. Of is het de studiedruk, nog eens recentelijk verzwaaard door maatregelen zoals langstudeerboetes en een verhoogde bsa. Of komt het wellicht doordat studenten niet altijd voldoen aan de voorwaarden voor een uitwisseling? Studenten moeten op het moment van vertrek hun eerste en tweede bachelorjaar geheel afgerond hebben. Bovendien is er bij elke partneruniversiteit een beperkt aantal uitwisselingsplaatsen beschikbaar. Selectie vindt vervolgens plaats op basis van cv, cijfers en motivatie. En bij alle partners geldt: vol is vol.

Sathoe besloot daarom af te zien van een uitwisseling naar Australië. "Ik had daar een half jaar gereisd en wilde heel graag terug. Maar dat bleek helaas moeilijk."

Het International Office, dat de uitwisselingen coördineert, adviseert daarom om niet alle pijlen op één universiteit te richten, maar altijd twee of drie verschillende te kiezen. De populariteit van universiteiten en gebieden wil overigens nog weleens verschillen. Zo is Canada erg in trek de laatste tijd. Hoe dat komt is onduidelijk.

Is de animo voor een uitwisseling misschien beperkt door de kosten? Die vallen wel te overzien, zegt Geurts. Als je je goed voorbereidt tenminste. Geurts had een aantal fondsen aangeschreven en van drie een bijdrage gekregen. Dat was genoeg om haar reiskosten en accommodatie in Hong Kong te betalen. Wat overblijft zijn de dagelijkse kosten. Die zijn wel veel hoger dan normaal: "Als je eenmaal in het buitenland bent, wil je natuurlijk alles eruit halen wat er in zit."

Sathoe en Geurts hebben hun vrije uren naast de studie zoveel mogelijk benut om het land te verkennen. En daar hebben ze de ervaring van hun leven aan overgehouden.

Schuld en boete

Voor een vergelijkbaar misdrijf krijgt de één gevangenisstraf en de ander een boete of taakstraf. De rechter kiest een strafsoort die het beste bij een verdachte past. Socioloog dr. Peter Mascini onderzoekt hoe dit in zijn werk gaat. En of het beeld dat de verdachte van zichzelf heeft, klopt met het beeld dat de rechter heeft.

Tekst: Mary van der Graaf

Uw nieuwe onderzoek richt zich op de rechtspraak. Gaat u zich omscholen van socioloog naar jurist?

“Nee hoor. Ik houd me bezig met de legitimering, uitvoering en handhaving van beleid. Ik kijk naar hoe regels uitpakken in de praktijk. Het onderzoek naar hoe het beeld van een verdachte doorwerkt in de strafsoort die de rechter oplegt, past heel goed in mijn onderzoeksprogramma. Dit gaat in feite ook over de uitvoering van beleid, de ongelijkheid die daarmee eventueel gepaard gaat en de oorzaken daarvan.”

U doet dit onderzoek samen met de Wageningse socioloog, dr. Don Weenink. Kunt u iets meer vertellen over deze studie ?

“We kijken naar de strafsoort, dus detentie, boete of taakstraf, die een rechter oplegt en of de beslissing van rechters wordt beïnvloed door hoe verdachten zich presenteren in de rechtbank. Het idee is dat rechters proberen om maatwerk af te leveren. Ze kiezen een strafsoort die het beste bij een verdachte past. Bij de categorie mensen waarvan ze denken dat er hoop op een betere toekomst is, zullen rechters geneigd zijn om extra leed te voorkomen. Bij iemand met werk en kinderen bedenkt de rechter dat het niet handig is om gevangenisstraf te geven. Ga maar eens uitleggen dat je niet komt werken vanwege een verblijf in de gevangenis. Daar kan een hoop ellende uit voortkomen die de rechter in principe wil voorkomen.

Wij veronderstellen dat rechters zich proberen te verplaatsen in de verdachten. Dat ze achtergrondkenmerken gebruiken om een beeld te krijgen van de persoon die ze tegenover zich hebben. Wij zullen ook nagaan of het beeld dat de rechter heeft, overeenkomt met het beeld dat de verdachte van zichzelf heeft.”

Worden rechters door verdachten gemanipuleerd?

“Ja. Er zijn aanwijzingen dat een bepaald type verdachte liever detentie dan een andere straf krijgt. En dat ze weten wat ze moeten doen om de rechter zo ver te krijgen. Geen eerbied voor de rechterbank tonen, geen spijt betuigen, dus de indruk wekken dat er met hen niets valt te beginnen.”

Wat zijn dat voor verdachten?

“Dat kunnen jongens zijn die deel uitmaken van jeugdbendes of een straatcultuur, waarbij detentie statusverhogend werkt. Dan kunnen ze laten zien dat ze inderdaad bij de harde kern horen. Met een gevangenisstraf worden ze eerder beloond dan extra gestraft. Op die manier krijg je wel een vicieuze cirkel, waarbij zowel de rechter als de verdachte ervoor zorgt dat die lastigste groep verdachten steeds verder wordt uitgesloten van de samenleving.”

Wat was de aanleiding om dit onderzoek te starten?

“Het begon eigenlijk met een overzichtswerk over klassenjustitie van criminoloog Ben Rovers. Mensen uit lagere sociaal economische klassen krijgen vaker gevangenisstraf opgelegd dan een alternatieve straf. Verdachten uit de hogere klasse krijgen eerder een boete die hoger uitvalt dan bij mensen uit de lagere klasse. Als je naar deze patronen kijkt, dan blijken deze verschillen in rechterlijke beslissingen met de strafsoort te maken te hebben in plaats van met de strafzwaarte. Maar juist over keuzes tussen strafsoorten bestaat nog weinig onderzoek; bestaande studies hebben vooral aandacht voor de strafzwaarte. Verder is heel veel onderzoek naar ongelijkheid in straftoemeting gericht op de sociaal-economische klasse. Wij trekken het breder en nemen ook andere factoren mee die een rol spelen bij de strafsoort die mensen krijgen. Dus factoren als gender, ouderschap, recidive, etniciteit en mentale of fysieke problemen.”

Hoe gaan jullie dit onderzoek uitvoeren?

“Het is kwalitatief onderzoek dat begint met de selectie van misdrijven waarbij de rechter alle drie de strafsoorten kan opleggen. Dan gaat het over diefstal of geweld. Van elke categorie worden zo’n vijftig zaken gevolgd. Aan de hand van een goed observatieschema gaan we zittingen bijwonen en vervolgens interviews afnemen met de rechters en verdachten. Daarmee willen we in kaart brengen of onze veronderstellingen waar zijn.

Wij kijken ook of de handelwijze van rechters past binnen de theorieën over ‘institutional work’. Of en welke vaste patronen er zijn waar mensen in organisaties op terugvallen om onzekerheid te reduceren. Dan gaat het over het blootleggen van vanzelfsprekendheden.”

Voor dit onderzoek krijgt u twee ton van de NWO. Was u blij verrast?

“Dat kunt je wel zeggen! Bij de eerste schifting kregen we nog een negatief preadvies van de commissie. De reactie die we daarop schreven, vonden zij ook niet overtuigend. Maar omdat we zo hoog op de lijst van afgewezen voorstellen stonden, en er voldoende geld was om die paar reservegevallen mee te nemen, gingen we toch door naar de volgende ronde. Daar waren de reviewers wel heel positief over het voorstel en daarom kan een aio binnenkort aan de slag.”

Wie o wie deed toch het werk?

Jarenlang publiceren over verzonnen onderzoek. Aan deze fraude van sociaal-psycholoog Diederik Stapel wijdt prof. dr. Han Entzinger zijn column. Ondanks alles wat er over deze kwestie al gezegd is, blijft één vraag hem intrigeren.

Tot ver buiten de academische wereld is men al wekenlang ontdaan door de fraude van onze (inmiddels ex-)collega Diederik Stapel uit Tilburg. Terecht, want met zijn gedrag heeft deze sociaal-psycholoog niet alleen zijn eigen reputatie geschaad. Die van de sociaal-psychologen, ja zelfs die van alle wetenschappers heeft ook een forse deuk opgelopen.

Al jarenlang schijnt deze Stapel onderzoeksresultaten gewoon te hebben verzónnen. Zijn excuus was dat de prestatie- en publicatiedruk op wetenschappers tegenwoordig zo sterk is, dat hij af en toe wel dingen uit zijn duim móest zuigen. Voor normaal wetenschappelijk onderzoek ontbrak hem namelijk de tijd. Nu horen we die laatste klacht vaker in de universitaire wereld, maar dat is uiteraard nog geen reden om zelf je data maar bij elkaar te gaan zitten fantaseren, en evenmin trouwens om die te jatten van anderen.

Over deze kwestie is intussen al zo veel gezegd en Stapel is inmiddels zo diep gevallen dat het wat flauw is om daar nu nog weer op terug te komen – ook al kunnen onze studenten nauwelijks genoeg worden gewaarschuwd om de verleiding tot plagieergedrag vooral te blijven onderdrukken! Toch is er één punt dat ik in alle opschudding node heb gemist, en dat is de vraag: Hoe komt het dat niemand dat eerder heeft gemerkt? Hoe kan die Stapel het ene verzonnen onderzoek op de andere gefingeerde dataset hebben gestapeld zonder dat zijn onmiddellijke omgeving argwaan kreeg?

Als een collega van mij naar mij toe zou komen met de trotse mededeling dat hij honderden vegetariërs en honderden carnivoren had geïnterviewd – want dat is, meen ik, hoe de fraude uiteindelijk aan het licht kwam – zou ik toch wel vragen wie dat dan voor hem had gedaan, hoe hij aan namen en adressen van zijn respondenten was gekomen en wie het rekenwerk had gedaan. Dat alles omdat ik niet kan geloven dat een hoogleraar die het kennelijk zo druk heeft met publiceren zelf ook nog al die deuren afgaat en de vergaarde data invoert.

Zouden ze daar in Tilburg zo in hokjes werken dat niemand in de gaten heeft gehad dat ook voor de allerslimste en allerijverigste hoogleraren een dag maar vierentwintig uur heeft en dat je dus wel assistentie nodig móet hebben voor zoiets tijdrovends als dataverzameling en -analyse? En zou niemand zich dan eerder hebben afgevraagd wie eigenlijk die interviews had verricht en zou niemand op het idee zijn gekomen dat gewoon eens aan Stapel te vragen?

Ik ken de Universiteit van Tilburg een beetje, maar mijn beeld is toch dat ze katholieke traditie daar al zo ver hebben afgeschud dat ze er niet als zwijgende monniken in isoleercellen wetenschap bedrijven. Daarom blijft de vraag mij intrigeren hoe het zo ver heeft kunnen komen. Ik troost mij met de gedachte dat zoiets bij ons aan de FSW ondenkbaar is. Maar ja, dat dachten ze in Tilburg misschien ook...

Han Entzinger

Hoogleraar migratie- en integratiestudies

Sociologie

Tien jaar psychologie

Een terugblik op tien jaar psychologie met twee medewerkers van het eerste uur, Marja Hortulanus en Peter Verkoeijen. Een verhaal vol nostalgie - 'Oh wat waren we jong' - en de nodige relativisering. "Op die Elsevier enquête valt veel af te dingen, maar het blijft natuurlijk heel mooi dat studenten ons als beste beoordelen."

Tekst: Mary van der Graaf

"Ik ben bevorderd tot universitair hoofddocent, dat heb ik zo juist gehoord," vertelt psycholoog dr. Peter Verkoeijen aan Marja Hortulanus terwijl hij zijn jas uittrekt. De twee kennen elkaar goed. Beiden zijn tien jaar geleden naar Rotterdam gekomen om te helpen bij het opzetten van de nieuwe opleiding psychologie. Verkoeijen was net afgestudeerd en een half jaar als aio in Maastricht aan het werk, toen hij bij de FSW een aanstelling als universitair docent kon krijgen. Voorwaarde was wel dat hij binnen zeven jaar zou promoveren.

"En Peter promoveerde cum laude, binnen vier jaar," vertelt Hortulanus, hoofd onderwijsbureau van de FSW. "Daarnaast zette hij het statistiekonderwijs op, was hij voorzitter van de examencommissie, maakte de eerste Onderwijs- en examenregeling, de regels en richtlijnen en de studiegids."

Verkoeijen knikt: "Ja, als je alles zo opsomt, dan was het een behoorlijk takenpakket dat op mijn bord kwam. Maar dat gold voor ons allemaal, ook voor Marja."

Verkoeijen en Hortulanus anno 2011

Concluderen dat er in de beginperiode tachtig uur per week gewerkt werd, vindt Hortulanus overdreven. Er werden veel uren gemaakt, dat wel. Eten in de mensa, zodat er in de avond doorgewerkt kon worden was niet ongebruikelijk. Of met elkaar eten thuis, waar dan ook over het werk werd doorgepraat. "We kwamen echt bij elkaar over de vloer," memoreert Hortulanus. "Dat kwam ook omdat we allemaal nieuw waren in Rotterdam en daar nog weinig sociale contacten hadden."

Kleinschalig

Op het moment dat de eerste lichting van tegen de honderd studenten begon, waren er tien tot vijftien mensen. Een hechte club, met onder anderen Henk Schmidt (de bouwdecaan), Gino Camp, Remy Rijkers en Wilco te Winkel, die het probleemgestuurd onderwijs (pgo) binnen de EUR introduceerde. Kleinschalig onderwijs dat kleinschalige onderwijsruimtes vereist. Een lastige opgave omdat die zaaltjes er toen bijna niet waren.

Oplossingen creëerde Hortulanus met duw- en trekwerk bij de EUR en met improvisatie. “We hadden destijds twee verdiepingen in het J-gebouw voor de staf en het onderwijs. We besloten om stafkamers als onderwijsruimtes te gebruiken. Ik heb nog foto’s waarop Wilco en ik aan het meten zijn of dat wel kon. Of dat er misschien toch ergens een muurtje gesloopt moest worden.”

Tutoren werden in die fase vanuit Maastricht, de universiteit waar ze al met pgo werkten, ‘binnengevlogen’. En als overnachtingen een probleem waren, dan konden ze bij Hortulanus inkwartieren. Zo coulant zou ze nu niet meer zijn.

Ondertussen is het fotoarchief geopend. Beelden van uitjes, vergaderingen en de Sinterklaasfeestjes met Henk van der Molen, de huidige decaan, als Sint, vullen het computerscherm. ‘Oh wat waren we jong’, klinkt het regelmatig.

“De sfeer in die tijd was echt fantastisch, het was een pionierssfeer. Ik ben blij dat ik het mee heb mogen maken,” benadrukt Hortulanus. “Veel bevlogenheid en enthousiasme,” vult Verkoeijen aan. “Enerverend om binnen zo’n groep te werken. Iedereen leefde met elkaar mee. Als er een onderwijsblok klaar was, informeerde men naar het verloop en hoe het met de studenten was gedaan.”

Nieuw tijdperk

Het afscheid in 2005 van Henk Schmidt, die decaan van de FSW werd, markeerde volgens beiden het begin van een nieuw tijdperk. “We beseften dat we een standaardafdeling waren geworden waarbij het normaal is als zittende mensen vertrekken en er nieuwe komen,” licht Verkoeijen toe.

Hortulanus: “Nu gaat het echt veranderen, dacht ik toen. Ik vond zijn vertrek jammer omdat Schmidt een enorme drijvende kracht was. Anderzijds was het goed dat anderen kansen kregen en Schmidt zich ging inzetten voor de faculteit, en nu als rector, voor de universiteit.”

De groei van de opleiding naar 130 medewerkers en ruim 1100 studenten ervoeren Verkoeijen en Hortulanus ook als grote verandering. Dat bracht een andere, maar geen slechtere sfeer. “De onderlinge betrokkenheid is afgenomen, dat is inherent aan schaalvergroting, maar de betrokkenheid is er nog steeds in hoge mate,” schetst Verkoeijen. “Nog steeds hebben we een vrij jonge groep die open staat voor nieuwe dingen en discussies aangaat over onderwijsvernieuwingen en onderzoeksprogramma’s. Volgens Hortulanus komt dat ook door de kamerindeling. Docenten zitten met z’n tweeën op een kamer, maar er wordt gezorgd dat het altijd mensen van verschillende bloedgroepen zijn. “Daardoor krijg je niet echt van die clubjes. Langs elkaar heen werken voorkomen we ook, doordat mensen bij ons maar beperkt thuiswerken.”

Successen

De korte geschiedenis van psychologie is al vol successen. Zo eindigde de opleiding onlangs voor de zoveelste keer als eerste in de enquête van het weekblad Elsevier. In 2003 gebeurde dat voor het

eerst. De topnotering was toen groot nieuws en werd gevierd als een overwinning, aldus Verkoeijen. “Nu zijn de reacties meer blasé,” zegt Hortulanus. “Op die enquête valt ook veel af te dingen, maar het blijft natuurlijk heel mooi dat studenten ons als beste beoordelen.”

Van sleetsheid is bij Verkoeijen en Hortulanus na tien jaar psychologie overigens geen sprake. Zij zien genoeg uitdagingen. De onderwijsondersteuning voor ‘nominaal is normaal’ bij alle opleidingen van de FSW op eenzelfde manier stroomlijnen, of - in het geval van Verkoeijen - nieuw statistiekonderwijs ontwikkelen en onderzoeksthema’s uitwerken. “Je bedenkt je eigen werk, dat is zo geweldig van deze omgeving.”

Eerst die 60 punten

Eerstejaars Job Heijboer is vers vanaf het vwo naar de FSW gekomen om psychologie te studeren. Het is een jaar van alles of niets: 60 punten halen of vertrekken. Mocht dit jaar finaal mislukken, dan wordt Job ‘gewoon’ snowboardinstructeur.

Tekst: Maartje Buise

“Eigenlijk wilde ik er direct na de middelbare school een jaartje tussenuit. Om lekker te boarden. Maar uiteindelijk vond ik toch, dat ik eerst een opleiding zou moeten proberen.” Het ‘boarden’ is er dus bij ingeschoten, maar gelukkig kan hij deze winter alsnog met zijn vader naar de Alpen. Job Heijboer woont nu nog in Schiedam, bij zijn moeder. “Volgend studiejaar ga ik wel gewoon op kamers. Maar met die last van 60 ECTS leek het me beter om me eerst goed op psychologie te focussen. Ik wil liever niets half doen. Bovendien heb ik eigenlijk geen idee hoe ik voor mezelf moet koken,” zegt hij lachend.

Doordat hij zelf geen maaltijden hoeft te bereiden bespaart Heijboer tijd, maar daartegenover staat dat het reizen hem tijd kost. Dat is ongeveer een uurtje. “Gelukkig heb ik niet zoveel colleges. De universiteit verschilt echt enorm van de middelbare school. Niet per se qua niveau, ik heb tot nu toe geen moeite met de moeilijkheidsgraad, maar wel in de manier waarop we les krijgen. Ik heb nu per week een college of twee en wat werkgroepen.

De rest van de tijd die ik op de universiteit doorbreng, zit ik in de bibliotheek. Ik vind het overbodig om zelf boeken te bestellen als ik ze daar gewoon kan inzien.” Als dat uurtje reistijd volgend jaar flink wordt ingekort door op kamers te gaan is Heijboer van plan om lid van een studentenvereniging te worden. “Als ik tegen die tijd mijn P heb, wordt het vast wat rustiger. Toch vind ik het tot nu toe geen groot gemis dat ik nog niet op kamers zit. Via mijn opleiding heb ik al een aantal nieuwe vrienden gekregen. En zo ver is Schiedam ook weer niet.”

Initiatief

Klinische psychologie vindt Heijboer het interessantst van zijn studie. Daar wil hij graag in verder. “Ik zie mezelf wel zitten, later, in mijn eigen praktijk. Dan kan je mensen ook daadwerkelijk helpen. Ja, het contact met patiënten lijkt me erg uitdagend.”

Het enige, echt lastige, aan het universitair onderwijs is voor hem het feit dat je als student altijd zelf initiatief moet nemen. Bijvoorbeeld bij het schrijven van verslagen, iets dat bij de opleiding psychologie vaak op het programma staat. “Als ik eenmaal met een verslag bezig ben, is het eigenlijk geen enkel probleem, maar het begin is altijd verschrikkelijk. Het is natuurlijk ook enorm wennen. Al weet ik niet zeker, of daar ooit verbetering in zal komen.”

“Oh ja, dan is er ook probleem nummer twee: uit bed komen. En wel voor een college waarvan de stof erg interessant is, maar de docent er weinig van bakt. Het kan zo saai zijn in zo’n grote zaal. De werkgroepen zijn dan vaak wel weer gezellig. Sowieso gaat dat goed bij psychologie. We kunnen veel onderling praten en leren elkaar ook goed kennen door de opdrachten die we krijgen.”

De gedachten om een jaartje als snowboardinstructeur door het leven te gaan zijn ondertussen naar de achtergrond gezakt. De ‘alles-of-niets-studie’ vereist te veel aandacht. “Die zware studiepuntennorm was in het begin wel het onderwerp van menig gesprek, maar nu maken we ons er allemaal wat minder zorgen om geloof ik. Rotterdam heeft in ieder geval de meest gezellige faculteit op dit

gebied. Dus ook als alles straks alsnog in het water blijkt te vallen, heb ik in ieder geval een goed jaar gehad. En ik heb altijd nog mijn plan over boarden achter de hand, voor als het niks wordt.”

Promovendi scouten

Het is zo ver: de Graduate School 'Humanities, Social and Behavioral Sciences' staat in de steigers. Aan het voornaamste uithangbord, de website, wordt druk gebouwd. De onderzoeksgebieden binnen de school kunnen zich hiermee wereldwijd profileren. De speurtocht naar de beste promovendi kan beginnen.

Tekst: Mary van der Graaf

De Graduate School is een gezamenlijk project van Faculteit der Sociale Wetenschappen, Faculteit der Wijsbegeerte, Erasmus School of History, Culture and Communication en het International Institute of Social Studies. Het is een van de strategische prioriteiten van het College van Bestuur. Een motief voor de oprichting is bundeling van krachten, zodat promovendi een goed en aantrekkelijk onderwijsprogramma krijgen.

Aio's en ook studenten van research masters krijgen een palet van trainingen en 'generic courses' ter beschikking. Die kunnen bijvoorbeeld gaan over strategisch publiceren, het verzamelen en analyseren van kwalitatieve data of het beter benutten van de mogelijkheden die de bibliotheek biedt. De mate waarin van dit aanbod gebruik gemaakt wordt, is echter per discipline verschillend. Het is ook mede afhankelijk van het aanbod door landelijke onderzoekscholen.

Naast professionalisering van het PhD traject en het stimuleren van multi- en interdisciplinair onderzoek biedt een Graduate School ook een platform voor de intellectuele gemeenschap. Onderzoekers kunnen ervaringen delen doordat er reflectiebijeenkomsten en sociale activiteiten georganiseerd worden.

De beste talenten aantrekken

Tot nu toe verzorgen landelijke onderzoeksscholen de scholing van promovendi, maar dat is binnen sommige wetenschapsgebieden een aflopende zaak. "Een aantal universiteiten trekt zich terug uit onderzoeksscholen omdat ze hun eigen Graduate School vormgeven. Aanvullend op de onderzoeksscholen wil je dus ook algemene cursussen en diensten op de eigen campus aanbieden," zegt beleidsadviseur drs. Jan Nagtzaam. Nagtzaam is vanaf 1 oktober al twee dagen in dienst bij de Graduate School en per 1 januari gaat hij daar fulltime aan de slag. Samen met prof. dr. Victor Bekkers, de bouwdecaan, vormt hij het kernteam dat verantwoordelijk is voor de start van de school in september 2012.

Belangrijk winstpunt van een Graduate School is dat de deelnemende faculteiten hun onderzoek beter kunnen profileren. De website, het voornaamste uithangbord van de school, biedt een mooie gelegenheid om de onderzoeksthema's in de etalage te zetten. De grootste uitdaging is om te zorgen dat alle onderzoeksgroepen op een 'nette' manier vertegenwoordigd worden. "Het mag geen

grabbelton en ook geen eenheidsworst worden,” stelt Nagtzaam. “Als je de beste talenten uit zowel binnen- als buitenland wilt aantrekken, is een overzichtelijke, goed vindbare en aantrekkelijke site van groot belang.”

Heavy en light variant

De financiering voor de opbouwfase is afkomstig van het College van Bestuur. Daarna moeten de vier faculteiten (het ISS wordt ook als een faculteit beschouwd) zelf investeren. Om alles en iedereen op één lijn te brengen is een tijdrovende klus. Dat komt volgens Bekkers omdat er ‘veel kikkers in de kruiwagen zitten’ en niet iedereen hetzelfde belang heeft. Sommigen vinden meer zichtbaarheid via de website voldoende - ‘Graduate School light’ -, terwijl anderen een volwaardig PhD onderwijsprogramma met strikte voorwaarden over selectie en begeleiding van deelnemers willen - ‘Graduate School heavy’. “De voorkeur voor de light of heavy variant kan samenhangen met de situatie rond het onderwijsaanbod binnen landelijke onderzoeksscholen,” verklaart Bekkers. “En dat onderwijsveld is nu erg in beweging.”

Verschillen mogen en moeten er zijn. Dat is het uitgangspunt waarmee Bekkers te werk gaat. Daarom zal de Graduate School voor sociologie, bestuurskunde, pedagogiek en psychologie in uiteenlopende behoeften moeten voorzien. Dat geldt ook voor de andere deelnemende disciplines, zoals wijsbegeerte, development studies, geschiedenis, kunst, cultuur, media en communicatie.

Colofon

SoFa nr. 1 jaargang 4 – 25 oktober 2011

SoFa is een uitgave van Faculteit der Sociale Wetenschappen

Hoofdredactie

Mary van der Graaf

Webmaster

Maikel Hofman

Medewerking aan deze editie

Maartje Buijs, Han Entzinger, Marjolein Kooistra, Thomas de Leeuw, Han van der Leur, en Caroline van der Schaaf

Vormgeving

Piromedia

Redactie-adres

Mary van der Graaf

Kamer M 7-32

E-mail: sofa@FSW.eur.nl

Postbus 1738

3000 DR Rotterdam

Verschijning volgende editie

Dinsdag 13 december 2011

Eurocrisis: De geest is uit de fles

Het zijn onzekere tijden. De eurocrisis duurt voort, de economie stagneert en de politiek heeft geen antwoord. Politicoloog en bestuurskundige Markus Haverland en cultuursocioloog Dick Houtman bespreken 'de toestand in de wereld'. Hun analyse is weinig geruststellend. "Dan breekt de pleuris ook uit."

Tekst en fotografie: Mary van der Graaf

Prof. dr. Dick Houtman is niet zo van de doemverhalen, maar als hij op 24 november met dr. Markus Haverland over de crisis in Europa praat, lijkt hij daar niet aan te ontkomen. Tijdens het gesprek is de ene vicieuze cirkel nog niet van tafel of de andere doemt al op. Neem het onbehagen van de burger. Mensen houden de nationale overheid voor een belangrijk deel verantwoordelijk voor problemen in de samenleving, terwijl die overheid, in de houdgreep van de financiële markten, niet bij machte is om deze problemen op te lossen. En dat maakt de burger vervolgens nog ontevredener en bozer. "De politiek weet niet goed hoe ze daar mee om moet gaan," stelt Houtman. "Aan de ene kant zijn er de populistische partijen die achter de mopperende burger gaan staan en zeggen: 'Het is me toch ook wat, die politici maken er een zootje van.' Dat verergert de problemen, want hierdoor krijgt het gemopper een grotere politieke legitimiteit. Uitspraken die vroeger alleen in voetbalkantines circuleerden, zijn nu in de Tweede Kamer en op tv te horen en daarmee respectabel geworden."

Haverland: "Dick benoemt terecht een brede culturele ontwikkeling die problemen oplevert tussen de politieke elite en de burger. Men gijzelt elkaar. Het kernprobleem is dat we een nationale democratie hebben en een globale economie. De globalisering van de economie, de open markten en bijvoorbeeld de versoepeling van de wetgeving voor banken, zijn natuurlijk een politiek keuze geweest. Maar nu is de geest uit de fles en je krijgt hem moeilijk nog terug. Oplossingen voor de crisis worden ergens in Basel door centrale banken en ambtenaren bedacht. Dat is een probleem. Die besluiten moeten wel door de Tweede Kamer geratificeerd worden, maar ze zijn technisch heel complex en krijgen daardoor weinig aandacht."

Haverland (links) en Houtman in gesprek over de eurocrisis

Een nationale democratie versus een globale economie. Hoe moet dat verder?

Houtman: “Het overhevelen van macht en bevoegdheden naar Europa is de enige manier om die geest weer in de fles te krijgen. Als je ongewenste effecten van de vrije marktwerking wilt corrigeren, dan veronderstelt dat een actor die in staat is om krachtadig op te treden. Maar hoe meer het kapitalisme internationaliseert, hoe minder dat het geval is. Nationale politieke besluitvorming heeft geen greep op deze transnationale processen. Daarvoor heb je meer centrale bevoegdheden en coördinatie nodig.

Maar moet je kijken wat er dan gaat gebeuren. Dan breekt ook de pleuris uit, om het zo maar te zeggen, want veel burgers zien Europa eerder als oorzaak dan als oplossing van de problemen. Het idee dat burgers er alleen maar voor joker bijstaan, zal er verder door worden versterkt. Dan zijn ‘we’ immers overgeleverd aan een nog groter monster dat nog moeilijker te beïnvloeden is. Dat versterkt de gevoelens van machteloze woede en onvrede.”

Haverland: “Ik verwacht wel verdere integratie. Misschien niet van alle 27 Europese landen, maar van de 17 landen uit de eurozone. Die zullen verder gaan met een Europa van verschillende snelheden, ook wel ‘Europa à la carte’ genoemd.

Maar democratisch gezien is dat uiterst moeilijk. Dat komt ook doordat nationale politici in onder andere Nederland nooit een wervend verhaal vertellen over het belang van Europa. Het gaat alleen over hoeveel kost het en hoeveel halen we eruit. En als er iets positiefs gebeurt in Europa gaan nationale regeringen met de eer strijken. Is er iets negatiefs, dan komt dat van Europa. Dat is de sfeer die gecreëerd wordt.”

Wat zal Nederland eventueel merken van ‘meer Europa’?

Haverland: “Dat overdracht van bevoegdheden niet alleen voor andere landen, maar ook voor Nederland geldt. Daarom verbaas ik me zo over wat Jan Kees de Jager roept over die Europese commissaris met meer bevoegdheden. Heeft hij dan in zijn hoofd dat die alleen Griekenland beter in de gaten zal houden? Maar een van de dingen die wellicht gaat gebeuren is dat tegen Nederland gezegd wordt: ‘U moet de hypotheekrenteaftrek aanpassen, want die zorgt voor te veel private schulden en te veel instabiliteit in het economisch systeem van Nederland.’ Dan is Nederland ook te klein.”

Houtman: “Dan zijn de rapen gaar, als dat gebeurt. Er is inderdaad een soort naïviteit onder politici. Zij denken dat meer controle niet over ons Nederlanders zal gaan, dat wij degenen zijn die regels aan anderen opleggen. Maar met die hypotheekrenteaftrek zou dat weleens heel anders kunnen lopen en

dan heb je politiek gezien de poppen aan het dansen, hoor. De anti-Europese partijen krijgen de wind dan alleen nog maar meer in de zeilen.

Het tragische en het ironische is dat met de economisch integratie van Europa de culturele en politieke tegenstellingen alleen maar verder zijn toegenomen in plaats van afgenomen. Het is naïef om te geloven dat bij economische eenwording het sociale leven en de culturele identiteit vanzelf wel zullen volgen.”

Haverland: “Men dacht, als iedereen de euro in zijn hand heeft, wordt men Europeaan. Helaas, in het begin schoten hier en daar de prijzen omhoog waardoor de euro symbool werd van iets negatiefs. Net wat Dick zegt, hoe meer Europa een thema wordt hoe meer fragmentatie en polarisatie in landen.”

Gloort er nog hoop achter de horizon?

Houtman: “Ik denk dat Europa meer bevoegdheden zal krijgen en dan is het vooral de vraag of dat de markten weer rustig krijgt. Als dat lukt, dan loopt het wellicht los. Maar lukt het niet, dan heb je een vertrouwenscrisis van hier tot Tokio, want je ziet het vertrouwen in dit politieke systeem sowieso al afnemen.”

Haverland: “Bij effectief optreden van de EU komt Europa weer in een positiever daglicht te staan. Ik denk dat, economisch gezien, alleen Griekenland in de problemen blijft en Italië uiteindelijk alle schulden terug kan betalen. Voor Griekenland maakt ik me ook meer zorgen over onrust, gewelddadige onrust en zelfs de democratie. Griekenland is pas sinds 1974 een democratie. Vergeet niet dat de Grieken echt veel moeten bezuinigen. Ik heb gelezen dat het totale bezuinigingspakket neerkomt op een inkomensverlies voor de gemiddelde werknemer van 30 procent. Dat is heel heftig.”

Min dertien

Komt het goed of gaat het fout? Ik kan er ook niets aan doen, maar die vraag dringt zich momenteel op. Gelukkig staat de kerstvakantie voor de deur. Bij uitstek de tijd om een balans op te maken.

Min dertien. Als dat de buitentemperatuur zou zijn, zou ik een gat in de lucht springen. Niets is mooier dan in de kerstvakantie de ijzers uit het vet te halen en tochten te schaatsen. Lekker in de buitenlucht op zoek naar het magische evenwicht. Het is zelfs beter dan zo'n ouderwets kerstverhaal met ruimte voor berouw, genade en verzoening waar bestuurskundige Arwin van Buuren zo van houdt. Tijdens een schaatstocht beleef je de kerstgedachte in levende lijve. Een en al saamhorigheid. Om je heen blije mensen - zo vaak is er geen ijs – die gewoon 'sorry' zeggen al ze iets fout doen.

Min dertien is niet mijn gevoelstemperatuur over de crisis. Bij lange na niet. Die crisis is veel erger dan we (willen) denken. Alles is weer even gesust omdat er 'harde' afspraken komen over de begrotingsdiscipline. Alle aandacht gaat uit naar het beteugelen van de overheidsschulden, maar ondertussen blijft beter toezicht op de financiële sector een ondergeschoven kindje. Zijn we de link tussen het redden van banken en overheidstekorten vergeten?

Daarom krijgen de kerstdeuntjes geen vat op mijn gemoed. Het zijn daarentegen de opmerkingen van prof. dr. Dick Houtman en dr. Markus Haverland over de eurocrisis die in mijn hoofd naklinken. 'De rapen zijn gaar, pomtiedom, de geest is uit de fles, pomtiedom en men gijjjjjjjzelt elkaar.'

Min dertien. Dat is het saldo van psychologie bij de minoren. Er waren dit jaar minder 'studenten van buiten' die een minor bij psychologie volgden. Minder dan het aantal 'eigen studenten' dat voor een minor elders koos.

Niet leuk misschien, het kost geld, maar wel goed. Het weerspiegelt de trend dat studenten van de FSW massaal bij andere opleidingen aankloppen voor een minor. Ze kiezen voor verbreding en daar is de minor ook voor bedoeld.

Zo'n negatief eindcijfer is ook goed voor de psychologen zelf. Die verkeren (terecht) met hun hoofd in de wolken. Keer op keer komen zij als beste opleiding uit de bus. Een prestatie van formaat. Maar af en toe een stapje teruggeduwd worden, kan geen kwaad. Dat geeft een nieuw perspectief.

Dit overdenkende word ik weer optimistisch. Natuurlijk, de crisis is een beproeving waar je uiteindelijk sterker uitkomt. Laat die boom met lichtjes maar komen. Ik ga er toch maar een gezellige kerst van maken. Lekker de tijd nemen voor de mensen om me heen, contemplatie en overheerlijke kerstkransjes.

Een fijne kerst.

Mary van der Graaf
Hoofdredacteur SoFa

Hello, Goodbye

De één ziet geen perspectief meer bij de FSW, de ander juist wel. Een gesprek tussen dr. Sandra van Thiel en dr. Maurice Crul over nieuwe uitdagingen en de vraag waarom vrouwen en migranten nog altijd worden achtergesteld. “Collega’s zeggen: ‘Geef mij maar een meisje met een hoofddoekje, die werken het hardst.’ Maar de witte jongens met de babbel, die komen het verst.”

Tekst: Caroline van der Schaaf

Van Thiel legt juist de telefoon neer. “De makelaar. We hebben in één week ons huidige huis verkocht en een nieuw huis gekocht. In Oss. Van daaruit is Nijmegen goed te bereiken.” Want dat is de plek waar Van Thiel volgend jaar aan de slag gaat: ze is per 1 januari benoemd als hoogleraar bestuurskunde (publiek management) aan de Radboud Universiteit. “Daar zeg je natuurlijk geen ‘nee’ tegen”, zegt ze. “De kans om dat te worden, is niet zo heel erg groot. En voor vrouwen is dat helemaal lastig, heb ik de afgelopen jaren geleerd. Hier ging het niet lukken.”

Heel jammer, vindt Van Thiel. En waaraan dat nou ligt? “De wetenschap is toch een mannencultuur, en bestuurskunde misschien nog wel iets meer. En dan zijn er nog allerlei meer structurele en organisatorische zaken, zoals de samenstelling van benoemings- en adviescommissies.”

Er worden soms ook andere factoren genoemd als verklaring waarom vrouwen geen stapje hoger kunnen komen. “Maar ik geloof niet dat die voor mij gelden,” zegt Van Thiel, die nog tot eind dit jaar universitair hoofddocent (UHD) bij bestuurskunde is. “Ik werk fulltime, ik werk heel hard en ik publiceer veel. Dus daar hoeft het niet aan te liggen.”

Snel beslist

Onderzoeker dr. Maurice Crul komt van de Universiteit van Amsterdam en is per 1 december aangetreden bij sociologie. “Mijn verhaal is zeer vergelijkbaar,” zegt hij. “Ik zat in Amsterdam ook vast in mijn functie. Ik kom naar de EUR toe als UHD, maar ben tegelijkertijd ook benoemd als hoogleraar op de Vrije Universiteit, voor één dag per week. En dat zat er op de UvA gewoon niet in. Ik heb zeventien jaar gewerkt bij het Instituut voor Migratie en Etnische Studies. Toen dat werd opgeheven, werd ik teruggeplaatst in de vakgroep. En dan blijkt eigenlijk dat er voor jou in die structuur geen plaats is. Ja, dat was heel vervelend.”

Maar ook Crul liet het er niet bij zitten en sleepte een European Research Grant van 1,25 miljoen euro binnen voor nieuw onderzoek. “En toen had ik het voor het uitkiezen. De FSW kwam snel met een goed aanbod en de UvA bleef daar ver bij achter. Toen was het vrij snel beslist.”

Crul gaat aan de slag bij het nieuwe onderzoeksinstituut CIMIC (Citizenship, Migration & the City) van de FSW. “Dat gaat over grootstedelijke vraagstukken. Sociale cohesie, burgerschap, allemaal onderwerpen op het gebied van migratie. Het lijkt mij heel leuk om bij zo’n nieuwe club te werken die met iets heel nieuws bezig is. Die dynamiek, daar hou ik van.”

Zijn onderzoek richt zich op wat hij noemt ‘de opkomende elite onder de tweede generatie’.

“Hoogopgeleide jongeren die in Europa zijn geboren uit Turkse, Marokkaanse of Joegoslavische ouders, inmiddels ergens in de dertig zijn en in allerlei zichtbare functies in het bedrijfsleven en de politiek werken. We gaan vergelijken hoe dat is in vier landen: Nederland, Duitsland, Frankrijk en Zweden.”

Hard gewerkt

Van Thiel kijkt eveneens uit naar haar nieuwe baan, die ze overigens zal combineren met een tijdelijke aanstelling als onderzoekscoördinator van het parlementaire onderzoek door de Eerste Kamer naar privatisering en verzelfstandiging van overheidsdiensten. “Ik ben heel blij met wat ik ga doen. Ik denk dat het voor mijn persoonlijke ontwikkeling niet slecht is om weg te gaan. Ik heb hier nu dertien jaar gewerkt, het is goed om af en toe eens iets anders te gaan doen. Maar ik was ook graag hier hoogleraar geworden. Daar heb ik nooit een geheim van gemaakt, en daar heb ik ook naar gestreefd en hard voor gewerkt. Ik vind het heel jammer dat ze die kans hebben laten lopen.” Crul kan het begrijpen. Hij ziet hetzelfde gebeuren met hoogopgeleide studenten met een andere etnische achtergrond. “We zijn nu Turkssprekende phd-studenten aan het werven voor het onderzoeksproject. We hebben veertig reacties gekregen, waarvan ik er tien zó zou aannemen. Waarom komen die dan niet door andere sollicitaties heen? Dat is toch vreemd, want het zijn studenten die vaak cum laude zijn afgestudeerd en soms al wat onderzoekservaring hebben en artikelen hebben geschreven.”

‘Achterlijk’

Beide wetenschappers vinden het hoog tijd voor verandering op dat punt. “Nederland is echt een beetje achterlijk, wat dat betreft”, zegt Van Thiel. “Sommige dingen kloppen gewoon niet. Mannelijke hoogleraren die aan een vrouwelijke UHD vragen: ‘Weet jij nog goede kandidaten voor het hoogleraarschap?’ Ik denk dat veel mannen niet zien dat er goede vrouwelijke kandidaten zijn, omdat die niet in het netwerk van de mannen zitten. Daar heb ik denk ik zelf ook last van.” Dit geldt ook voor het onderwijs. “Ik hoor het veel collega’s ook vaak zeggen: ‘Geef mij maar een meisje met een hoofddoekje, die werken het hardst’,” vervolgt Van Thiel. “Maar de witte jongens met de babbel, die komen het verst. Zo werkt dat, dat is nou eenmaal de dominante cultuur in Nederland. Maar dat moet echt veranderen. Uiteindelijk zal dat omslagpunt er wel komen, denk ik. Maar of ik dat nog meemaak, daar zet ik mijn geld niet op in.”

De keuken voor psychologen

Het trekt niet alleen onderzoekers naar Rotterdam, ook prominenten als minister Ivo Opstelten en burgemeester Ahmed Aboutaleb wilden het zien. Het Erasmus Behavioural Lab (EBL), een van de grootste laboratoria voor gedragsonderzoek in Nederland en Europa. “Eigenlijk is een laboratorium voor psychologie wat een keuken is voor een huis.”

Tekst: Caroline van der Schaaf

Fotografie: Mary van der Graaf

Het begon allemaal bescheiden, vertelt beheerder Gerrit Jan de Bie, die vooruit loopt door de gangen van het EBL. Op de vloer ligt blauwe vloerbedekking, tegen geluidsoverlast. Ook de muren die naar het lab leiden, zijn van dubbel gips. Destijds was er, toen nog in het J-gebouw, een klein psychologisch lab. “Twee kamertjes met vijf computers. Ik denk dat we met een stuk of twintig medewerkers waren bij psychologie,” herinnert hij zich.

Toen de opleiding twee jaar later verhuisde naar het T-gebouw, breidde het lab uit en kwam bovendien het Erasmus Research Institute of Management (ERIM) erbij, die ook faciliteiten inbracht in het EBL.

Inmiddels is het lab 600 vierkante meter groot en beschikt het over drie zogeheten eyetrackerlabs, 28 cubicles (afgesloten cabines), twee EEG-labs, twee video-observatielabs, elf meerpersoonslabs, drie support rooms (voor voorbereiding en analyse) en een Wii lab. Plus een wachtruimte, een werkkamer waar de opstellingen voor de experimenten worden vervaardigd en een opslagruimte. “Eigenlijk is een laboratorium voor psychologie wat een keuken is voor een huis. De onderzoekers van psychologie kunnen niet zonder,” legt De Bie uit. Alsof hij zich wil verontschuldigen voor de weelde.

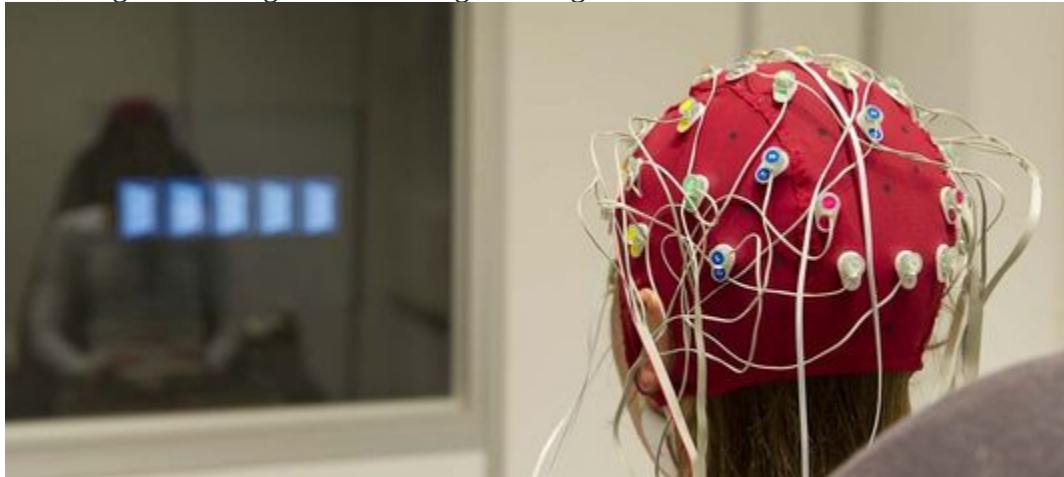
Het lab heeft grote aantrekkingskracht op onderzoekers, studenten en bezoekers. Er zijn genoeg onderzoekers die potentiële collega's graag meenemen voor een rondleiding. “Het is het meest zichtbare van onderzoek dat je kunt laten zien,” verklaart De Bie. “Je kunt wel publicaties tonen, of een website, maar dit is echt empirisch onderzoek. Hier gebeurt echt iets.”

Inmiddels maakt een vaste kern van zo'n 140 onderzoekers van Psychologie en ERIM gebruik van het lab. Maar ook studenten weten de weg naar de twaalfde verdieping van het T-gebouw te vinden. Zij voeren dan onderzoek uit in het kader van een scriptie of practicum. “Vorig jaar waren dat honderdvijftig studenten. Het worden er steeds meer.”

Faciliteiten

Vandaag is het rustig in het lab. Er branden maar een paar rode lampjes boven de deuren van de onderzoeksruimtes. Aio Lisa Vandeberg verwerkt data in de computer, terwijl een van haar proefpersonen in een cubicle met haar experiment aan de slag is. Vandeberg doet al drie jaar onderzoek in het EBL. Op dit moment is ze bezig met een onderzoek naar de invloed van visuele

informatie op taalbegrip. “Ik vind dit een heel fijn lab,” zegt ze. “Als je het vergelijkt met andere universiteiten binnen en buiten Nederland, dan merk je dat we het hier heel luxe hebben. De faciliteiten zijn erg goed. Bij andere universiteiten die ik ken, is het vaak een beetje vechten om een bepaalde ruimte, dat is hier niet nodig. We krijgen ook veel hulp met de software en met het programmeren van experimenten. Dat vind ik ook heel fijn.” Haar proefpersoon, een student, is klaar en komt net de cubicle uit. “Lekker stil hokje,” concludeert hij. “Dit is proefpersoon nummer acht,” zegt Vandeberg. “Ik heb er nog 32 nodig.”

De beschikbaarheid van proefpersonen is altijd de bepalende factor voor een onderzoek, vertelt De Bie. Wanneer die (nog) niet zijn gevonden, ligt het onderzoek – tijdelijk – stil. Het overgrote deel van de proefpersonen bestaat uit studenten. “Zeker negentig procent, als het niet om specifieke doelgroepen gaat.” Dat zijn deels psychologiestudenten, die de verplichting hebben om twintig uur als proefpersoon deel te nemen aan onderzoek. “Ook voor henzelf is dat leuk, want een aantal van hen zal hier later als proefleider gaan werken voor een practicum. En zo zien ze beide kanten van het onderzoek.”

ERIM heeft een vergelijkbaar systeem, zegt De Bie. “Alleen is dat bij hen gekoppeld aan studiepunten.” Daarnaast kan er worden geput uit een betaalde proefpersonenpool, waarbij de proefpersonen een financiële beloning ontvangen, of iets kunnen winnen. Of onderzoekers zoeken zelf hun specifieke proefpersonen.

Prijskaartje

Natuurlijk hangt er aan het EBL ook een prijskaartje. Jaarlijks worden er ‘enkele tonnen’ geïnvesteerd in het laten draaien van het lab, zegt De Bie. Daarnaast moest de apparatuur worden aangeschaft. “Zo’n eyetracker bijvoorbeeld is duur, die kost enkele tienduizenden euro’s. Maar we hebben ook het Wii lab, waarbij de controller en het balanceboard van de spelletjescomputer via software aan experimenten worden gekoppeld. En die bedieningsapparatuur kost maar een paar tientjes.”

Het ondersteunende team is essentieel voor het EBL, blijkt uit het verhaal van De Bie. Deze medewerkers houden zich niet alleen bezig met systeembeheer en systeemontwikkeling, maar helpen de onderzoekers ook om hun onderzoeken vorm te geven. “We leggen bijvoorbeeld uit hoe je videomateriaal moet knippen en plakken. Of we solderen kastjes en bouwen er elektronica in. Ons uitgangspunt is: we gaan hoe dan ook kijken hoe we het kunnen regelen.”

Maar niet alles kan. Soms zijn er praktische, financiële of ethische bezwaren. “We hebben een keer een onderzoekster gehad die bij proefpersonen walging wilde opwekken door stinkbommetjes te gebruiken. Dat kan gewoon niet in een labomgeving, want die lucht blijft een hele tijd hangen.”

Is er in het EBL nog ruimte voor uitbreiding? “Er zijn wel wat wensen,” zegt De Bie. “We willen kijken of het mogelijk is om mensen tijdens een bepaald soort onderzoek op een wat steviger manier te straffen. Bijvoorbeeld door een elektrische impuls te geven. Maar dat ligt ethisch heel moeilijk. Het is de vraag of de Medisch Ethische Toetsings Commissie van het Erasmus MC dat zal goedkeuren, en of je er überhaupt proefpersonen voor kunt krijgen. Verder zit het hier fysiek wel vol. Alle kamers hebben een functie. Maar ik zie natuurlijk wel voor me dat deze hele verdieping EBL wordt. En ik wil Máxima heel graag nog eens een rondleiding geven!”

Tijd voor 'sexy' minoren?

De minor biedt kans op verdieping of op een kijkje over de schutting. Dat laatste doen studenten van de FSW massaal. Negentig procent van de bachelorstudenten volgde dit jaar een minor van een andere opleiding. Hoe denken ze daar bij psychologie en bestuurskunde over?

Tekst: Mary van der Graaf

Met het aanbieden van minoren verdienden de opleidingen van de faculteit een aardig zakcentje, maar daar lijkt een einde aan te gekomen. De balans tussen het aantal externe studenten dat binnenkomt en het aantal eigen studenten dat uitvliegt voor een minor elders, is negatief. Alleen sociologie staat nog in de plus. Volgens de voorlopige cijfers*) van 2011 had sociologie 45 externe studenten en 39 uitgaande eigen studenten. In 2010 en 2009 was de balans respectievelijk 52 om 32 en 64 om 35.

Bij bestuurskunde schommelt die balans rond het evenwicht. In voorgaande jaren waren er net iets meer externe dan uitgaande eigen studenten en dit jaar andersom. Wat wel opvalt, is de gestage stijging van het percentage studenten dat voor een minor buiten de eigen opleiding kiest. In 2009 was dat 39 procent, in 2010 steeg dit naar 50 procent en in 2011 is dit opgelopen naar 87 procent. Psychologie kent een vergelijkbare trend: dit jaar koos 91 procent voor een minor elders, en bij sociologie was men altijd al uithuizig. Daar ligt het percentage steeds tussen de tachtig en de negentig.

De onderwijsdirecteur van bestuurskunde, dr. Frans-Bauke van der Meer, vindt het prima dat studenten een minor kiezen die hun perspectief verbreedt. Zeker voor bestuurskundestudenten. "Met een brede oriëntatie zijn onze studenten veelal goed toegerust voor de plekken waar ze later terecht komen. Ze moeten dan bagage hebben om te reflecteren, zich te verdiepen in nieuwe terreinen en zich nieuwe kennis eigen te maken."

Waarom steeds meer studenten een minor buiten de eigen opleiding volgen weet Van der Meer niet goed. Waarschijnlijk een kwestie van wennen aan de mogelijkheden die het systeem biedt.

Hij hoopt wel dat de trend voor alle opleidingen binnen de EUR geldt. "Als onze studenten wegtrekken, wil je dat studenten van elders voor onze minoren kiezen."

Is deze trend wellicht aanleiding om 'sexy' minoren aan te bieden? Dat gaat Van der Meer iets te ver, maar dat deze ontwikkeling stof tot nadenken geeft, is zeker. "We kunnen meer aandacht besteden aan wat aansprekende minoren zouden zijn, want tot nu toe denken we vooral aanbodgericht."

Populairste minor

De omslag bij psychologie is het grootst. In de voorafgaande jaren hadden zij met forensische

psychologie, arbeids- en organisatiepsychologie en hoogtepunten uit de psychologie de succesvolste minoren van de universiteit. Dankzij deze ‘toppers’ hadden zij veel meer binnenkomende externe dan uitgaande eigen studenten. In 2009 leverde dat nog een positief saldo van 244 studenten op en in 2010 van 136. Met een vergoeding van 950 euro per student tikt dat lekker aan, hoewel de komst van veel studenten natuurlijk ook veel werk met zich meebrengt.

Dit jaar is de balans met -13 voor het eerst negatief. De onderwijsdirecteur, dr. Guus Smeets, vindt het in eerste instantie geen drama. Er is een plausibele verklaring. De populairste minor van prof. dr. Eric Rasin (forensische psychologie en nu rechtspsychologie) wordt vanaf 2010 niet meer door psychologie maar door de juridische faculteit aangeboden. Daarnaast zijn minoren niet ontwikkeld om er geld mee te verdienen maar om het onderwijs te verbeteren. Om studenten een mogelijkheid te bieden om zich te verbreden of juist te verdiepen. En daar voldoen de minoren aan. Toch is Smeets niet helemaal gerust over de recente cijfers; ook hij wil quitte spelen.

Vakkennis

De minoren zijn nu nog 15 ECTS, maar het College van Bestuur speelt met de gedachte om dat uit te breiden naar 30 ECTS. Dan zou de EUR meer in lijn lopen met andere universiteiten. Smeets en Van der Meer staan daar niet om te springen. Hun zorg is, of er genoeg ruimte in het curriculum blijft voor de pure vakkennis. Smeets: “Onze afgestudeerden hebben een minimum aan psychologieonderwijs nodig om aan de eindtermen te kunnen voldoen en om bijvoorbeeld lid te kunnen worden van het Nederlands Instituut van Psychologen of toegelaten te kunnen worden tot een postacademische vervolgstudie. Als ze 30 ECTS missen, wordt dat te veel.”

Daarmee is niet gezegd dat de onderwijsdirecteuren de plannen tegen zullen werken. Er valt met ze te praten, maar dan zullen ze wel een reeks voorwaarden op tafel leggen. Het onderwijs zou er in ieder geval aantoonbaar door moeten verbeteren.

**) De voorlopige cijfers hebben betrekking op het aantal inschrijvingen terwijl de definitieve cijfers van 2010 en 2009 gebaseerd zijn op het aantal studenten dat voor de minor is geslaagd.*

De Harde Knip

Alleen aan de master beginnen als de bachelor volledig is afgerond. Deze zogenaamde Harde Knip geldt vanaf 2012. Was de maatregel dit jaar al ingevoerd dan had een kwart van de masterstudenten bij sociologie en bestuurskunde niet mogen starten. Maakt de Harde Knip studenten zenuwachtig?

Tekst: Maartje Buise

‘De Eerste Kamer heeft inmiddels ingestemd met de regeling voor de zogenoemde Harde Knip. Dit betekent dat studenten vanaf 1 september 2012 alleen nog met hun master kunnen beginnen als ze hun bachelor volledig hebben afgerond.’ Zo begon het bericht dat de examencommissie van bestuurskunde onlangs aan alle tweede- en derdejaars bachelors stuurde. Maar als Vidar Stevens, derdejaars bestuurskunde, gevraagd wordt naar zijn mening over de Harde Knip, antwoordt hij: “Je moet me even bijpraten. Het betekent toch dat je niet aan je master mag beginnen, als je bachelor nog niet volledig is afgerond? Ik dacht eigenlijk dat dit altijd al zo was.”

Stevens maakt zich geen zorgen om de nieuwe regel van het kabinet. De bestuurskundestudent heeft tot nu toe al zijn vakken ruim voldoende afgesloten. “Het gaat eigenlijk enorm lekker. Ik heb nu alweer een tijdje niet lager dan een acht gehaald. Maar met name het eerste jaar vond ik wel erg lastig. Ik was nog bezig met een tweede studie en dat werd te veel van het goede. Ik vind het belangrijk om mijn aandacht goed bij school te houden. Dat gaat ook best, ik weet nu wanneer ik pauze kan nemen en heb genoeg tijd voor leuke dingen.”

“In principe vind ik de Harde Knip een goede regel. Je moet alle bagage bij je hebben, voordat je naar het volgende level kan. Ik ben alleen wel bang, dat deze verandering weer veel extra bureaucratie gaat opleveren. Een regeling als deze verdient maatwerk. Als iemand een vak niet gehaald heeft door ziekte bijvoorbeeld, moet die persoon dan gewoon thuis gaan zitten tot de volgende master-kans? Maar aan de andere kant, studenten aan de FSW krijgen vaak veel herkansingsmogelijkheden. Als je hier op je plaats bent, moet het afronden van je bachelor normaal gesproken haalbaar zijn binnen drie jaar.”

Einde oefening

Een derdejaars studente sociologie, die liever anoniem wil blijven, staat anders tegenover de Harde Knip. “Ik heb de berichten in de wandelgangen al gehoord en baal ervan. Op dit moment ben ik een vak van vorig jaar aan het overdoen. Daardoor zit ik nu een dag extra op de universiteit. Het is vervelend om veel vrije tijd aan je studie te moeten besteden, maar ik wil het nu niet opgeven. Als het dan niet lukt, heb ik het in ieder geval geprobeerd.”

Net als veel andere studenten zit zij nog met openstaande vakken. Als ze in januari haar tentamens

niet goed maakt, is het eigenlijk al einde oefening voor de socioloog in spe. “Het wordt dan een lastige keuze. Ga ik me nog eens volle bak inspannen voor de herkansingen, of wordt het een half jaartje uitlopen? Hoewel studeren voor mij belangrijk is, vind ik het fijn om er ook van alles naast te kunnen doen. Ik wil gewoon uit kunnen gaan en avonden lang film kijken met vriendinnen. Daar is je studententijd ook voor bedoeld, toch?”

“Het is inderdaad misschien wel zo dat het beter is om eerst alles afgerond te hebben, voordat je aan iets nieuws begint. Toch vind ik het een overbodige regel. De regering kan zich beter bezig gaan houden met echt belangrijke dingen. Als men binnen vier jaar zijn bachelor en master graad heeft behaald, maakt het dan nog iets uit dat de eerste opleiding wat langer duurde? Er zijn vast genoeg studenten die het zonder moeite halen. Maar iedereen moet een kans krijgen, zonder direct een fikse studievertraging op te lopen.”

De loopbaan van een pas afgestudeerde

Na vier jaar hard ploeteren is het tijd om de arbeidsmarkt te bestormen. Is het eigenlijk lastig om aan de bak te komen? Sluit de studie goed aan op de praktijk? En is het erg wennen, zo'n werkritme? Psychologe Maroesja de Wolf studeerde vorig jaar oktober af en begint binnenkort aan alweer haar derde baan.

Tekst: Caroline van der Schaaf

Maroesja de Wolf (32) rondde eerst een studie hbo-communicatie af, ging werken, maar koos na een paar jaar toch weer voor de collegebanken. "Ik liep er tegenaan dat je bij communicatie wel heel veel vóór mensen doet, maar weinig mét mensen. En dat wilde ik juist graag. Bovendien wilde ik graag een stapje hoger in mijn studie. Het werd psychologie, maar dan wel de arbeids- en organisatiekant."

Het was best even wennen om weer voltijds te studeren, geeft ze toe. "Maar het ging eigenlijk boven verwachting goed. Misschien ook wel omdat je motivatie anders is dan wanneer je als 18-jarige van de middelbare school komt. Ik heb deze keuze heel bewust gemaakt. En ik heb er geen moment spijt van gehad."

Op dit moment werkt De Wolf als loopbaanadviseur bij Thuiszorg Rotterdam. Maar al tijdens de laatste fase van haar studie ging ze elders aan de slag. "De dataverzameling voor mijn afstudeeronderzoek deed ik bij de Sociale Dienst in Rotterdam. Daar zochten ze op een gegeven moment iemand voor drie dagen in de week om mensen op banen te plaatsen. Dat ben ik gaan doen, en na mijn afstuderen voltijds. In februari van dit jaar kwam via de Sociale Dienst dit project voorbij. Het is niet helemaal het niveau waarop ik wil werken, maar ik vind het wel een interessante link met mijn studie en met waar ik naartoe wil. Dit project loopt tot het einde van het jaar. En per januari heb ik weer een nieuwe baan. Ik word manager operations bij BurlinQ, een bedrijf in creditmanagement. Zij zenden uit, detacheren en hebben een eigen incassobureau. Ja, ik houd ervan om eens in de zoveel tijd met iets nieuws te beginnen."

Arbeidsmarkt

Het is haar wel tegengevallen dat het bijna onmogelijk is om een baan te vinden die echt goed aansluit op de studie. "Mijn oorspronkelijke plan was om assessment-psycholoog te worden. Ik heb heel veel gesolliciteerd, maar je komt er als starter gewoon niet tussen. Omdat je vaak in het hogere of het middenkader mensen moet adviseren, willen ze dat je daarin wat meer door de wol geveerd bent. Ik probeer nu via een omweg loopbaanervaring op te doen, en straks ook in het management. Op die manier kom ik er uiteindelijk ook wel."

Maroesja de Wolf is goed te spreken over haar studie. "Het pgo-systeem vond ik heel prettig. Het kleinschalige, het werken in kleine groepjes en het steeds discussiëren met elkaar, dat heb ik als heel fijn ervaren. En het is een goede stok achter de deur. Ik denk dat het een van de redenen is waarom ik het in vier jaar heb gered."

Het 'realiteitsbeeld naar de arbeidsmarkt' is wel iets dat ze in haar studie heeft gemist. "Het is best moeilijk om te bepalen wat je nou echt kunt worden met je opleiding tot A&O-psycholoog. We hebben een keer meegelopen met mensen van een adviesbureau, dat was ontzettend leuk, maar het was ook eigenlijk de enige echte praktijkervaring die we hebben opgedaan. Ik had graag gezien dat er

bijvoorbeeld meer gastsprekers waren uitgenodigd die een breder beeld konden geven van de arbeidsmarkt.”

Kerst met slome Jorissen

In zijn column breekt dr. Arwin van Buuren (bestuurskunde) een lans voor het kerstverhaal. Een verhaal met ruimte voor berouw, genade en verzoening. Een verademing voor de dagelijkse krant met 'treurigmakende wetenswaardigheden en zure beschouwingen'.

Zou ons onvolprezen faculteitsmagazine SoFa net als elk ander zichzelf respecterend familieblad een extradik kerstnummer uitbrengen? Boordevol wist-je-datjes, puzzels, reportages, fotoseries en columns? En in het midden een prachtig, ouderwets kerstverhaal?

Het blijft me verbazen. Waar we ons het hele jaar vervelen met gortdroge nieuwtjes, treurigmakende wetenswaardigheden en zure beschouwingen daarop, gunnen we ons slechts één keer per jaar het genot van een mooi, hoopgevend verhaal. Terwijl we natuurlijk zouden moeten weten dat we van een verhaal niet alleen veel meer genieten, maar ook veel meer kunnen leren dan van een jaar lang kranten lezen.

Mijn liefde voor verhalen begon al vroeg. In de kerk, met het kerstfeest van de zondagschool was er altijd de 'vrije vertelling'. Die gingen dan over 'slome Joris' of 'domme Gerrit'. Rode draad was dat de grootste pechvogels toch rond de donkere en koude kerstdagen weer op de rails werden gezet. Op het thema van de verloren zoon die weer op het rechte pad komt, kun je natuurlijk eindeloos variëren. In het echt heten verloren zonen slome Papandreous of domme Berlusconi en zijn ze halsstarrig en onverbeterlijk en wil iedereen er zo snel mogelijk van af. Maar in een kerstverhaal is er alle ruimte voor berouw, genade en verzoening.

Het is onze leiders niet gelukt om hun eigen Europese Kerstverhaal op tijd af te ronden. Het is zelfs de vraag of hen de tijd en rust gegund wordt om thuis op de bank zich te laven aan een kerstverhaal dat hen in 2012 kan inspireren om gezamenlijk het Avondland te redden uit de handen van de farizeïsche kredietbeoordelaars.

Ik zou zeggen: er valt in onze verzuurde en verbitterde samenleving nog wel wat te leren van het eerste en mooiste kerstverhaal dat we kennen, maar dat nogal eens schuilgaat achter de schaduw van hulsttakken, kerstdiners en kaarslicht. Het gaat over een Kind van hoge komaf dat alles opgaf om Zichzelf op te offeren voor zijn grootste vijanden. Het is een verhaal van hoop voor verloren zonen. En een verhaal dat zou moeten inspireren om ze te verwelkomen, zonder te blijven steken in verwijten en tuchtmaatregelen.

Gezegend kerstfeest!

Arwin van Buuren.

SoFa nr. 3 jaargang 4 – 13 december 2011

SoFa is een uitgave van Faculteit der Sociale Wetenschappen

Hoofdredactie

Mary van der Graaf

Webmaster

Maikel Hofman

Medewerking aan deze editie

Maartje Buise, Arwin van Buuren, Marjolein Kooistra, Han van der Leur, en Caroline van der Schaaf

Vormgeving

Piromedia

Redactie-adres

Mary van der Graaf

Kamer M 7-32

E-mail: sofa@FSW.eur.nl

Postbus 1738

3000 DR Rotterdam

Verschijning volgende editie

februari 2012